Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou kniha, která mapuje šedesátiletou historii společnosti TOSHULIN. Dosažení šedesáti let je v životě člověka jedno z významných jubileí a mezníků, kdy většina bilancuje, co se podařilo, co šlo udělat či rozhodnout jinak. Říká se, že s věkem přichází moudrost, rozvaha, zkušenost a především úcta a respekt. Jsem přesvědčen o tom, že jen samotný věk si úctu a respekt nezaslouží. To by bylo příliš jednoduché. Člověk musí něco dokázat a respekt i úctu si získat.

V životě firmy je to velmi podobné, od založení prochází řadou stadií a situací, vystřídá obchodní partnery, její produkty se mění a vyvíjejí. Společnost TOSHULIN prokázala, že úctu a respekt má a že si je zaslouží. Ať chceme, nebo ne, práce a firma zásadním způsobem ovlivňuje život svých zaměstnanců, jeho kvalitu a rovněž život města a regionu. Je obdivuhodné a současně povzbudivé, že řada zaměstnanců TOSHULIN dokázala spojit svůj život s touto společností na desítky let. I já jsem velmi rád, že jsem dostal možnost významně ovlivnit chod a rozvoj naší společnosti. Domnívám se, společnost TOSHULIN má nejen bohatou šedesátiletou historii, ale také intenzivní současnost a především nadějnou budoucnost.

Důležitými aspekty úspěchu je sebevědomí, skromnost a velkorysost. Jsem přesvědčen, že všechny tyto tři důležité aspekty, které by měly jít ruku v ruce s komerčním úspěchem, naše firma vykazuje. Značka TOSHULIN se ve své starší i nedávné historii vždy obešla bez velkých teatrálních a komerčně nafouknutých „počinů", naopak firma nenápadně a trpělivě buduje dobré jméno a prestiž. Rovněž tato kniha je nenásilným připomenutím úspěchů a historie strojírenství v Hulíně. TOSHULIN je v současnosti jedním z nejúspěšnějších výrobců obráběcích strojů v České republice, a to mimo jiné i díky pevným základům vybudovaným v minulých letech.

Záměrem knihy není podat technokratický výčet dat a událostí, které ovlivnily směřování a historii firmy, jejím cílem je především nabídnout čtenáři příležitost ohlédnout se za kusem historie, která ovlivňovala a ovlivňuje po mnoho let životy lidí, města a regionu, s nímž je spojena.

Věřím, že čtení této klihy pro Vás bude příjemným zážitkem.

Kamil Čejka, generální ředitel

OBSAH

KAPITOLA 1

Když se řekne Hulín...

Městem se stal Hulín současně s Kroměříží 6
Ve středověku městečko trpělo nájezdy a vojnami . .7
Hulín důležitým železničním uzlem 7
Třetí největší katastr na Moravě 8
Původ jména Hulín 9
Zemědělská výroba převládala i za
první republiky 9
Firma Elektromotor SKRAT přichází do Hulína 10
Leonard Rýznar podporoval kulturu
a kupoval nástroje 11

KAPITOLA 2

Začátky strojírenské výroby v Hulíně

Na Kroměřížsku se měl postavit strojírenský
závod 14
Stavba nového závodu 14
Pomáhaly lokomotivy z cukrovaru 15
Halu projektoval muž, který se podílel
na utváření Zlína 16
Výstavba kovárny 17
Nové byty pro nové zaměstnance 18
Od trakčních motorů k obráběcích strojům 19
Podnik navštívila Leninova sekretářka
a A. P. Meresjev 20
Samostatný národní podnik ZPS Hulín 20
Pokles výroby a produktivity práce 21
Další rozšiřování výrobního programu 23
Problémy se zásobováním 23
Export do celého světa 24

KAPITOLA 3

Stroje z Hulína si našly cestu i na Západ

První číslicově řízený soustruh 26
Hulínský podnik se stal velkým exportérem 27
Zahájení vývoje strojů s automatickou
výměnou nástrojů 28
Dlouho budované firemní know-how 28
Investice do strojního vybavení v TOS Hulín 28
Součást trastu Továren strojírenské techniky 29
Svislé soustruhy pro NDR 30
Příprava kvalifikovaných pracovníků 30
Úspěchy strojů z Hulína 31

KAPITOLA 4

Privatizace přímým prodejem

Na podnik začaly dramaticky dopadat
společenské změny roku 1989 34
O TOS Hulín nebyl při privatizaci zájem 34
Budování obchodního oddělení 35
Stroje v bednách marně čekaly na zákazníka 35
Přímý prodej a jasná koncepce přinesly
výsledky 36

KAPILOLA 5

Úspěšný strojírenský podnik

Přeměna TOSHULIN na akciovou společnost 38
Definitivní ekonomická stabilizace firmy 38
Technický rozvoj: nová generace strojů 39
TOSHULIN se postupně dostává do
náročných výrob 39
Částečné změny ve výrobním programu 40

TOSHULIN zřídil konstrukční kancelář v Brně 40
Mimořádná zakázka pro běloruskou automobilku . .40
Firma zaujala na prestižních veletrzích 41
Úspěšná divize generálních oprav
a modernizací 41
Nové webové stránky a upravené logo 42
Změna v organizační struktuře 42
TOSHULIN se podílí na výchově učňů 43
Stroje se dařilo prodávat na náročný trh do USA . . .43
Útok na New York zesílil recesi 43
Novým vlastníkem lehké haly se v roce
2002 stala společnost Modikov 44

KAPITOLA 6

Recese světových trhů na počátku století

První prezentace TOSHULIN na americkém
kontinentu 46
Opravy a investice jsou závislé na ziskovosti 46
Kus za kus 48
TOSHULIN spolupracuje se Škodou
Machine Tool 48
Tržby a ziskovost začaly v roce 2003 klesat 49
Hlavní problémy TOSHULIN v souvislosti
s recesí 49
Krize vedla k redukci investic 50
TOSHULIN měl premiéru na Machine
Outil Paris 2004 51
Ústup recese se projevil v nárůstu
tržeb – TOSHULIN v krizi uspěl 51
Návrat k původním záměrům v investicích
a opravách 51
Tržbám neprospíval posilující kurz koruny
ani vstup do Evropské unie 52
Organizační změny v TOSHULIN 52
Zaměstnanci dostávali mimořádnou
roční odměnu 52
Stánek na EMO Hannover ve tvaru
obřího karuselu 53
TOSHULIN prošel krizí bez koruny úvěru 54
TOSHULIN byl vyhlášen firmou Zlínského kraje 54

KAPITOLA 7

Moderní firma nového tisíciletí

Oživení zlepšilo situaci u přijímaných zakázek 56
První Firemní den v TOSHULIN se vydařil 57
Nový univerzální základ na první lodi 59
Vánoční večírek: pohoda, klídek, tabáček 59
Nový vstup po 23 letech 60
TOSHULIN se stále podílí na výchově učňů
a vysokoškoláků 61
TOSHULIN rozděloval sponzorské peníze 61
Počet zaměstnanců firmy byl stabilizovaný 62
Silná poptávka a zpožďování zakázek 62
Nutná opatření ve výrobě 63
Změna na pozici generálního ředitele 64
Velmi dobré umístění v publikaci 100 nej... 64
Dlouhodobé vzdělávání zaměstnanců
v TOSHULIN 64
Ocenění Firma č. 1 kraje pro TOSHULIN 65
Konjunktura na světových trzích 65
Další organizační opatření ve výrobě 66
Nejdelší pracovní poměr přesáhl 51 let 67
Nové servisní středisko v Petrohradu 67
Zlatá medaile z brněnského veletrhu 69
Krize TOSHULIN ovlivňuje, avšak
přímo neohrožuje 71

Inovace 2008: další ocenění pro TOSHULIN 71
Nový systém zaměstnaneckých výhod 71
Rok 2008 patřil k nejlepším v novodobé historii 72

KAPILOLA 8

Vývoj a konstrukce prošlapávaly cestu

Jak začínala konstrukce 74
Vývoj zpočátku provázely problémy 75
Zahájení vývoje jednostojanových svislých soustruhů řady SKJ 76
První československý číslicově řízený stroj 77
Další stroje s NC řízením z tehdejšího ZPS Hulín . . .77
Pokračoval i vývoj klasických ručních strojů 78
Rok 1970 přinesl zásadní změnu ve vývoji svislých soustruhů 79
Kdo je akademický sochař a průmyslový designér Václav Reissner 80
Historická role Ing. Jaromíra Černohubého ve vývoji svislých soustruhů 81
Rozšíření řady SKQ do stavebnicové řady NC řízených svislých soustruhů SKI a SKIQ 82
Vývoj a produkce svislých soustruhů na výrobu železničních kol 83
Vývoj svislých soustruhů řady SKS 83
Prototyp frézovacího stroje a kutilský soustruh 84
Vývoj svislých soustruhů po roce 1990 85
Požadavek na jednoduchý stroj a vývoj těžkého stroje SKG 86
Další vyvinuté stroje a příslušenství po roce 2000 . .89
Budoucností TOSHULIN je vývoj 91
TOSHULIN vyvinul „betonový stroj" 92

KAPITOLA 9

Revitalizace: záměr do roku 2012

Krok do budoucnosti firmy 94
Nákup strojů v rámci projektu Revitalizace v letech 2007–2009 95
Modernizace obslužných provozů v roce 2008 95
Při revitalizaci pomohou evropské peníze 95
Projekt pokračuje i přes nastupující recesi 96

KAPITOLA 10

TOSHULIN v datech

Nejdůležitější milníky v historii TOSHULIN 98
Vývojové milníky v produktové řadě strojů 100
Ředitelé hulínské firmy 100
Vedení firmy v době vydání publikace 101
Vedoucí konstrukce 101
Sortiment a objem strojírenské výroby v letech 1950–1980 102
Vývoj objemu výroby 103
Vývoj počtu zaměstnanců 104
Tržby, investice a opravy 104

Kapitola 1

Když se řekne Hulín...

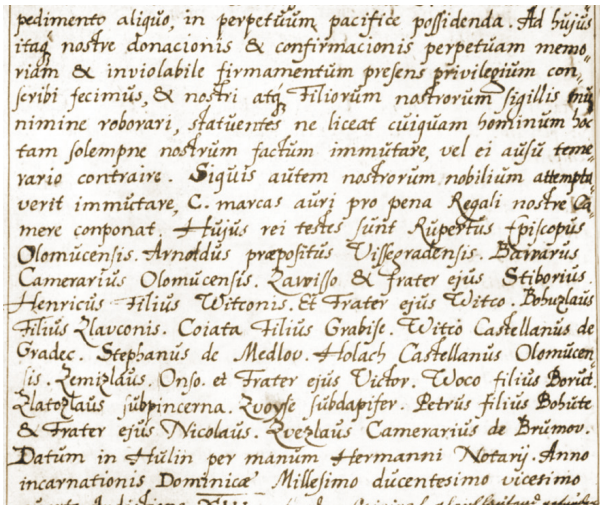
Když se řekne Hulín…

Společnost TOSHULIN je v celé své historii neodmyslitelně spjata s městem Hulín. Vliv podniku na utváření města byl díky provázanosti velký. První kapitola této knihy se proto stručně věnuje historii města.

Městem se stal Hulín současně s Kroměříží

První písemná zpráva o osadě Hulín pochází z roku 1224. Nálezy ze starší doby kamenné (paleolitu) a mladší doby kamenné (neolitu) však podávají svědectví o tom, že místo historické osady Hulín bylo osídleno již v dobách hlubokého pravěku. Tehdejší člověk nalézal na nízkém ostrohu, tvořeném řekami Moravou a Rusavou, jak dostatek zvěře a ryb ke své obživě, tak i dostatečnou ochranu. Písemnosti z roku 1248 mluví o Hulíně jako o středisku markraběcího hrabského obvodu.

Městečkem se stal Hulín v roce 1226, a to současně s blízkou Kroměříží. V listinách z roku 1292–94 je zmíněna biskupská tvrz v Hulíně s přilehlým kostelem, chráněna obrannými valy, palisádami a vodními příkopy. Zbytky původního kostela jsou dodnes zachovány v bočním románském portálu farního kostela sv. Václava, zvaném „Žebračka". Výzdobová prostora tohoto portálu společně s výsledky posledních vykopávek podporuje závěr, že nejstarší hulínský kostel tvořil s biskupskou tvrzí celek označovaný jako tzv. „obranný kostel", obehnaný vodním příkopem a silnými zdmi se střílnami.

pedimento aliquo, in perpetuum, pacifice possidenda. Ad hujus
itaq; nostre donacionis & confirmacionis perpetuam memo
riam & inviolabile firmamentum presens privilegium con
scribi fecimus, & nostri atq; Filiorum nostrorum sigillis hu
nimine roborari, statuentes ne liceat cuiquam hominum hu
tam solempne nostrum factum immutare, vel ei ausu teme
rario contraire. Siquis autem nostrorum nobilium attempta
verit immutare, C. marcas auri pro pena Regali nostre ca
mere conponat. Hujus rei testes sunt Rupertus Episcopus
Olomucensis. Arnoldus prepositus Vissegradensis. Bawarus
Camerarius Olomucensis. Zawisso & Frater ejus Stiborius.
Henricus Filius Witconis. et Frater ejus Witco. Bohuslaus
Filius Slavconis. Coiata Filius Grabise. Witco Castellanus de
Gradec. Stephanus de Medlov. Holach Castellanus Olomuce
sis. Jemislaus. Onso. et Frater ejus Victor. Woco filius Borit.
Slatoslaus subpincerna. Zwoyse subdapifer. Petrus filius Bohute
& Frater ejus Nicolaus. Zezlaus Camerarius de Brumov.
Datum in Hulin per manum Hermanni Notarij. Anno
incarnationis Dominicae' Millesimo ducentesimo vicesimo

První písemná zpráva o Hulíně z roku 1224.

V lesnaté a lučinaté krajině se obyvatelé živili především zemědělstvím a chovem dobytka. Drobné živnosti a řemesla, organizovaná v cechách, spolu s trhy na dobytek potřebu zemědělské výroby doplňovaly a sloužily jí. Mnoho obyvatel městečka se věnovalo výnosnému povoznictví. Naložené vozy směřovaly na všechny strany, i do dalekých zemí. Ostatní živnosti a obchod byly soustředěny v Kroměříži, která, i když ležela na místě mnohem nevýhodnějším, rozkvetla a význam Hulína postupně zastínila vlivem přízně olomouckých biskupů.

Ve středověku městečko trpělo nájezdy a vojnami

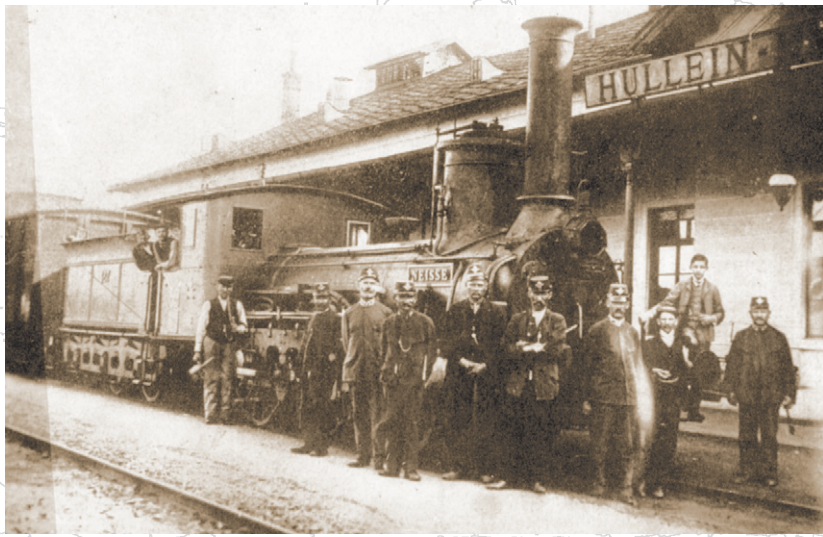
Ve středověku trpělo městečko Hulín, ležící na důležité pomoravní cestě, nepřátelskými nájezdy a vojnami. Cizí vojska, táhnoucí vždy z jihu na sever nebo opačně, mnohokrát městečko vyplenila, vydrancovala a vypálila a mnohokrát řádily v městečku i epidemické nemoci, zejména cholera. Z těžkých ran se městečko vždy jen pomalu hojilo.

Za třicetileté války zůstalo v Hulíně jeden čas jen 32 domů, v roce 1640 jich bylo 148. Ale už v roce 1664, po vpádu Švédů, jich bylo v obci pouze 113. V roce 1790 měla obec 272 domů a 1 940 obyvatel. Téměř polovinu století se tento počet nezměnil. V roce 1834 bylo evidováno 273 obytných domů a 1 968 obyvatel – od roku 1790 do roku 1834 se tedy městečko rozrostlo o jediný dům a 28 obyvatel.

Hulín důležitým železničním uzlem

Veliký význam v dalším vývoji Hulína i jeho okolí mělo budování důležitých železničních a silničních spojů. V roce 1841 byla otevřena tzv. Severní Ferdinandova dráha mezi Vídní a Přerovem a v letech 1885–88 železniční trať Kojetín–Český Těšín. Hulín, který se stává pro obě železniční tratě důležitým železničním uzlem, zaznamenává první etapu svého většího růstu. Počet domů i obyvatel, přijímajících ve stále větším počtu zaměstnání u dráhy, postupně roste, zejména když v místě vznikají i první větší průmyslové podniky.

V roce 1862 byl založen v Hulíně Spolkem moravských cukrovarů první cukrovar („starý cukrovar"), v němž bylo vyráběno drahocenné vývozní zboží – bílý krystalový cukr – s odbytovým určením především do Švýcarska a do Anglie. Tento cukrovar, s výjimkou tří válečných let, pracoval nepřetržitě až do roku 1948, kdy byl definitivně zrušen.

Nejstarší fotografie nádraží. Z knihy Hulín - dějiny a přítomnost města.

Nejstarší pečeť města Hulína. Doložená poprvé roku 1458. Z knihy Hulín - dějiny a přítomnost města.

V roce 1910 došlo ke stavbě druhého místního cukrovaru, tzv. „akciového rolnického cukrovaru". V tomto cukrovaru byl vyráběn jen surový cukr, který byl zpracováván na cukr prodejní v dalších rafineriích. Při tomto tzv. „novém cukrovaru" byla vybudována sušárna bramborů a výroba kyseliny mléčné.

V Hulíně býval i malý měšťanský pivovar se sladovnou a městečko mívalo také vlastní plynárnu. Rovněž na hulínském nádraží a v blízkých železničních kolektivních domech se svítilo před zavedením elektřiny svítiplynem.

Pivovar se sladovnou byl zrušen koncem předminulého století. Elektrárna byla zrušena, jakmile bylo město připojeno na veřejnou síť, a k zániku plynárny došlo v roce 1930. V objektu bývalé plynárny byla později zahájena speciální výroba pil.

Třetí největší katastr na Moravě

V letech 1869–1920, tedy za celé půlstoletí, přibylo v Hulíně celkem 199 domů a 1 496 obyvatel. Roční průměrný přírůstek tedy činil 4 domy a 30 obyvatel.

Rozsáhlý hulínský katastr, největší v kroměřížském okrese a třetí největší katastr vůbec na Moravě, byl široko daleko znám pěstováním cukrovky, kvalitního ječmene, pšenice i žita. Pěstovalo se tu dříve i hodně konopí a lnu. Cukrovka se začala pěstovat v Hulíně teprve v roce 1862, kdy současně také došlo k výstavbě prvního hulínského cukrovaru. Pěstování kvalitního ječmene bylo důvodem zřízení sladovny a pivovaru. Pivovar patřil místním měšťanům, kteří měli díky tomu zvláštní práva.

Pravidelně se pořádaly čtvrteční a čtvrtletní trhy. Ve čtvrtek místní rolníci prodávali ovoce, drůbež, vejce a jiné zemědělské plodiny. Na čtvrtletních trzích (jarmarcích) zemědělci prodávali dobytek, plátno, konfekční zboží, chomouty, biče, popruhy, nádobí pro domácnost, koření všeho druhu a pamlsky. Obchod se pak tradičně zapíjel v hospodách, kterých bývalo v Hulíně až 25.

Hulín

místní jméno hulín je utvořeno od osobního jména ula příponou -ín a s přisunutým h — hulín·ula je osobní jméno utvořené od cizího ulricus (oldřich) čili hulín můžeme vykládat jako oldřichův dvůr (hrad) nejnovější výsledky bádání stotožňují oldřicha (ulu)s českým knížetem oldřichem (1012-1034) jako zakladatelem hulína v době od srpna 1017 do r·1021, kdy se tu vdával na mohavě·dle toho vznikl hulín již před 945 lety·jméno hulín se píše r·1224 hulin, r·1355 hulpn, r·1365 — vlin, r·1371 de hulina, r·1391 hulpn, r·1403 chulin·

ZAJÍMAVOST

Původ jména Hulín

První písemná zmínka o Hulíně pochází z roku 1224, kdy zde pobýval český král Přemysl Otakar I. s doprovodem a vydal zde dvě nesporné pravé listiny pro Opavu a Přibyslavice.

Zajímavý je také vývoj školství v Hulíně. V roce 1885, do té doby zde byla pouze jednotřídní škola, byla postavena pětitřídní obecná chlapecká a dívčí škola. O devět let později, v roce 1894, byla zřízena také škola měšťanská. Tzv. „pokračovací" škola pro řemeslné učně pak v roce 1895.

V osmdesátých letech devatenáctého století byla založena v Hulíně rovněž tělocvičná jednota Sokol. Celá akce výstavby sokolovny, původní i dnešní, byla zajišťována především cestou svépomoci a půjček členstva. Sokolovna se stala na dlouhou dobu společenským střediskem města.

Zemědělská výroba převládala i za první republiky

Ani v prvním desetiletí trvání první republiky nedošlo v Hulíně k pronikavějšímu rozmachu hospodářského života. Základem hospodaření zůstávala zemědělská výroba, orientovaná především na kvalitní obiloviny a cukrovku. Kolem obou cukrovarů, selských gruntů, kostela a větších živností žilo vše ostatní. Počet obyvatel vzrostl v letech 1920–30 o 351 osob, celkem tedy na 4 205 obyvatel.

Kromě cukrovarů nebyl dlouho ve městě jiný významnější průmyslový podnik. Obecní cihelna, nedostatečně technicky vybavená, živila jen pár pracovníků a v době odbytové krize (1933–1935) muselo město její provoz ú-

plně zastavit. Tehdejší vedení města se sice snažilo přivést do Hulína nějaký průmysl, ale dlouho se to nedařilo.

V roce 1934 v Hulíně vzniká a postupně se rozšiřuje (hlavně během druhé světové války) soukromý podnik První moravská továrna na pily a nástroje, jehož první provozovnou byla bývalá železniční plynárna.

Firma Elektromotor SKRAT přichází do Hulína

V říjnu 1938 přichází do Hulína nová výroba, když firma Elektromotor SKRAT (bratří Rýznarů a spol.), mající dosud svůj základní závod v Zábřehu na Moravě, přenesla část své výroby do Hulína s tím, že zde bude zřízena opravna firemních výrobků. Na vlastní výrobu majitelé tehdy ještě nepomýšleli. Zábor pohraničí odtrhl firmu od hulínské opravny a změnil se také původní organizační svazek mezi majiteli.

Tak se stalo, že místo opravny se v bývalém Haltmarově skladišti začaly vyrábět elektrické pračky, které byly velmi žádaným zbožím. Výroba praček brzy vzrostla až na 9 kusů denně. Jelikož původní provozovna už nestačila, najala si firma SKRAT pro své provozní účely rolnickou usedlost v Kroměřížské ulici č. p. 12 a v roce 1941 po předchozím provedení potřebných úprav a přístaveb byla celá výroba přemístěna do nových objektů. V roce 1942 byla výroba praček zastavena pro nedostatek mědi a hliníku a začaly se vyrábět patkové, přírubové a některé speciální elektromotory do výkonu 15 kW. Mezi další výrobní sortiment patřily vozíkové soupravy elektrických motorů pro potřebu hospodářských strojů, elektropily, vypínače, domácí vodárny, čerpadla a jiné drobné výrobky. Z původních 5–15 zaměstnanců v roce 1938 vzrostl počet zaměstnanců do roku 1945 až na 250–300.

Zábor pohraničí zapříčinil v roce 1940 nárůst počtu obyvatel v Hulíně na 4 880, tzn. o 675 obyvatel více než v roce 1930.

Po roce 1945 se výrobní program firmy Elektromotor SKRAT v zásadě nezměnil.

Starý závod firmy Elektromotor SKRAT v Kroměřížské ullici.

Všichni zaměstnanci firmy Elektromotor SKRAT ve starém závodě.

Leonard Rýznar podporoval kulturu a kupoval nástroje

Majitel firmy Elektromotor SKRAT Leonard Rýznar kromě toho, že přinesl do Hulína průmyslovou výrobu, měl zásluhu i na rozvoji města, a to jak po technické, tak i kulturní stránce. Za to, že mu obec vyšla vstříc v době, kdy do Hulína přišel, vzal na sebe i část obecních starostí. Jakmile se objevil technický problém, volala se firma Elektromotor SKRAT. Když se začaly po skončení války v roce 1945 stavět v Hulíně rodinné domy, byly rovněž v podstatě řízeny touto firmou.

Leonard Rýznar podporoval také kulturu. V době, kdy se před válkou z pohraničí stěhovali tzv. uprchlíci, byl mezi nimi rovněž Václav Zeithammer a jeho dva synové Jan a Jaroslav. Leonard Rýznar dával uprchlíkům práci a podporoval je. Václav Zeithammer byl nadšený amatérský muzikant a stál za nápadem zřídit ve firmě hudbu. Podporu našel v Leonardu Rýznarovi, který pro kapelu kupoval i nástroje. Tehdejší heslo prý znělo: kdo udrží moč a nástroj, musí hrát! A tak se stalo, že závodní kapela měla až 60 muzikantů a její sláva vyvrcholila po roce 1945. Takto založená tradice zůstala zachována.

Mimo závod navíc vznikla slavná Hulínská šestka, nejprve vokální uskupení, kde působili rovněž bratři Zeithammerové. I Hulínská šestka byla zaštítěna firmou Elektromotor SKRAT.

Éra Leonarda Rýznara skončila únorem 1948.

Slavná Hulínská šestka. Vystoupení v hotelu Moskva v Gottwaldově.

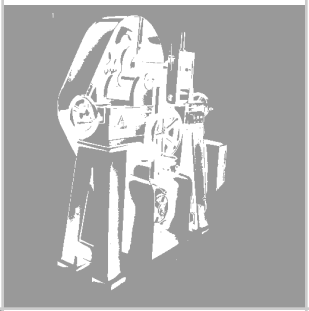
Podniková hudba na soutěži ROH. Hulínská šestka, rok 1954.

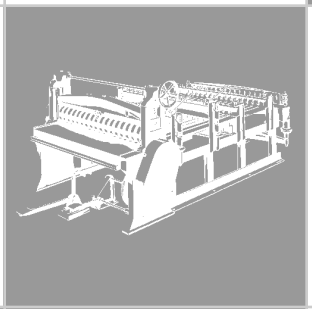
Plná sestava podnikové hudby Elektromotor SKRAT v zahradní restauraci U Večeřů. Rok 1946.

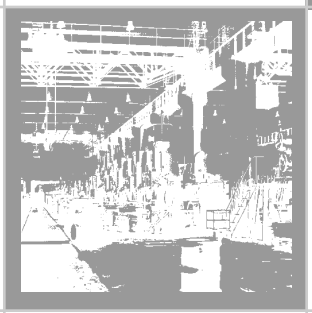

Tradice zůstala zachována. Podniková hudba tentokrát v krojích na národních dožínkách v Brně v roce 1975.

Kapitola 2

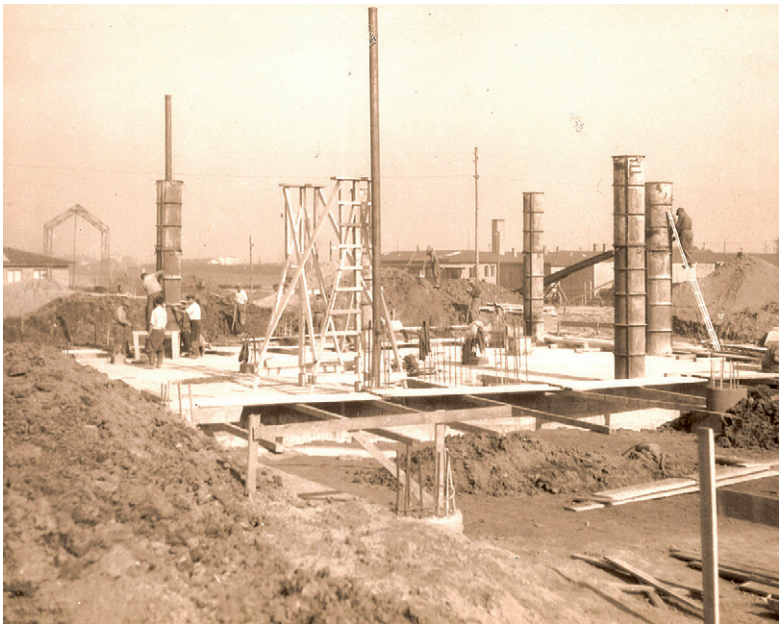
Začátky strojírenské výroby v Hulíně

Na Kroměřížsku se měl postavit strojírenský závod

K 1. lednu 1948 byla firma Elektromotor SKRAT zestátněním znárodněna a organizačně začleněna do národního podniku MEZ Olomouc. Odtud byla k 25. červenci 1949 vyjmuta a k témuž dni začleněna do národního podniku MEZ Frenštát pod Radhoštem. Po košickém vládním programu začalo období výstavby těžkého průmyslu. Rozvíjela se především hutní výroba, těžká chemie a železniční doprava. Padlo rozhodnutí postavit v kroměřížském okrese nový strojírenský závod, jehož výrobní náplní měla být těžká elektrotechnika pro státní dráhy. Uvažovalo se o Zdounecku a Hulíně. V obou oblastech byl proveden geologický průzkum. Díky poloze, existenci důležitého železničního uzlu a možnosti využití zkušeností pracovníků stávající firmy Elektromotor SKRAT bylo rozhodnuto pro Hulín.

Stavba nového závodu

Stavbu nového závodu projektoval Krajský architektonický ateliér v tehdejším Gottwaldově (Zlíně). Investorem výstavby byl původně MEZ Olomouc, posléze MEZ Frenštát pod Radhoštěm. Přípravné práce byly zahájeny v únoru 1949. Vzhledem k námitkám, jež byly v tomto stadiu vzneseny opětovně proti Hulínu, byly práce v březnu 1949 dočasně zastaveny. V té době pracovalo na staveništi asi 70 pracovníků. Budovala se závodní kuchyně a ubikace pro pracovníky prováděcího stavebního podniku Československé stavební závody Gottwaldov a navážel se stavební materiál. Původně měly být práce na vlastní stavbě zahájeny 14. dubna, projekt však byl opožděn a byl předáván etapově. Jednání o udělení povolení ke stavbě se konalo až 25. května 1949. Současně se stavělo prameniště v trati Podpláňaví-zadní a byla budována vlečka ze stanice Hulín do budoucího závodu, příjezdová silnice k závodu, kanalizace k odvodu splaškové povrchové vody se zaústěním do říčky Rusavy za starým cukrovarem a přípojka elektrické sítě na vysoké napětí.

Základy administrativní budovy, která byla dokončena v roce 1950.

Základní kámen byl položen 23. října 1949. Uskutečnění projektu bylo technicky náročné. Bylo třeba obezdít statisícový kubický prostor a zastřešit plochy o rozloze cca 19 000 m^2. Problémy vznikly při betonování základních patek s roznášecí deskou o rozměrech 4 x 4 m s kónickým úběhem do vlastního železobetonového sloupu při překrývání celé haly skořepinovými prefabrikáty a při překrývání sběrné haly monolitickou skořepinou ve tvaru rotačního paraboloidu.

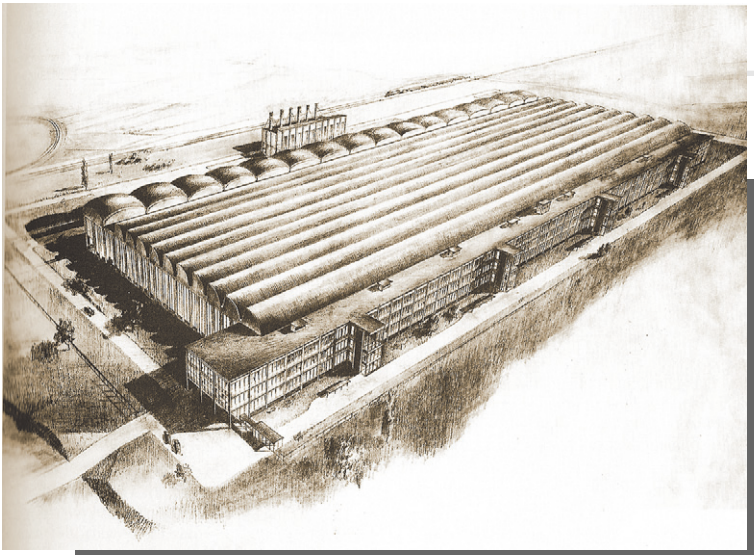

Betonování patek nosné konstrukce těžké haly v roce 1949.

Pomáhaly lokomotivy z cukrovaru

Pro pokrytí vlastního výrobního prostoru strojírny bylo nutno vyrobit 560 skořepin, z nichž každá vážila 10 tun. Hotové skořepiny bylo třeba vyzdvihnout a usadit mezi železobetonové průvlaky ve výšce 11 metrů. Všechny střešní prvky byly vyráběny v provizorní panelárně národního podniku Betona Brno přímo na staveništi. Jako zvedací jeřáb sloužil pro tento účel vyrobený dřevěný kozový jeřáb o výšce zdvihu 17 metrů. Aby byla zaručena jeho pojízdnost, bylo nutno předem hrubě vydláždit celou halu. Na rozdíl od prefabrikované střešní konstrukce byly železobetonové průvlaky, nesoucí střešní konstrukci, betonovány do standardního pojízdného bednění a následně propařovány. Tím se dosáhlo ohromné úspory dřeva a času. Propařováním se urychlovalo zrání a pomáhaly tehdy i dvě parní lokomotivy z hulínského cukrovaru. Komplikovaná byla doprava stavebních hmot na stavbu. Používala se železnice a z nádraží se materiál na stavbu odvážel auty. Možnosti železniční stanice však byly omezené malou délkou vykládkové koleje. I v tomto případě nakonec pomohl cukrovar a jeho železniční vlečka.

V červenci 1950 byla dokončena administrativní budova a už 15. srpna se začaly vyrábět v provizorních podmínkách prvního dokončeného pole strojírenské haly trakční motory a dynama pro ČKD Praha, jejich hlavního výrobce a autora dokumentace. To s sebou neslo nemalé problémy – chyběly zkušenosti (do té doby se vyráběly jen malé elektromotory a pouze malá část pracovníků byla vyučena), objevily se potíže s materiálem a aplikováním technické dokumentace ve výrobě, hala byla jen provizorně vytápěna. Nicméně zakázka byla dokončena ve smluveném čase, což byl první úspěch mladých zaměstnanců, kteří se učili vyrábět takzvaně za pochodu.

Architektura hulínské továrny, jedno z posledních významných děl klasické éry zlínského racionalismu, byla dílem Zdeňka Plesníka.
Reprodukce a citace je z publikace Dějiny českého výtvarného umění (V) 1939/1958.

ZAJÍMAVOST

Halu projektoval muž, který se podílel na utváření Zlína

Autorem projektu nové haly v Hulíně byl architekt Zdeněk Plesník. Žil v letech 1914 až 2003. Architekturu studoval v letech 1933 až 1937 na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u Pavla Janáka, v roce 1936 krátce pracoval u Jaromíra Krejcara na soutěžním projektu československého pavilonu pro výstavu v Paříži.

Od roku 1937 byl Plesník zaměstnán u firmy Baťa ve Zlíně ve stavebním oddělení. 7. listopadu 1939 začal studovat Akademii výtvarných umění v Praze, ale 17. listopadu byl zatčen a rok vězněn spolu s dalšími českými studenty v Oranienburgu. V letech 1941 až 1945 pracoval ve filmových ateliérech ve Zlíně a po válce v roce 1946 dokončil studium na AVU.

V letech 1948–1976 pracoval Plesník v Centroprojektu Zlín. Navrhl řadu průmyslových staveb, veřejných i administrativních budov, škol a mnoho rodinných domů. Kromě strojírenského závodu MEZ v Hulíně projektoval dále například rozhlasový vysílač a tiskárnu v Pekingu, oděvní závody v Prostějově, závod Tesla v Litvínově, hvězdárnu ve Valašském Meziříčí, administrativní budovy Zbrojovky ve Vsetíně a další.

O své práci ve Zlíně mimo jiné řekl v rozhovoru pro MF Dnes: „Vyfasoval jsem papíry se sítí třináct krát třináct polí. Pořád jsem přemýšlel, jak bych z toho čtverečku utekl, ale přešlo mě to. Zjistil jsem, že je v tom velký systém a pořádek. Skelet dal možnost rychle a levně stavět. Přesně podle Baťova hesla, kterého jsem si všiml na tovární zdi: Jsme malá zem a musíme šetřit půdu. Podívejte se do nebe, kolik je nad námi prostoru. Skutečný baťovský systém jsem ve vlastním projektu uplatnil až při stavbě fabriky v Hulíně."

Odpovídal i na dotaz, jak by charakterizoval baťovský systém výstavby:

„Využívat dostupných materiálů a stavět tak, aby finanční stránka nezlomila investorovi vaz, ale aby naopak budova podpořila aktivity, které do ní hodlá přesunout. Další důležitá myšlenka byla všímat si lidí. Než jsem začal projektovat závody MEZ v Hulíně, sledoval jsem pohyb dělníků po továrně a všímal jsem si míst, kde vznikají nejčastěji úrazy. Chtěl jsem dobrým projektem lidem práci ulehčit a uchránit je rizika úrazu."

Zdroj: MF Dnes, 17. 3. 2001

Výstavba kovárny

V prosinci 1953 bylo vydáno povolení k výstavbě dalšího závodního objektu, kovárny, projektované Kovoprojektem Brno. Podle schváleného protokolu byla kovárna předurčena pro výrobu volně kovaných výkovků. Dne 15. ledna 1954 započal prováděcí stavební podnik Pozemní stavby Gottwaldov první hloubící práce na suterénu. Silné mrazy zpozdily přípravné práce téměř o dva měsíce. Základem objektu kovárny byla ocelová konstrukce, vyrobená v přerovských strojírnách, původně určená pro národní podnik Vagonka Tatra Studénka-Butovice. Obvodová vyzdívka je z cihel.

Jeden z nejobtížnějších úkonů při výstavbě kovárny bylo vyřešení základového zdiva, vystaveného nepříznivým vlivům agresivní spodní vody. Prudké červnové deště způsobily záplavy celé spodní části stavby. Montáž ocelové konstrukce prováděl národní podnik Ocelostavby Brno. S vlastní stavbou ocelové konstrukce bylo započato 15. října 1954. Ke konci roku byla hrubá stavba kovárny i přístavku hotova.

Pro vytápění ohřívacích a žíhacích pecí bylo třeba zajistit plynovou přípojku prodloužením dálkového vysokotlakého rozvodu z Ostravy vedeného pouze do Přerova. V dubnu 1955 se začalo s výstavbou středotlaké regulační stanice a už v listopadu téhož roku byla stavba dokončena. V srpnu 1955 se začal stavět komín (dokončen v dubnu 1956). Aby byl zajištěn pohon parních kovacích jednotek, bylo nutno rozšířit kapacitu dosavadní kotelny o třetí parní agregát.

Stavba kovárny. Pan Leža a pan Šamánek.

Kromě krytí vlastní součástkové potřeby bylo úkolem kovárny krýt externí objednávky, určené z velké části i pro speciální výroby. Kovárna pracovala na třísměnný provoz a plnila úkoly technologicky stále náročnější.

Rodinné domky pro pracovníky hulínského podniku. Rok cca 1954. Lokalita tzv. Korea, dnešní Partizánská ulice.

Nové byty pro nové zaměstnance

Výstavba nového závodu byla spojená s nárůstem nových zaměstnanců, a bylo tedy nezbytné postavit pro ně potřebný počet nových bytů. V roce 1950 bylo postaveno 20 bytů. V následujících letech se stavěly byty v trati Žabínek. V roce 1952 bylo postaveno 36 bytových jednotek, v následujícím roce pak 72 bytových jednotek. V letech 1954–55 bylo postaveno celkem 70 bytů a 2 distribuční střediska, obojí v lepším provedení. V roce 1956 byl rozestavěn další blok o 30 bytových jednotkách, tentokrát již včetně ústředního topení a rozvodu plynu. Pokračovalo se v rozvodu ústředního topení i pro další domovní bloky. V letech 1957–58 byly postaveny 2 panelové bloky, každý o 32 bytových jednotkách.

Celkově bylo v průběhu let 1950–59 v trati Žabínek vybudováno velké sídliště pro zaměstnance čítající téměř 350 bytových jednotek. V trati U cihelny vyrostla nová čtvrť firemních i soukromých rodinných domků.

Byly otevřeny závodní jesle pro 40 dětí, postavena nová osmiletá střední a mateřská škola. Výstavba územních jeslí pro 70 dětí probíhala rovněž za pomoci podniku. Počet obyvatel vzrostl do roku 1959 o více než 1 400.

V roce 1954 byla na Rusavě v Hostýnských horách zahájena výstavba střediska s kapacitou 150 osob. Zaměstnanci se rovněž jezdili rekreovat k Balatonu v Maďarsku, na Zlaté písky v Bulharsku, do Rajgródy u Mazurských jezer v Polsku, do Jugoslávie či do lázní.

Od roku 1961 vybudoval podnik dalších 150 bytových jednotek. Stovku bytů si zaměstnanci postavili svépomocí jako členové stavebního bytového družstva při národním podniku TOS Hulín a přibližně stejný počet rodinných domků jako individuální stavebníci v Hulíně a okolí.

Od trakčních motorů k obráběcím strojům

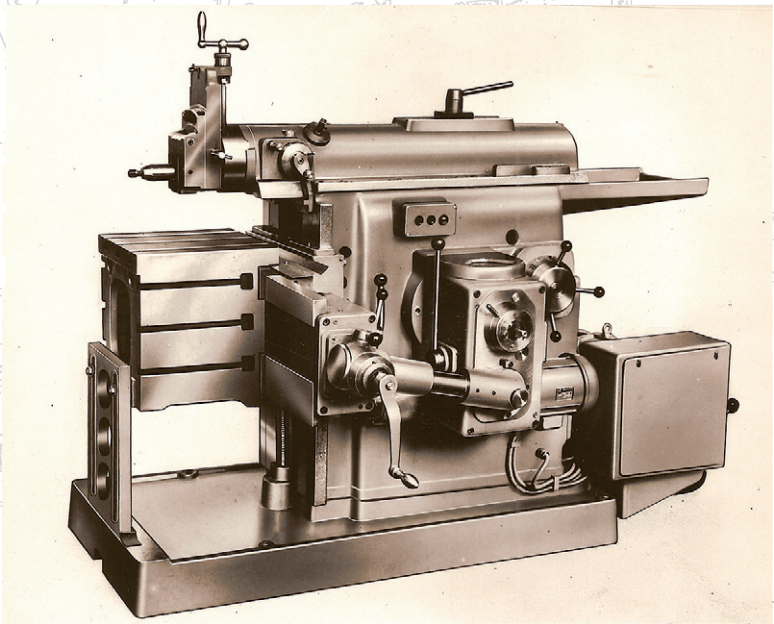
V letech 1949–50 byl závod v organizačním svazku s národním podnikem MEZ Frenštát předurčen ke krytí zvýšené potřeby výrobků těžké elektrotechniky se zaměřením na výrobu trakčních motorů a dynam pro dieselelektrické vozy a lokomotivy. Vlastní výroba byla zahájena ve 2. pololetí roku 1950 v provizorně ohrazené příčné lodi. Pro opožděné zahájení výroby a potíže s rozběhem byla výroba trakčních motorů v tomto roce pouze rozpracována – výrobky byly dokončeny až v roce 1951.

Z důvodu odsunutí plánované elektrifikace drah neexistoval jiný vhodný výrobní program, proto byl koncem roku 1950 závod vyčleněn z národního podniku MEZ Frenštát a začleněn do národního podniku ZPS Gottwaldov. Novým výrobním programem se měla stát výroba třískových obráběcích strojů, konkrétně výroba karuselů o průměru 1 250 a 2 500 mm, vodorovných obrážeček HO 63 a převodových skříní reduktorů RD 2. Dodávky karuselů o průměru 2 500 mm a reduktorů měly sloužit k plnění dlouhodobé hospodářské smlouvy se Sovětským svazem. Měla se urychleně dokončit výroba trakčních motorů a co nejdříve zajistit rozběh nové výroby. Kromě 78 kusů trakčních motorů vyrobil závod ještě 17 kusů strojů na válení kůže, sérii převodových skříní pro koželuzské sudy, větší množství plechových šatníků a skříněk na nástroje. Připravila a rozběhla se výroba karuselů SK 12, vodorovných obrážeček a reduktorů.

V roce 1952 byly dokončeny první obráběcí stroje – celkem 7 karuselů SK 12, 100 vodorovných obrážeček HO 63 a 200 reduktorů pro Sovětský svaz. Prováděla se montáž karuselů o průměru 2 500 mm. Závod se rozrostl co do kapacity, strojový park byl posílen a obměněn. Desítky pracovníků ze sféry řízení i z výroby přešly buď natrvalo, nebo na dohodnutou dobu ze základního závodu ZPS Gottwaldov. Počet dělníků se zvýšil o více než 200 osob. Právě se zvýšeným počtem přicházejících lidí z tehdejšího Gottwaldova narůstala potřeba nových bytů, které se také stavěly.

V následujícím roce se výrobní program dále rozšířil o karusely průměru 2 500 mm a hoblovky na okraje plechů HHP 6, 10, 12.

Vodorovná obrážečka HO 63 A byla určená na opracování středně velkých obrobků do váhy 750 kg.

ZAJÍMAVOST

Podnik navštívila Leninova sekretářka a A. P. Meresjev

V padesátých letech navštívili podnik v té době velmi vzácní hosté. V této souvislosti bude nejlépe citovat z publikace 10 let závodu ZPS Hulín:

„Nezapomenutelné dojmy získali však naši pracující při setkání s Lydií Alexandrovnou Fotijevovou, sekretářkou V. I. Lenina, z jejíž osobnosti vyzařovala nesmírná moudrost a zkušenost revoluční pracovnice, ženou, jejíž každé gesto a slovo podněcovalo a přesvědčovalo o vítězství socialistických idejí…

Stejně tomu tak bylo, když náš závod, byť jen na krátko, navštívil hrdina Sovětského svazu, legendární Alexej Petrovič Meresjev. Všechny nás dojímala jeho nesmírná skromnost a jeho ničím nezkalený optimismus ve vítězství leninských idejí…"

Samostatný národní podnik ZPS Hulín

Do roku 1954 vstupoval závod už jako samostatný národní podnik ZPS Hulín. Období následujících let bylo charakteristické zbytečným rozšiřováním výrobního programu. Měnila se struktura podniku, zlepšila se organizace výroby i odbytu. Proběhla plynofikace provozu a byla zavedena nová technika pro dělení materiálu.

Z TOS Rakovník byla převzata výroba hydraulických lisů typu CPA 100/6 a speciálních lisů typu CRB 100 a 150. Rovněž byla převzata výroba dřevoobráběcích strojů, byly vyrobeny loupačky M 1300 a kráječky FMM

3100 a FMM 4000. Také se jednorázově vyrobila série strojů na lisování opatků, upichovačka trub a výstružníky. Celkově se vyrábělo 14 typů strojů.

V následujícím období se projevil citelný pokles požadavků na karusely o průměru 2 500 mm a reduktory, což vedlo k rozšíření výrobního sortimentu, i když většina nově převzatých výrob neodpovídala výrobnímu charakteru závodu. Z oboru třískových strojů byla z TOS Žebrák převzata výroba vrtaček V 500, z TOS Holoubkov výroba zastaralých typů vodorovných obrážeček VOB 600 a výroba čtyř typů příslušenství k frézkám pro TOS Olomouc, ze SBŠ Brno pak ze skupiny strojů na zpracování plechů výroba nůžek na plech síly 1,25 a 2 mm typu NTP, výroba zakružovaček na plech typu XZT 200/2 a 200/4 a zakružovaček na profily ZR 1. Sortiment dřevoobráběcích strojů byl rozšířen o soustruhy na dřevo SHS, brusky na dřevo typu B2V 10 a B3V 13 a 16, stroje na výrobu překližek, spárovačky FMSE 2600 a první loupačky typu M 800. Nejméně vhodné bylo převzetí výroby náhradních dílů pro traktory Š 30. Pro potřebu vývozu bylo vyrobeno téměř pět tisíc vagonových náprav. Výrobní program tedy vzrostl ze 14 typů strojů na 22 typů.

Pokles výroby a produktivity práce

V roce 1956 byla definitivně ukončena výroba karuselů o průměru 2 500 mm a reduktorů RD 2. Opět byl ale rozšířen výrobní program. Začalo se s výrobou nových typů vodorovné obrážečky HO 40, jejíž vývoj byl proveden v TOS Holoubkov, skupina hydraulických lisů byla rozšířena o lis na cementové dlaždice typu L Cem 100-3. Z oboru dřevoobráběcích strojů byly vyráběny brusky B3V 13 a B3V 16, dále klížící stroje na výrobu překližek FFL 1700 a FFL 2300, nanášečky klihu LAMF 2800 a míchačky klihu RW 2, byla rozběhnuta výroba rámových a omítacích pil. Z oboru slévárenských zařízení se začaly vyrábět stroje na lití kovů pod tlakem typů CLP 220.55.8 a CLP 500.70.2. Celkově se vyrábělo 30 typů strojů. Nová výroba, nahrazující stávající výrobu karuselů a reduktorů, byla daleko méně příznivá. Došlo k poklesu hrubé výroby, výroby zboží i produktivity práce.

Rozběhla se výroba v nově vybudované kovárně na volně kované výkovky. Začátek kovárenské výroby byl úspěšný. Roční výrobní plán 322 tun výkovků byl překročen o 66 tun.

Přesto byl v následujícím období (1957) zřejmý nárůst požadavků na dodávky obráběcích strojů a v plánu bylo zvýšení růstu hrubé výroby o 32 % a výroby zboží dokonce o 38 %. To vyžadovalo značný nárůst pracovníků, což se ale ukázalo jako nemožné. Vázla též dodávka materiálu a příděl fondů pro plánovanou výrobu. Plán se ukázal jako nereálný. Přesto bylo dosaženo zvýšení výroby při minimálním nárůstu pracovníků na rozdíl od předchozího roku téměř o 16 %. Výrobní sortiment byl dále rozšířen o rovinné frézky FRU 63 a frézky na kořeny svárů FKE 2 a FES 20.

NOSNOST
15000KG

Další rozšiřování výrobního programu

Rozšiřování výrobního programu pokračovalo i dále, konkrétně o frézky na hlubinné frézování a portálové frézky FP 12, FP 16 a FP 20. Přestaly se naopak vyrábět vrtačky V50, stroje na zpracování plechu, soustruhy na dřevo SHS, náhradní díly Š 30, lisy L Cem 100.3, rámové a omítací pily a příslušenství k frézkám kromě typu FHU2a.

Veliký úspěch znamenalo vyrobení prvních dvou prototypů nových strojů – vícevřetenového automatu AMK 6/30 M (vyvíjen Konstruktou Praha ve spolupráci s konstruktéry z Hulína) a jednostojanového karuselu SKJ 8 (vyvíjen samostatně konstrukcí jako první typ řady jednostojanových karuselů).

Po reorganizování československého průmyslu přestal být závod samostatným podnikem a stal se pobočným závodem národního podniku ZPS Gottwaldov.

V roce 1959 zůstal sortiment zachován. U nového typu karuselu SKJ 8 došlo k výrobě ověřovací série, vyráběl se prototyp svislého automatu AMK 6/30A.

Montáž portálových frézek FP. Vyráběly se ve třech velikostech FP 12, FP 16 a FP 20.

Problémy se zásobováním

Jeden z největších problémů materiálně-technického zásobování závodu představovalo zajišťování odlitků z šedé litiny, jelikož závod neměl jako jeden z mála výrobců obráběcích strojů vlastní slévárnu. Díky tomu bylo zásobování (při celoroční spotřebě 5 000 t šedé litiny a 1 000 t ocelolitiny, obsahující přes 3 000 druhů odlitků ve váhovém rozsahu od 0,75 kg/ks do 15 500 kg/ks) velice náročné. Odlitky dodávalo 28 sléváren z celé republiky. Hrozily soustavné reklamace, ohrožující plynulost výroby.

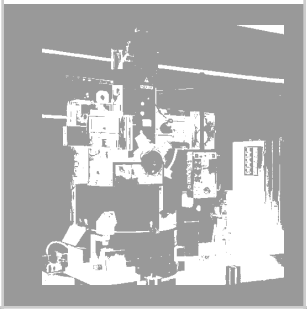
Na protější stránce je montáž svislých soustruhů SK 12 a SK 16 s ručním řízením na 1. lodi.

Export do celého světa

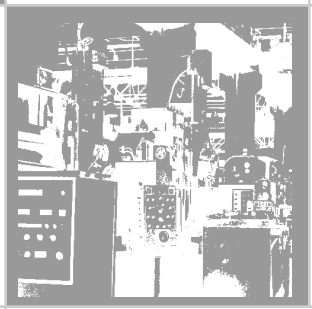
Stroje se dodávaly do 49 zemí celého světa. Některé z těchto zemí jsou uvedeny v následujícím přehledu:
vodorovné obrážečky VOB 600, HO 63, HO 40 – NDR, Brazílie, Argentina, Írán
karusely SK 12 – Čína, Anglie, NDR, Jugoslávie, Itálie, Rumunsko, Korea
lisy CLP 220-55 – SSSR, Maďarsko
kráječky FMM 3100 – SSSR, Albánie, Brazílie
spárovačky FMSE 2600 – SSSR, Maďarsko
portálové frézy FP 12, 16, 20 – Čína, NDR, Itálie
brusky na dřevo B2V 10 – NDR, SSSR, Maďarsko

Pohled na 1. loď na montáž sériově vyráběných ručně řízených svislých soustruhů řady SK. Vedle sebe jich bylo kolem deseti.

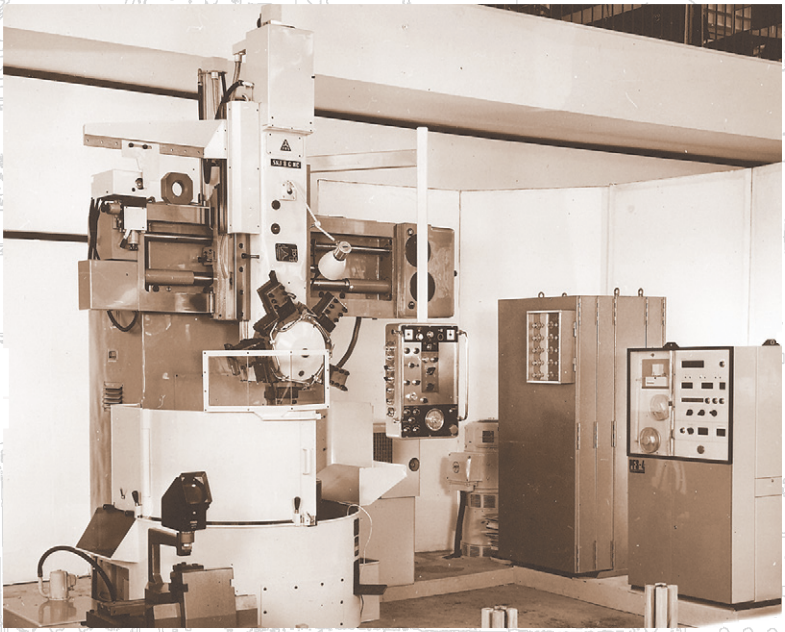

Kapitola 3

Stroje z Hulína si našly cestu i na Západ

První číslicově řízený soustruh

Na startu šedesátých let se podniku podařilo jako prvnímu v tehdejším Československu vyrobit první číslicově řízený soustruh. O rok později byl úspěšně uveden do provozu. Jinak však ještě byla celá šedesátá léta z pohledu hulínského podniku érou sériově vyráběných ručně řízených strojů. Na trhu se ale začaly objevovat pokusy o NC řízené stroje. V hulínském podniku postupně docházelo k vypouštění některých výrob. Nosným programem tehdejšího ZPS Hulín byly sériově vyráběné horizontky W 100 a WD 130, v té době především pro plnění závazků vyplývajících z dlouhodobé smlouvy se Sovětským svazem, dále to byly karusely SKJ a SKE, portálové frézky FP a rovněž hoblovky hran plechu.

Svislý soustruh SKJ 8 s řídícím systémem PFS4.

Díky rozvoji strojírenské výroby v Hulíně se dále rozvíjelo i město. Postupně se zkvalitňovala komunální infrastruktura, zvyšoval se počet obyvatel. Rytmus života ve městě dostal jiné tempo, protože město a strojírenský podnik byly provázány.

Na dobu obrody socialismu vrcholící rokem 1968 pamětníci vzpomínají především v souvislosti s památnou schůzí, kde mohli zaměstnanci svobodně vyjádřit svůj názor. Schůze se konala v roce 1968 a vedla k odstoupení tehdejšího technického náměstka, což vlastně otevřelo dveře pro příchod Ing. Jaromíra Černohubého, který v roce 1969 vyhrál konkurz na uvolněné místo. O jeho nadčasové roli nejen pro karusely z Hulína se podrobně píše v kapitole věnované vývoji a konstrukci.

Na konci šedesátých let, v roce 1969, se ze ZPS Hulín stal opět samostatný národní podnik TOS Hulín.

Hulínský podnik se stal velkým exportérem

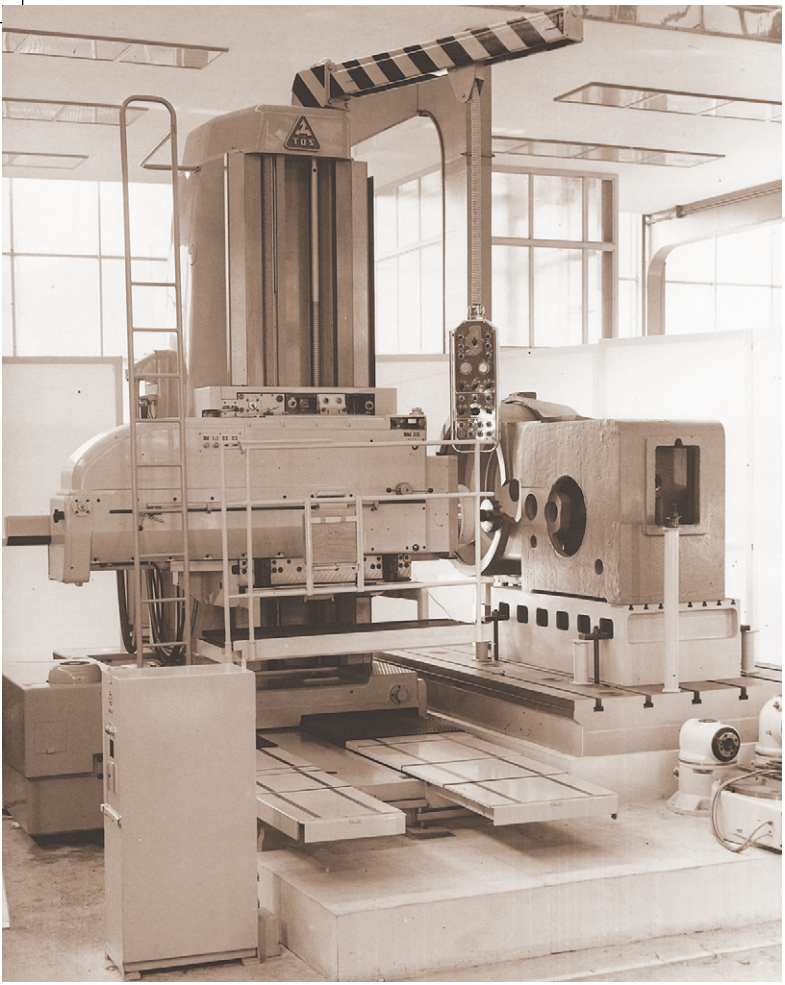
V sedmdesátých letech ještě více vzrostl vývoz strojů, vyráběných v Hulíně, do zahraničí, který neprobíhal pouze na trhy do Sovětského svazu a dalších zemí RVHP, což se dá z dnešního pohledu považovat za samozřejmost, ale i na náročné trhy do západoevropských zemí. Nebylo to ale tak jednoduché, přednost měly nejprve dodávky do zemí RVHP, kvóty se zkrátka musely splnit. Až pak nastupoval export na západní trhy. Platilo přitom, že TOS Hulín neměl svoje obchodní oddělení, export pro něj dlouhodobě zařizoval podnik zahraničního obchodu Strojimport.

České strojírenství mělo ve světě velmi dobrou pověst již od doby první republiky, tedy v době, kdy TOS Hulín ještě neexistoval, a neměl tím pádem žádnou historii. A právě dobrá pověst pomohla na západní trhy i hulínskému podniku. Samozřejmě v kombinaci s velmi solidní kvalitou a užitnými vlastnostmi vyráběných strojů. To se potvrzovalo i na brněnských strojírenských veletrzích, kam jezdil celý svět a kde bylo vidět, že zákazníci ze západních trhů ctí kvalitu. TOS Hulín se stal významným exportérem, jeho stroje putovaly na trhy do zhruba 60 zemí světa, včetně exotických, jako byla Indie či Alžír.

Export na západní trhy zapadal do doby reálného socialismu, protože i režim potřeboval získat valuty na obchodování se zahraničím. Některý artikl, jako například technika, se v rámci RVHP sehnat nedal, a pokud ano, tak velmi obtížně a ve špatné kvalitě.

Pohled na těžkou halu. Tehdy ještě byly v popředí stromy.

Vodorovná vyvrtávačka WD 130. Vyráběla se i s prvními NC systémy.

Zahájení vývoje strojů s automatickou výměnou nástrojů

Před polovinou sedmdesátých let, v roce 1974, byla v národním podniku TOS Hulín zahájena výroba svislých soustruhů s automatickou výměnou nástrojů SKQ. Vývoj automatické výměny nástrojů byl přitom spuštěn o tři roky dříve.

Do zahájení výroby byla automatická výměna nástrojů řešena automaticky otočnou revolverovou hlavou. U SKJ 8, 10, 12 byla používána pětiboká s náhonem elektromotorem a s otáčením maltézským křížem a u SKJ 20 čtyřboká s otáčením hydraulickým křídlovým válcem.

Dlouho budované firemní know-how

Karusely z Hulína se prosadily v konkurenci světových výrobců díky vlastnímu know-how, které si dlouhodobě budovaly. Vzhledem k tomu, že v Hulíně nebyla strojírenská tradice, know-how podnik získával například příchodem zaměstnanců ze ZPS Gottwaldov. Konstrukční kancelář v Hulíně tak převzala styl práce, naučila se sbírat a třídit informace a archivovat. Ale rozhodující pro budování know-how hulínského podniku byla práce zapálených konstruktérů. Je třeba uvést, že v Hulíně nebyla strojírenská tradice a chyběla zde vývojová základna, a proto zpočátku konstrukce především přebírala cizí dokumentaci. Svoji roli sehrál i fakt, že se několikrát měnilo organizační uspořádání závodu, a tím i jeho kompetence.

Investice do strojního vybavení v TOS Hulín

Příchod Ing. Jaromíra Černohubého do podniku, kam nastoupil v roce 1969 poté, co vyhrál konkurz na místo technického náměstka, se odrazil nejen ve vývoji, ale i ve zvýšení úrovně strojního vybavení. Za podstatné ne-

pokládal pouze vývoj a konstrukci nových strojů, ale i zavádění nových strojů do vlastní výroby. Šlo o to nejen vyrábět číslicově řízené stroje, ale na jejich bázi provádět také postupnou výměnu dosavadního strojního parku v té části, která zastarala. Provedena byla řada investičních záměrů na pořízení nové techniky a rovněž vybudování uceleného střediska NC strojů. O nadčasové roli Jaromíra Černohubého se podrobně píše v kapitole věnované vývoji a konstrukci.

Součást trastu Továren strojírenské techniky

Od roku 1980 se TOS Hulín stal koncernovým podnikem trastu Továren strojírenské techniky. Podniky trastu byly pověřeny provedením řízení efektivnosti a kvality, a to na bázi zásadní obměny dosavadního výrobního programu postupnými inovacemi. Podnik do té doby vyráběl svislé soustruhy řady SKJ, a to jak s ručním, tak i číslicovým řízením. Od roku 1980 byly ručně řízené stroje postupně nahrazovány novou stavebnicovou řadou SKI. Numericky řízené stroje řady SKI byly dále postupně nahrazeny řadou SKQ NC s automatickou výměnou nástrojů a svislým řízením.

V rámci trastu Továren strojírenské techniky hulínská firma spolupracovala s dalšími strojírenskými podniky. Existoval společný Výzkumný ústav obráběcích strojů a obrábění a Výzkumný ústav nářadí.

TOS Hulín fungoval v regionu jako významný zaměstnavatel, největší potřeba nových zaměstnanců samozřejmě byla patrná v prvním desetiletí po zahájení výroby, pak se počet zaměstnanců stabilizoval zhruba na 1 250 lidí. Do Hulína jezdili za prací lidé ze Zdounecka a Morkovicka, dále od Rusavy po

Pohled na administrativní budovu u těžké haly.

Rajnochovice a přirozeně spádovou oblastí byl rovněž Tlumačov či Otrokovice. Byly zaváděny i speciální autobusové linky, ale přesto pamětníci uvádějí, že někteří museli vstávat ve tři ráno, aby byli na šestou v podniku.

Svislé soustruhy pro NDR

Podle materiálu Továren strojírenské techniky z roku 1978 byly svislé soustruhy běžně vybavovány číslicovými řídicími systémy československé i zahraniční výroby. Zvláštní kapitolou byla spolupráce s NDR při realizaci uplatnění řídicího systému BNC 3 z VEB Starkstromanlagebau Karl-Marx-Stadt. Stroje s tímto řídicím systémem sloužily především ve strojírenských podnicích NDR.

I v ostatních oborech reagoval tehdejší národní podnik TOS Hulín operativně na trend světového vývoje. Výsledkem byla například kompletní rekonstrukce vyráběné horizontální vyvrtávačky. Podnik dobře zvládl i dočasnou výrobu rovinných frézek z národního podniku TOS Kuřim.

Zhruba tři čtvrtiny produkce obráběcích strojů vyvážel tehdy TOS Hulín prostřednictvím Strojimportu Praha do celého světa. V docilování roční produktivity a ve výši průměrných výdělků v kategorii dělníků se řadil k úspěšným podnikům trastu Továren strojírenské techniky.

Příprava kvalifikovaných pracovníků

Vzhledem k tomu, že v Hulíně neexistovala strojírenská tradice, bylo nutné začít co nejdříve s výchovou odborně kvalifikovaných zaměstnanců. Pamětníci vzpomínají na školu práce u nádraží, kterou bychom z dnešního pohledu přirovnali k rekvalifikacím. Brzy po vzniku samotného závodu bylo vybudováno vlastní učňovské středisko, zabezpečující výuku budoucích pracovníků v základních profesích. V ostatních oborech byli učni připravováni v odborných učilištích podniků ZPS Gottwaldov a Pal Magneton Kroměříž, s nimiž hulínský podnik dlouhodobě spolupracoval. Úplné střední odborné vzdělání bylo možné získat na průmyslových školách v tehdejším Gottwaldově, Přerově a v Prostějově, které zřídily pobočné třídy přímo v závodě nebo v Kroměříži.

Výchova kvalifikovaných pracovníků v učebních obo-

Pohled na výchovu učňů z Kroměříže, kteří měli v Hulíně praxi. Pracoviště bylo na lehké hale. Na snímku je mistr pan Vyhlídal.

rech plynule pokračovala, ale měnila se. Výroba numericky řízených strojů v TOS Hulín si pak vyžádala zavedení úplně nových učebních oborů, jejichž absolventi končili maturitou.

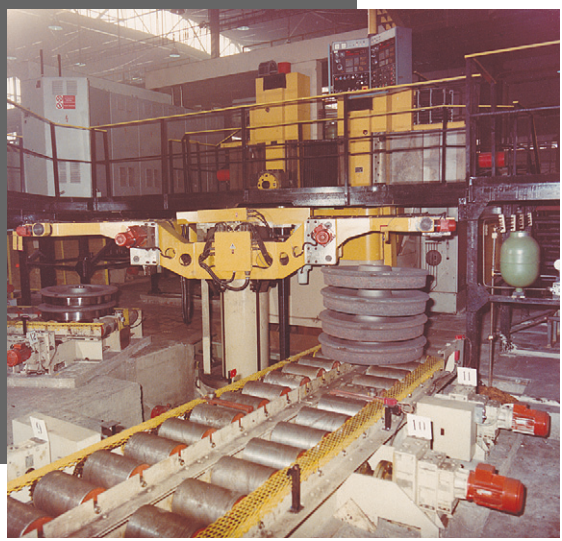
ZAJÍMAVOST

Úspěchy strojů z Hulína

Svislý soustruh SKQ 12 NC byl vyhodnocen v roce 1977 jako nejlepší výrobek oboru v rámci trastu Továren strojírenské techniky a dále jako Nejlepší výrobek Federálního ministerstva všeobecného strojírenství. Stroj byl konstrukčně proveden tak, aby se z něj daly odvodit i složitější varianty, například možnost mimostředového vrtání s polohováním stolu, broušení, frézování apod. V roce 1978 obdržel stroj SKQ 12 zlatou medaili na veletrhu v Brně. V roce 1979 obdržel stroj SKQ 12 s NC Philips na lipském veletrhu zlatou medaili. Snímek vlevo

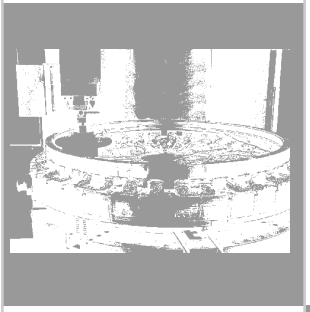
Po roce 1980 následovalo rozšíření řady SKQ do stavebnicové řady NC řízených svislých soustruhů SKI a SKIQ. Stavebnice svislých soustruhů SKI – SKIQ byla vyhodnocena v roce 1983 jako „Nejlepší výrobek oboru".

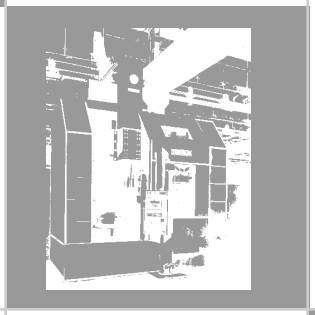
Podnik se také věnoval vývoji a výrobě speciálních svislých soustruhů na výrobu železničních kol. Robotizované pracoviště těchto strojů SKIT 12 řešilo výkonné obrábění, manipulaci a dopravu polotovarů a hotových výrobků se zásobou na 1 směnu. Automatizované technologické pracoviště SKIT 12 bylo vyhodnoceno jako „Nejlepší výrobek resortu Federálního ministerstva všeobecného strojírenství za rok 1986" a následně získalo toto pracoviště 1. cenu v celostátní soutěži Federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj v kategorii robotizace technologických procesů za rok 1986. Snímek vpravo dole.

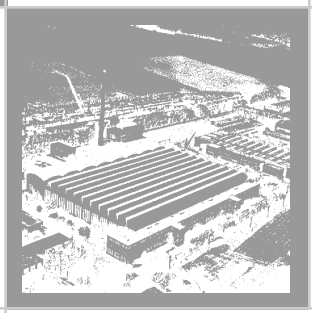

Snímek z veletrhu EMO v Hannoveru v roce 1986.

Kapitola 4

Privatizace přímým prodejem

Na podnik začaly dramaticky dopadat společenské změny roku 1989

Roky reálného socialismu plynuly po svých pětiletých plánech. Podnik plnil státní plán a zaměstnanci dostávali prémie. Byl nositelem řady cen, získával uznání za vzorné plnění exportních úkolů, zejména pro Sovětský svaz. Úspěchy sbíral i v rámci trastu Továren strojírenské techniky, kde byl hodnocen lépe než řada podstatně větších podniků. Spoustu tehdejších ocenění získali i zaměstnanci.

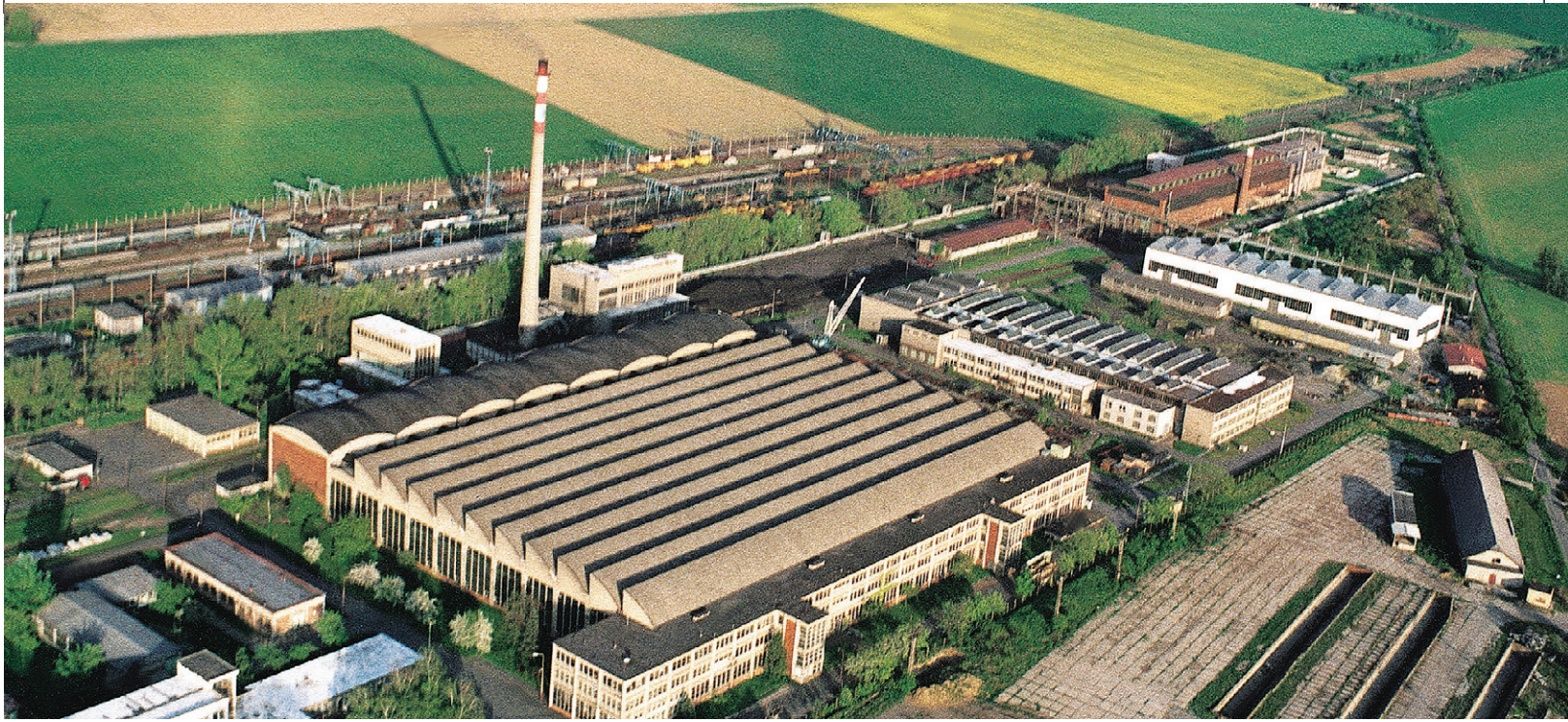
V polovině roku 1989 se stal z koncernového závodu opět samostatný státní podnik TOS Hulín. Výrobní program v té době tvořily svislé soustruhy o průměru upínací desky 800 až 3 000 milimetrů a speciální obráběcí linky zejména pro automobilový průmysl.

Po listopadu 1989 se situace začala dramaticky měnit. Do té doby neznámé tržní prostředí postupně ukazovalo na nedostatky jak v produkci, tak i v neschopnosti stroje prodat. Do listopadu 1989 se o to staral výhradně podnik zahraničního obchodu Strojimport, ale samotný TOS Hulín obchodní oddělení neměl a prodávat své stroje neuměl.

O TOS Hulín nebyl při privatizaci zájem

TOS Hulín patřil na začátku devadesátých let mezi málo úspěšné strojírenské podniky v České republice a netěšil se dobré pověsti. V době, kdy se po společenských změnách v roce 1989 rozbíhala nebo již naplno běžela privatizace, nebyl o hulínský podnik zájem. TOS Hulín byl sice zařazen do tehdy protěžované kuponové privatizace, která se na převod vlastnictví hojně používala, ale nakonec byl podán pouze jeden privatizační projekt, a to prostřednictvím přímého prodeje. Management firmy nachystal v letech 1992 až 1993 privatizační projekt, který navrhoval prodej firmy do rukou managementu. Tehdejší ředitel Miroslav Otépka proto spolu s obchodně technickým ředitelem Marianem Sedlářem a Jiřím Charvátem založili společnost s ručením omezeným Hulínské obráběcí stroje, které měl být TOS Hulín podle privatizačního projektu prodán. Na ministerstvo privatizace tehdy došel pouze tento privatizační projekt, nikdo další o hulínský podnik neprojevil zájem.

Předložený privatizační projekt počítal s tím, že zájemce, tedy společnost Hulínské obráběcí stroje, odkoupí aktiva tehdejšího TOS Hulín s výjimkou kovárny, haly Hard a rekreačního střediska na Rusavě. Tyto objekty získaly k podnikání jiné subjekty. Byty ve vlastnictví podniku byly již předtím bezúplatně převedeny na město Hulín.

Budování obchodního oddělení

Stejní lidé stáli v čele firmy i na začátku devadesátých let, kdy firma potřebovala obstát ve světové konkurenci. Staří odběratelé většinou odpadli, noví nebyli. První, co bylo nutné vybudovat, bylo obchodní oddělení, které prakticky ve stejné podobě vydrželo vlastně dodnes. Jako prodejci tehdy fungovali lidé ze servisu a montáží, protože uměli cizí jazyk a měli přímou zkušenost v jednání se zákazníkem. Cíl byl jednoznačný: učit se, jak vést obchodní případ a jak prodávat, více komunikovat se zákazníky a potenciálními zákazníky, ale více komunikovat i mezi sebou.

Další nutnou podmínkou obrození TOSHULIN, započatou ještě před samotnou privatizací, byla změna orientace konstrukce strojů. Stroje, které před rokem 1989 nakonec vždy našly odbyt v tehdejším RVHP, bylo nutné přizpůsobit západním standardům.

Stroje v bednách marně čekaly na zákazníka

V areálu bylo před privatizací značné množství vyrobených strojů, kterým chybělo jediné: zákazník. Stroje v bednách marně čekaly na expedici, na odbyt do zemí bývalého RVHP už nebylo možné spoléhat.

Vedení firmy se snažilo intenzivně budovat obchodní síť, protože podnik do té doby obchodoval výhradně

prostřednictvím podniku zahraničního obchodu Strojimport. S obchodní činností bylo málo zkušeností a bylo stále co vylepšovat včetně například vlastních obchodních smluv. Byla to doba hledání nových obchodních kontaktů, prověřování původních kontaktů a především cestování. Tak byly položeny základy orientace TOSHULIN na náročné zákazníky z vyspělých zemí Evropy a rovněž USA. Vybudovat firemní prodejní síť v zahraničí bylo klíčovým rozhodnutím. Na začátku vedení firmy nechtělo jít cestou vlastních zastoupení, proto byl cílenou inzercí v zahraničních novinách a za pomoci bývalých kontaktů ze Strojimportu vyhledán místní zahraniční zástupce, který prodával na místních trzích strojírenské výrobky. Hledání to bylo důkladné, aktivních kontaktů zůstalo málo.

Ještě dlouhou dobu trvalo, než vláda kladně rozhodla o jediném předloženém privatizačním projektu. Smlouvy, na jejichž základě majetek tehdejšího TOS Hulín přešel do majetku firmy Hulínské obráběcí stroje, byly podepsány 30. června 1996 s účinností od 1. července 1997. Společnost se následně přejmenovala na TOSHULIN, tehdy ještě v právní formě společnosti s ručením omezeným.

Nový vlastník díky předchozím opatřením ve firmě nezačínal od nuly, věděl, co kupuje, firma byla konsolidovaná. Plynule mohla pokračovat organizačně technická opatření zahájená již na začátku devadesátých let.

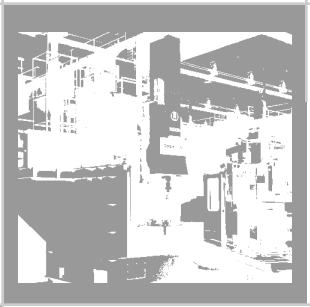
Přímý prodej a jasná koncepce přinesly výsledky

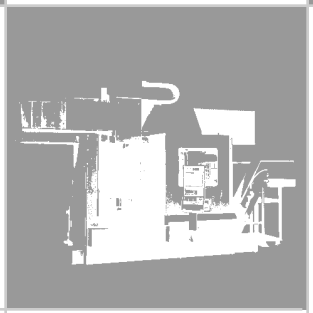
Nastartovala se tak nová éra firmy. Byla a je to éra úspěšná, což potvrzují dlouhodobé reference v podobě takových zákazníků, jako je třeba General Electric, Rolls-Royce či Snecma. V novém tisíciletí pak například návrat na tradiční trh do Ruska, kde již ale byli zákazníci stejně nároční jako na západních trzích.

Způsob privatizace prostřednictvím přímého prodeje dal novým majitelům možnost rychle jednat bez složitého přeskupování vlastnických vztahů, jak tomu většinou bylo po privatizaci prostřednictvím kuponů. Ta sice probíhala rychle, ale vlastnická struktura byla po jejím skončení značně roztříštěná a konsolidace se protáhla. Výhodou privatizace do rukou managementu bylo i to, že organizační opatření přijatá začátkem devadesátých let prosadil právě tento management, který věděl, kam chce firmu směřovat, aby obstála.

Od roku 1997 bylo hospodaření TOSHULIN vždy ziskové, což přineslo firmě značnou finanční stabilitu. Majitelé vždy ponechávali dostatek zdrojů na rozvoj, aby firma obstála na náročném světovém trhu. Dynamicky se rovněž vyvíjely další ukazatele, jako tržby či produktivita práce. O stabilitě svědčí i skutečnost, že úvěr poskytnutý na privatizaci firma splatila za čtyři roky. Od té doby si už žádný nevzala – nepotřebovala ho.

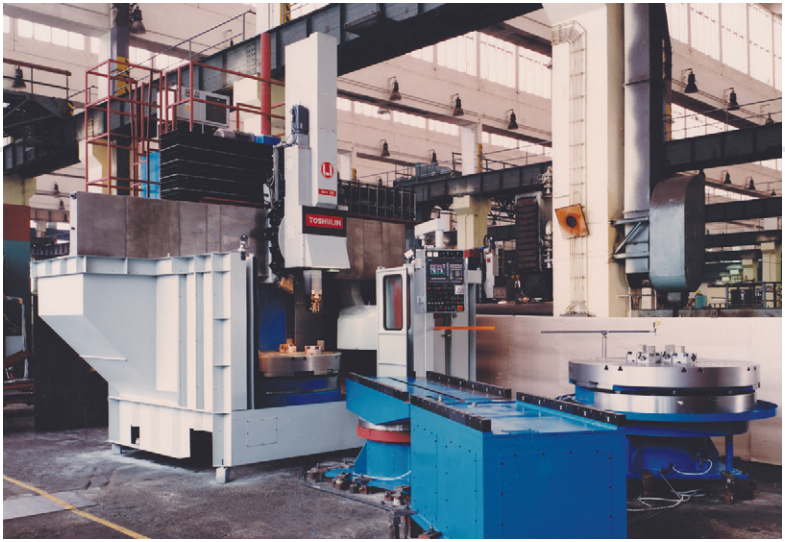

Kapitola 5

Úspěšný strojírenský podnik

Svislý soustruh SKS 20 s paletizací.

Přeměna TOSHULIN na akciovou společnost

TOSHULIN měl od své privatizace podobu společnosti s ručením omezeným. Majitelé firmy rozhodli o transformaci na akciovou společnost, a to od 1. ledna 1998. Jednalo se o další krok ke zvýšení transparentnosti firmy a její prestiže. TOSHULIN byl transformován na akciovou společnost se základním jměním 14 milionů korun a stál na startu své úspěšné éry. Po roce došlo k navýšení základního jmění TOSHULIN na 50 milionů korun, což dále posílilo pozici firmy.

Definitivní ekonomická stabilizace firmy

Hned rok 1998 navázal na příznivé ekonomické výsledky firmy v letech 1996 a 1997. Tržby meziročně vzrostly a podobně i zisk. Zvýšila se celková rentabilita hospodaření firmy, kde se významně promítly především úspory ve finančních nákladech.

Za příznivými výsledky stálo několik aspektů. Reorganizace a zvyšování prodejních aktivit obchodní sítě, což mělo za následek zvýšení prodejů do USA, zemí EU či Jižní Ameriky. Důležitou roli měl také tradiční výrobní program založený na vlastní silné konstrukční kanceláři a solidní mechanické části strojů ve spojení s nejmodernějšími komponenty. Přínosem byla také nová organizační struktura platná od ledna 1998, ve které se potřeby zákazníka promítly do systémových změn v předvýrobních, výrobních a montážních útvarech. Posílena byla i poprodejní péče, a jako příznivý faktor se ukázala přetrvávající konjunktura v Severní Americe a poptávka z vyspělých zemí Evropské unie. Díky orientaci firmy na vyspělé trhy nepocítil TOSHULIN v roce 1998 vliv počínající hospodářské recese v České republice.

V oblasti financování byla dokončena celková restrukturalizace úvěrů, započatá v roce 1997. Během roku došlo k výraznému snížení úvěrového zatížení firmy, což ve svém důsledku vedlo k úspoře finančních nákladů.

Samo představenstvo hodnotilo rok 1998 do jisté míry jako přelomový, protože v něm došlo k definitivní ekonomické stabilizaci. Případné negativní vlivy již nemohly výrazněji ohrozit hospodářskou situaci TOSHULIN. Tvorbou

zisku se výrazně vylepšila kapitálová struktura firmy, ve které kvůli privatizaci jednoznačně dominovaly cizí zdroje.

Technický rozvoj: nová generace strojů

V oblasti technického rozvoje byly aktivity zaměřeny na vývoj nové generace svislých soustruhů SKA 12-30 Everest. Hlavním přínosem pro zákazníka se stala nová variabilní koncepce automatické výměny nástrojů diskovým nebo řetězovým zásobníkem, umožňující vyhovět požadavkům zákazníků v širokém spektru nástrojů a nástrojových systémů libovolného typu.

TOSHULIN se postupně dostává do náročných výrob

V zakázkové náplni TOSHULIN a jeho hospodářských výsledcích se postupně projevoval efekt dobře pracující zahraniční obchodní sítě, což vedlo k výraznému nárůstu prodejů zejména do nejvyspělejších zemí v Evropě a rovněž do USA. Ve struktuře zákazníků se dařilo pronikat do náročných výrob, například do oblasti výroby letecké techniky.

TOSHULIN se stal výrazně exportně orientovanou firmou: produkce nových strojů, včetně generálních oprav a modernizací, byla více než z 80 % realizována na zahraničních trzích. Jednalo se o dlouhodobý trend.

Dobré výsledky hospodaření se odrazily i v nejrůznějších hodnoceních. TOSHULIN si výrazně polepšil v hodnocení podílu zisku na tržbách, které prováděla společnost Top Press. Za rok 1998 patřila firmě 47. pozice mezi tuzemskými podniky, ale za rok 1999 to byla již 20. pozice.

Svislý soustruh SKAT 12 určený na obrábění železničních kol.

Částečné změny ve výrobním programu

V roce 1999 byla postupně ukončena výroba svislých soustruhů řady SKS a strojů o velikosti upínacích desek 1 000, 1 250, 1 600, 2 000 a 2 500 milimetrů. Výrobní sortiment tak tvořily především stroje řady SKIQ a SKA. Velmi důležitá byla v roce 1999 realizace ověřovací série nové generace svislých soustruhů POWERTURN. Hlavní předností nové řady se stala progresivní variabilní koncepce automatické výměny nástrojů, která byla důsledně orientovaná na zákazníka.

TOSHULIN zřídil konstrukční kancelář v Brně

Vedení firmy průběžně vyhodnocovalo trendy v poptávkách zákazníků a ve vývojových směrech předních světových výrobců svislých soustruhů. Na základě analýz byly stanoveny směry v inovaci strojů. Kromě tradiční konstrukční kanceláře v Hulíně zřídilo vedení společnosti v roce 2000 ještě druhou kancelář v Brně. Bylo to z důvodu nedostatku konstruktérů v místním regionu. Zřízení detašovaného pracoviště se ukázalo jako krok správným směrem, v současné době (2009) tam pracuje 9 konstruktérů. Kancelář v Brně se opírá o dlouholeté know-how z Hulína.

U strojů POWERTURN byla rozšířena nabídka o velikost upínací desky 4 000 milimetrů a současně byly zahájeny práce na vývoji tzv. „lehké řady" s označením SKL s menšími průměry upínacích desek. Dále byly zahájeny konstrukční práce na řadě SKG, tedy svislých soustruhů s průměrem upínací desky nad 4 000 milimetrů, což byla reakce na poptávky zákazníků.

Svislý soustruh SKL 10.

Mimořádná zakázka pro běloruskou automobilku

Rok 2000 uzavřel TOSHULIN tržbami na úrovni 873 milionů korun a hrubým ziskem 249 milionů korun. Výsledky

tak navazovaly na dlouhodobou ziskovost firmy a nárůst tržeb. Na hospodářský výsledek mělo pozitivní vliv rovněž systematické snižování nákladů. Přesto byl rok z hlediska výše tržeb mimořádný, protože firma úspěšně realizovala zakázku na modernizaci běloruské automobilky PO Belaz v hodnotě bezmála 400 milionů korun na stroje řady POWERTURN. Tento kontrakt vybočoval z jinak platného trendu orientace na vyspělé západní trhy.

Snímek z veletrhu EMO v Hannoveru v roce 2005.

Firma zaujala na prestižních veletrzích

TOSHULIN postupně získával jméno na zahraničních trzích, kam směřovala většina produkce. Odpovídaly tomu i účasti na prestižních veletrzích po celém světě. Mezi nimi pak byl vždy kladen maximální důraz na veletrhy EMO. Například v září 2001 se TOSHULIN zúčastnil EMO Hannover, kde představil nové generace svislých soustruhů, a to SKL 10 a model stroje SKG 40. Stroj SKL 10 byl postaven do přímé konkurence se stroji jiných světových výrobců, jako například TOSHIBA, OLYMPIA či O-M.

Představení modelu SKG 40 znamenalo oficiální oznámení, že se TOSHULIN přesunuje do dalšího segmentu trhu, a to do oblasti svislých soustruhů s upínací deskou nad 4 m pro těžké obrobky.

Úspěšná divize generálních oprav a modernizací

TOSHULIN nebyl jen výrobcem nových strojů, dlouhodobě sázel rovněž na generální opravy a modernizace, a to jak strojů vlastní produkce, tak i cizí. Odpovídaly tomu rovněž marketingové aktivity. V roce 2001 se firma zúčastnila největšího světového veletrhu použitých strojů a zařízení RESALE 2001 Norimberk se samostatnou prezentací divize generálních oprav. Celkem 534 vystavovatelů z 26 zemí představilo na veletrhu nabídku více než 150 tisíc strojů. TOSHULIN prezentoval firmu jako celek a zaujal škálou nabídky. Akci navštívilo mnoho firem ze střední a východní Evropy a ze zemí bývalého Sovětského svazu. Účastnily se jí rovněž společnosti, které se zabývají generálními opravami a modernizacemi na západních trzích.

Divize generálních oprav a modernizací se dlouhodobě prosazovala se svojí produkcí na náročných trzích, je-

jí tržby na začátku tisíciletí výrazně narůstaly, a přispívala tak k velmi dobrým výsledkům celé společnosti. Divizi se postupně změnila struktura zákazníků. Pokud v roce 2001 úsek realizoval na zahraničních trzích téměř tři čtvrtiny tržeb, tak v roce 2002 to bylo jen 43 %. Mírně se zvedla poptávka od tuzemských firem, které před nákupem nových strojů dávají přednost investicím do generálkovaných a modernizovaných strojů. K nejdůležitějším tuzemským zákazníkům úseku generálních oprav patřily společnosti Tatra Kopřivnice, Nová huť, Bonatrans Bohumín, První brněnská strojírna Velká Bíteš a Mora Aerospace Hlubočky.

Nové webové stránky a upravené logo

V roce 2001 představil TOSHULIN novou podobu webových stránek. Kvalitní internetová prezentace firmy již byla podmínkou nutnou pro úspěšné působení na trhu. Stránky byly nově graficky zpracovány, podstatně rozšířeny a značná část obsahu byla věnována informacím o aktivitách úseku generálních oprav a modernizací. Stránky zobrazovaly historii a současnost společnosti, poskytly aktuální technické informace o výrobním programu, reference a byly doplněny množstvím fotografií.

Svislý soustruh TOREN po modernizaci.

V roce 2001 také došlo k úpravě loga společnosti a bylo rozhodnuto i o grafické úpravě typového označení na štítcích, které jsou umístěny na strojích. Stávající značení „SKA, SKIQ" bylo nahrazeno barevným logem. Toto řešení, které vhodně zakomponovalo i pohybový prvek, začalo více zdůrazňovat dynamiku strojů.

Změna v organizační struktuře

Od 1. září 2001 došlo v akciové společnosti TOSHULIN k organizačním

změnám. Místo stávajícího ekonomického ředitele byla zřízena pozice finančního ředitele. V rámci nového úseku finančního ředitele začaly být zároveň vykonávány pracovní aktivity odboru financování. Cílem bylo spojit aktivity účetní a daňové s finančními, tedy organizačně logicky propojit tyto dva úseky. Další změnu představovalo organizační zařazení detašovaného pracoviště konstrukce v Brně pod odbor konstrukce, což bylo odrazem skutečného stavu.

TOSHULIN se podílí na výchově učňů

Dynamicky se rozvíjející firma měla problémy se získáváním kvalifikovaných zaměstnanců. Rozpad systému učňovského školství tomu výrazně napomohl a katastrofální situace v podobě nedostatečného počtu vyučených vedla vedení TOSHULIN k tomu, že firma se rozhodla jednat se školami a nabídnout možnosti, jak nové odborníky vychovat. TOSHULIN neměl svoje učiliště, a proto hledal možnosti spolupráce se školami v regionu, z níž vzešla spolupráce s Centrem odborné přípravy technické v Kroměříži. Spolupráce byla zahájena již v roce 1998 a pokračuje dodnes.

Stroje se dařilo prodávat na náročný trh do USA

Firma pokračovala začátkem tisíciletí v trendu navyšování tržeb, ale silná konkurence a tlak zákazníků na snižování cen ovlivňovaly ziskovost firmy. Postupně se přidával i vývoj kurzu koruny, která výrazně posilovala, a firma tak na zahraničních trzích realizovala menší tržby. Cesta k dobrým výsledkům vedla přes důsledné snižování nákladů. TOSHULIN měl stále úspěch na zahraničních trzích, pronikl se svými stroji i do USA, kde získal prestižní zakázky pro General Electric Aircraft Engines a pro Power Systems.

Výrobní program TOSHULIN prezentovaly svislé obráběcí soustruhy a soustružnická obráběcí centra o velikosti upínací desky 1 000 až 4 000 milimetrů.

Útok na New York zesílil recesi

Doposud příznivý vývoj začala ovlivňovat recese, která byla citelná ve druhé polovině roku 2001 a zesílila zářijovým teroristickým útokem na New York. Postupně se snižoval počet přijatých zakázek. Doba byla charakteristická velkým množstvím rozpracovaných obchodních případů, což byl důsledek ekonomické situace na světových trzích, kdy firmy zvažovaly investice daleko pečlivěji než dříve. Poptávka byla po stále více specializovaných

strojích, vyráběných na zakázku, které se odlišují od standardů.

Vedení firmy na vznikající situaci reagovalo snižováním počtu pracovníků, které však bylo součástí celkového snižování nákladů. V první fázi, v roce 2002, se dotklo propouštění 10 %, tj. 43 ze 429 zaměstnanců, které měla společnost k 30. červnu 2002. TOSHULIN zároveň změnil systém odměňování. Nově byl nastaven více adresně, aby byla motivace pro ty, kteří řádně a včas plní úkoly. Od vrcholového vedení, přes nižší vedoucí postupně do konce roku k zaměstnancům na jednotlivých pracovištích.

TOSHULIN se zařadil mezi přední tuzemské společnosti při vyhodnocení soutěže exportér roku, kterou pořádá Hospodářská komora České republiky. TOSHULIN byl vyhodnocen na dvacátém místě v kategorii „Nárůst exportu 1999–2000", čímž potvrdil svoji pevnou orientaci na export, a to především na náročné západní trhy.

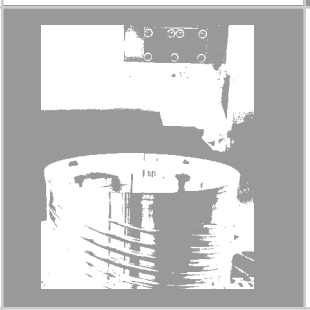
Novým vlastníkem lehké haly se v roce 2002 stala společnost Modikov

Od ledna 2002 došlo v TOSHULIN k významným změnám, které se odrazily v organizační struktuře. Byl zrušen post výkonného ředitele a generálním ředitelem se stal Marian Sedlář. Již během roku 2001 byl mezi společníky projednáván odprodej lehké haly, k dohodě došlo koncem roku 2001 a od ledna 2002 se novým vlastníkem stala společnost s ručením omezeným Modikov. Jejím většinovým vlastníkem byl Miroslav Otépka.

Prodej lehké haly se neodrazil v akcionářské struktuře TOSHULIN, která zůstala stabilní, a nebyl důvod ke změnám ve statutárních orgánech. Předsedou představenstva zůstal Miroslav Otépka, místopředsedou Ing. Marian Sedlář a členem JUDr. Ing. Jiří Charvát.

Zhruba 80 lidí dalo výpověď z pracovního poměru v TOSHULIN a novou smlouvu podepsalo s firmou Modikov. V TOSHULIN tak zůstalo 445 zaměstnanců.

Kapitola 6

Recese světových trhů na počátku století

První prezentace TOSHULIN na americkém kontinentu

Pravidelná prezentace na předních veletrzích ve světě se rozšířila i na USA. Akci číslo 1 v roce 2002 představovala pro TOSHULIN účast na prestižním veletrhu IMTS v Chicagu ve spolupráci s americkým partnerem Pilsen Imports. Prezentoval se stroj SKL 12 a vystaven byl POWERTURN 1600. Jednalo se o historicky první prezentaci TOSHULIN na americkém kontinentu.

Postupující recese vedla ke snižování zakázek na západních trzích, ale na druhé straně se objevily zakázky tuzemských firem a rovněž ze Slovenska. Jako velmi perspektivní se pro výrobce obráběcích strojů začaly ukazovat na začátku nového tisíciletí Čína a Rusko. Přestože se firma prezentovala na veletrhu v čínském Pekingu, padlo rozhodnutí orientovat se spíše na ruské teritorium.

Recese na světovém trhu vedla k tomu, že TOSHULIN začal poprvé v novodobé historii vyrábět stroje, aniž by pro ně měl zákazníka. Jednalo se o stroj SKL 12 a také stroj SKG 40.

Opravy a investice jsou závislé na ziskovosti

Vedení firmy nechávalo dostatek prostředků na investice a opravy, což byl nutný předpoklad pro udržení konkurenceschopnosti. Objem oprav a investic se v TOSHULIN vždy odvíjel od výsledků hospodaření. Firma mohla mít jen to, na co si vydělala. A protože tvorba zisku byla po privatizaci pravidelná, dosahovaly výdaje na investice a opravy každoročně až desítky milionů korun.

Recese na světovém trhu dopadla i na oblast investic a oprav. Přesto TOSHULIN prostředky na investice a opravy měl, i když v menší míře. Důraz byl kladen na to, aby jakákoliv investice byla maximálně efektivní v době své realizace.

Významnou investicí se v roce 2003 stal nákup nového informačního systému. Firma, která dlouhodobě pomýšlí na úspěch a na udržení konkurenceschopnosti, nemůže fungovat bez kvalitního informačního systému. Cílem TOSHULIN nebylo mít nový systém či nakoupit nové počítače, ale zefektivnit výrobu. Stávající systém Dialogplus již nesplňoval požadavky, které na něj byly kladeny ze strany uživatelů. Navíc firma, která ho servisovala, ohlásila konec podpory tohoto produktu. Představenstvo TOSHULIN proto koncem roku 2002 vybralo z několika nabídek značkový zahraniční informační systém IFS-Applications 2002 (v té době řídil například několik továren BMW). Jeho nákupem se TOSHULIN dostal na standard běžný ve vyspělých zemích.

Zavedení systému znamenalo mimo jiné investici do serveru a došlo také k postupné výměně většiny počítačů ve firmě.

Na protější stránce je stánek na veletrhu IMTS 2002 v Chicagu. První prezentace TOSHULIN v USA.

TOSHULIN
Vertical
Turning
Solutions
WEILER
Profile Machining
PILSEN
TOSHULIN

Kus za kus

Do investic v roce 2002 patřilo i vykácení topolů v železniční trati v areálu TOSHULIN a vysazení nových stromů. Byl to důsledek větrné smršti z roku 2000, kdy padlý strom ohrozil provoz na trati. Jednalo se celkově o 76 stromů. Od městského úřadu dostal TOSHULIN povolení v roce 2002 vykácet 40 topolů a v následujícím roce zbytek. Podmínkou bylo za každý poražený strom vysadit nový.

TOSHULIN spolupracuje se Škodou Machine Tool

Pokud chtějí tuzemské firmy dlouhodobě působit na našem a světovém trhu, je jejich vzájemná spolupráce nutností. To bylo motivem strategické spolupráce s firmou Škoda Machine Tool. TOSHULIN dlouhodobě uvažoval o získání některého výrobce obráběcích strojů. V roce 2001 se uskutečnilo první jednání s polskou firmou Rafamet, kde záměr počítal s koupí až 90 % akcií. Zhoršující se situace na světovém trhu spolu se špatnou situací ve firmě Rafamet nakonec jednání o koupi akcií ukončily.

Souběžně došlo k jednáním s vedením Škoda Holding o možném nákupu významného podílu ve firmě Škoda Machine Tool. Bylo však nutné počkat, jak dopadne privatizace celého holdingu Škoda, protože Škoda Machine Tool byla jeho dceřinou společností. Obě firmy patřily k výrobcům těžkých obráběcích strojů, ale vzájemně si nekonkurovaly. Podepsaná smlouva o strategické spolupráci měla TOSHULIN dát možnost, aby se jako první dostal na řadu, pokud by se nový majitel holdingu Škoda rozhodl některá výrobní aktiva odprodat. Spolupráce mimo jiné vyústila ve společnou účast na brněnském strojírenském veletrhu v roce 2002. Přestože již byly dohodnuty podmínky koupě podílů, ke konečné dohodě a koupi nedošlo.

Snímek z brněnského strojírenského veletrhu v roce 2002.

Svislý soustruh POWERTURN 3000 u amerického zákazníka.

Tržby a ziskovost začaly v roce 2003 klesat

Poprvé v novodobé historii TOSHULIN bylo zřejmé, že v roce 2003 bude přerušen trend rostoucích tržeb. Dále se potvrdilo, že propad světových trhů není krátkodobý a jde o součást cyklického vývoje. Zakázky byly velice komplikované. Poptávek sice bylo dost, ale zákazníci s rozhodnutím o investici čekali. Průvodním znakem tohoto období byl také velký pokles cen, na který reagoval slevami i TOSHULIN. V průběhu roku došlo k prudkému poklesu tržeb, a tím také ziskovosti.

Rok firma zakončila nižšími tržbami než v předchozích letech, ale přesto se podařilo dosáhnout zisku. To umožnilo v lednu 2004 navýšení mzdových prostředků o 3 %.

Snahou TOSHULIN v té době bylo co nejvíce spořit náklady na všech úrovních.

V souvislosti se změnami na trhu přistoupil TOSHULIN ke změnám svých prodejních aktivit. Došlo k výměně několika obchodních zástupců a v některých oblastech začal TOSHULIN zajišťovat prodej sám. Výsledkem mělo být přímé zvládnutí trhu a s tím související udržení ziskovosti.

Náklady firmy významně ovlivnily prototypy nových strojů SKG 40 a SKL 12. Vývoj a výroba čtyř prototypů SKL a jednoho prototypu SKG za dva roky stála TOSHULIN přes 100 milionů korun. Prodejem prvních tří prototypů SKL se adekvátní část těchto nákladů vrátila.

Hlavní problémy TOSHULIN v souvislosti s recesí

TOSHULIN se potýkal se třemi hlavními problémy. Jednak to byl zásadní pokles obratu daný celosvětovou recesí a vývojem na trhu obráběcích strojů. Tento proces byl doprovázen nadstandardními a někdy až

nepřiměřenými požadavky zákazníků.

Druhým problémem bylo prodlužování platebních podmínek. Tlak zákazníků na pomalé platby způsoboval snížení finančních prostředků na provoz firmy. Akcionáři TOSHULIN ponechali za minulá období dostatečnou finanční rezervu, která umožnila i toto složité období překlenout bez jediné koruny úvěrů.

Třetím problémem bylo časté neplnění dodacích lhůt. Nesplnění termínů pak s sebou přineslo účtování penále ze strany zákazníků. TOSHULIN bylo třeba nastavit na změněné podmínky na trhu, na krátké termíny dodání spojené s vysokými požadavky zákazníků.

Krize vedla k redukci investic

V roce 2003 došlo k výrazné redukci investic. Důvodem tohoto rozhodnutí byla pokračující recese na trzích obráběcích strojů, která měla dopady na TOSHULIN. V rámci celkových úspor proto byly redukovány i výdaje na opravy a investice. Odložena byla celá řada akcí včetně stěžejní opravy střechy na těžké hale, která byla přesunuta.

V roce 2004 se pokračovalo pouze na nejnutnějších akcích, a to na těch, které již byly zahájeny, a těch, které byly nezbytné pro provoz a plnění zakázek. Jednalo se například o investice do nového informačního systému či realizace výroby vlastního stroje POWERTURN 2000 pro posílení výrobních kapacit.

TOSHULIN měl premiéru na Machine Outil Paris 2004

Ani recese však firmě nezabránila, aby se prezentovala na významných světových akcích. V březnu 2004 se v Paříži uskutečnila strojírenská výstava Machine Outil Paris, která se koná vždy jednou za dva roky. TOSHULIN se na této výstavě prezentoval poprvé ve své novodobé historii vystavením stroje SKL 12, a to ve spolupráci s francouzským zástupcem, společností Sodimo.

Proběhla řada významných jednání se zákazníky o již rozjednaných projektech, zvláště o dodávkách strojů do firmy Snecma a jiných firem z oblasti leteckého průmyslu. Celkově se potvrdil trend pozorovaný i na ostatních světových výstavách, a to poptávka zákazníků po speciálních strojích, strojích s vysokou přesností, s velkým počtem nástrojů, po strojích vybavených osami Y a B.

Ústup recese se projevil v nárůstu tržeb – TOSHULIN v krizi uspěl

Celosvětová krize, kterou obor procházel, začala v roce 2004 částečně polevovat a bylo zřejmé, že TOSHULIN uspěl, že krizi ustál a vyšel z ní jako zdravá a poučená firma s dostatkem sil i prostředků. Zlepšení nebylo přímočaré, ale oživení se projevovalo v roce 2004 ve zvýšeném počtu zakázek. K tomuto výsledku kromě postupného oživování vedla změna obchodní politiky, která začala být podstatně agresivnější. Nové zakázky byly přijímány někdy i za cenu ostrých výměn názorů s obchodními zástupci a nižších marží.

Velmi dobře se začalo dařit i v přijímání zakázek na rok 2005, což byl další důkaz postupného oživení oboru. Nárůst obchodních případů byl dán mino jiné i dodávkami do teritorií, které dříve nepatřily k tradičním. Jednalo se o trhy Ruska a Ukrajiny. Především v Rusku pokračoval TOSHULIN v silné aktivitě, kterou na tomto trhu zahájil na přelomu tisíciletí.

Návrat k původním záměrům v investicích a opravách

Oživení znamenalo v TOSHULIN i návrat k původním záměrům v investicích a opravách. V roce 2004 byla zahájena oprava střechy těžké haly, která zahrnovala komplexní rekonstrukci, a to výměnu světlíků, střešní krytiny, opravu koryt mezi světlíky a zateplení nad světlíky, pod krytinou a také zateplení koryt. Oprava za 17 milionů korun probíhala od dubna do listopadu a stala se součástí postupné generální opravy celé těžké haly. Ve třetím čtvrtletí došlo k navýšení plánu investic a oprav pro rok 2004 na 45 milionů Kč, což umožnilo investovat další prostředky do strojního parku výrobního úseku.

Tržbám neprospíval posilující kurz koruny ani vstup do Evropské unie

TOSHULIN jako významný exportér stále doplácel na vysoký kurz české koruny vůči dolaru. Jeho posilování přinášelo zhoršení podmínek při exportu v podobě nižšího inkasa. TOSHULIN se proti posilování kurzu zajišťoval finančními operacemi, ale přesto nešlo tento stav zajistit plně. Vedení firmy vidělo jednoznačnou cestu ve zvyšování produktivity a současném snižování všech nákladů. Propad tržeb na tradičním trhu v USA způsobil rovněž vstup ČR do Evropské unie. Příčinou se stalo 4,5procentní clo na vývoz ze zemí Evropské unie do USA. Pro TOSHULIN však zůstaly USA významným teritoriem.

Organizační změny v TOSHULIN

V organizační struktuře TOSHULIN došlo od 1. července 2004 ke změně. Byl vytvořen nový úsek interního auditu. Hlavním motivem vzniku úseku bylo to, že kontrola a řízení jakosti by měly být nezávislé. Doposud byla kontrola pod výrobním úsekem. Součástí nově vzniklého úseku se stal odbor řízení jakosti výrobku a byla do něj zařazena rovněž vstupní kontrola.

Zaměstnanci dostávali mimořádnou roční odměnu

Vedení TOSHULIN rozhodlo, že zaměstnanci budou participovat na dobrých výsledcích firmy, a proto byla v listopadu 2004 vyplacena všem zaměstnancům mimořádná roční odměna ve výši 80 % smluvní mzdy. Zároveň vedení firmy rozhodlo o vyplácení roční odměny také v příštích třech letech (2005 až 2007) a stanovilo jasná pravidla. Výše odměny v jednotlivých letech bude vázána na produktivitu práce vykázanou v roce, za který je odměna vyplácena. Odměna mohla dosáhnout až 150 % smluvní mzdy v závislosti na dosažené produktivitě práce.

Odměna pak byla díky dobrým hospodářským výsledkům podle schválených pravidel vyplácena i v následujících letech.

ZAJÍMAVOST

Stánek na EMO Hannover ve tvaru obřího karuselu

TOSHULIN pokračoval v prezentacích na vybraných prestižních veletrzích. V roce 2005 překvapil na EMO Hannover návštěvníky novinkou. Jednalo se o samotný tvar výstavního stánku, který byl koncipován jako jediný obří karusel, v jehož útrobách se odehrávala veškerá obchodní jednání s obchodními partnery. Zřetelné byly jeho jednotlivé části – upínací deska, stojany, příčník, smýkadlo i ochranné kryty. TOSHULIN sice nevystavoval žádný stroj, prezentoval se však funkčním modelem POWERTURN 1250Y doplněným o prezentační video a další materiály. Švédská firma Alfa Laval, která stroj POWERTURN 1250Y zakoupila, byla vzhledem ke svému mezinárodnímu působení velmi dobrým referenčním zákazníkem.

Velkou skupinu návštěvníků na stánku tvořili návštěvníci z Ruska a z Ukrajiny. Původně TOSHULIN do Ruska prodával hlavně stroje po generálních opravách a modernizacích. To se postupem času změnilo v zájem především o nové stroje. Pro Rusko začalo platit to, co pro vyspělé země západní Evropy. Ruský zákazník je již stejně náročný jako zákazníci z vyspělých trhů. Pozornost marketingových aktivit si stále více získávaly země bývalého Sovětského svazu, konkrétně v roce 2005 se firma prezentovala na čtyřech veletrzích v Rusku – v Petrohradu, Moskvě, Čeljabinsku a Samaře – a jednom na Ukrajině v Kyjevě. Na těchto trzích dosahuje TOSHULIN výrazných obchodních úspěchů, a zúročila se tak několikaletá cílevědomá práce, především v oblasti modernizací a generálních oprav. Zásada prezentovat TOSHULIN jen na pečlivě vybraných akcích platila i v následujících letech.

TOSHULIN prošel krizí bez koruny úvěru

Postupně docházelo k vylepšování situace na světových trzích, krize oslabovala a TOSHULIN registroval více poptávek. Nejvýznamnějšími zákazníky zůstali giganti jako General Electric, Rolls-Royce, Snecma, Thyssen nebo Siemens, k nimž se postupně přiřadily i velké společnosti v Rusku.

Firma prošla několikaletou celosvětovou recesí sice s menšími tržbami a klesající ziskovostí, ale se stabilním postavením na trhu. Složité období se podařilo překonat bez jediné koruny úvěrů, protože akcionáři ponechali ve firmě dostatečnou rezervu.

Dobré výsledky hospodaření TOSHULIN umožnily hladké dokončení probíhajících oprav a investic a plánování dalších akcí. Všechny investice a opravy TOSHULIN financoval z vlastních zdrojů.

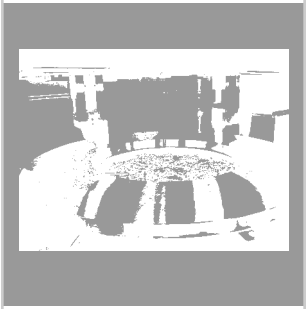
Počínaje 1. únorem 2005 začal v TOSHULIN platit nový sociální program pro zaměstnance, který zachoval či rozšířil veškeré stávající zaměstnanecké výhody a navíc přidal řadu nových. Základem se stala motivace zaměstnanců a možnost získání bezúročných půjček.

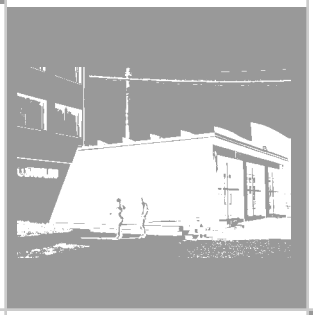
TOSHULIN byl vyhlášen firmou Zlínského kraje

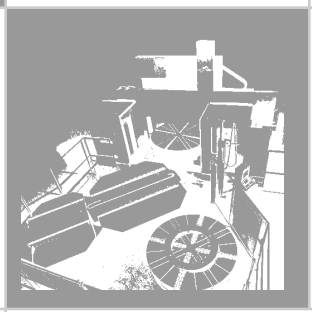
TOSHULIN uspěl ve druhém ročníku soutěže Firma kraje, kterou organizovala společnost INC Consulting v rámci projektu Mosty. Ze soutěže si odnesl nejvyšší ocenění. Cílem soutěže Firma kraje je vyzdvihnout myšlenku zodpovědnosti firem k regionu, v němž podnikají. Zároveň chce soutěž poukázat na ty firmy, kterým není vlastní region lhostejný. Soutěž vyhodnocuje každoročně v každém kraji firmy, jež nejvíce pomáhají svému regionu, ať podporou charitativních, sportovních, nebo kulturních projektů, podporou zaměstnanosti (zaměstnávají velké procento handicapovaných pracovníků, jsou významným zaměstnavatelem v regionu atd.), podporují rozvoj nebo propagaci regionu, jsou přínosem pro růst životní úrovně v regionu a podobně. Do soutěže se celkem přihlásilo 223 firem a ocenění získalo 42 firem. Ze Zlínského kraje se přihlásilo 11 firem a oceněny byly tři, přičemž TOSHULIN byl na prvním místě.

Kamil Čejka přebírá ocenění v soutěži Firmu roku.

Kapitola 7

Moderní firma nového tisíciletí

Celkový pohled na svislé soustruhy POWERTURN 1250 uspořádané do buňky pro firmu Snecma.

Oživení zlepšilo situaci u přijímaných zakázek

Po mírném oživení na světových trzích byla zřejmá velmi dobrá situace u přijímaných zakázek, ale nebylo možné říct, že by recese výrazně ustoupila. Situace byla dál nestabilní na celém světě. Na klesající ziskovost TOSHULIN dlouhodobě působilo posilování koruny vůči hlavním světovým měnám. Pokračoval zvýšený zájem o investice do složitějších strojů. Zákazníci poptávali především stroje větších velikostí řady 3000 a 4000. Další poměrně velký zájem byl o stroje s velikostí upínací desky 2000 v jednoduchém provedení, zejména stroje SKIQ 20 po generální opravě a modernizaci. Stále zřejmý byl tlak na ceny, tlak na vysoké užitné vlastnosti celého stroje, stejně tak jako tlak na snížení dodacích lhůt.

Významná byla v roce 2005 zakázka na tři stroje pro francouzskou společnost Snecma, která je světovým výrobcem proudových motorů. Jednalo se o tři složité stroje sestavené do buněk.

Podstatnou změnou ve výrobním úseku bylo zrušení zakázkové kanceláře a vytvoření nového oddělení plánování a kooperací. Došlo také ke změnám na postech středního managementu ve výrobě, což souvisí s vytvářením personálních rezerv pro klíčové pozice ve výrobě.

Rok 2005 znamenal podstatné navýšení tržeb, TOSHULIN zůstal exportně orientovanou firmou, do struktury zákazníků postupně přibývaly firmy z Ruska a Ukrajiny.

Úsek konstrukce, pod který spadá také brněnská kancelář, musel posílit o nové zaměstnance. Byl to nutný krok vzhledem k vývoji zakázek v posledních letech, kdy rok od roku značně narůstá customizace strojů, což znamenalo, že se zvyšoval podíl úprav na strojích pro jednotlivé zákazníky. Výroba se tak stává vlastně kusovou, protože typově stejné stroje se od sebe výrazně liší. Podíl customizace na některých strojích dosáhl až 80 %.

První Firemní den v TOSHULIN se vydařil

Krásné říjnové počasí, dobré jídlo a pití, zábavný program pro každého, tisícovka spokojených zaměstnanců s rodinami, ale i jiných návštěvníků. Taková byla první akce s názvem Firemní den v TOSHULIN, která splnila svůj cíl, tedy přispět ke spokojenosti zaměstnanců, ukázat firmu veřejnosti a přitáhnout zájem mladých lidí.

V TOSHULIN jsou už tradičně pořádány akce pro zaměstnance – letní rybářské závody, vánoční večírek a nepravidelně dny otevřených dveří. Zaměstnanci v anketě uvedli, že mají zájem o zábavnou akci pro zaměstnance a rodinné příslušníky, seznámení s firmou, lidí mezi sebou navzájem, seznámení svých blízkých s firmou jako s místem, kde tráví většinu času.

Snímek z prvního Firemního dne TOSHULIN.

Firemní den se uskutečnil v krásném pátečním odpoledni 7. října. Počasí naštěstí přálo, a tak si areál firmy přišlo prohlédnout a pobavit se asi tisíc lidí. Trasa prohlídky vedla od vrátnice přes konstrukci, kde návštěvníci mohli vidět vývoj strojů pro Snecmu

Další snímek z Firemního dne TOSHULIN.

v provozu nové stroje SKA 12 a REV 12 a ve výrobě PT 2000 a PT 3000.

Nechodilo se ale jen po provozech ve firmě. Ve spolupráci s externí firmou byl zajištěn doprovodný program. Hrála skupina Motus, a jako host vystoupil Maxim Turbulenc. Zvláště pak nejmladší návštěvníci ocenili autogramiádu se členy této kapely. Svoje umění ukázali motocykloví jezdci, skupina historického šermu a k vidění byla také americká auta. Úspěch měla bryčka tažená koňmi, která vozila návštěvníky po areálu. Komu nestačil kůň, tak mohl zkusit, jak dlouho se udrží v sedle elektrického býka.

a Geislinger, a těžkou halu, kde si mohli prohlédnout v provozu několik karuselů. Na montáži byly k vidění

TOSHULIN pro zaměstnance pravidelně pořádá rybářské závody v Hulíně na Grádu.

Firemní den byl novou akcí, TOSHULIN pro své zaměstnance tradičně organizoval rybářské závody v Hulíně na Grádu. Tohoto čtvrtého ročníku se 27. května 2006 zúčastnilo 55 rybářů, kteří vylovili 21 kaprů o celkové váze 45,51 kg a celkové délce téměř 8,5 metru.

Nový univerzální základ na první lodi

Práce na speciálním základu na 1. lodi v roce 2005.

Koncem listopadu a v prosinci 2005 nebylo možné na první lodi přehlédnout rozměrný výkop, ve kterém vznikl univerzální základ pro kompletní montáž a odzkoušení nových strojů před jejich expedicí zákazníkům. Z hlediska plochy šlo o jeden z největších základů budovaných v TOSHULIN v novodobé historii. Nová základová deska posloužila pro kompletování stroje POWER-TURN, a to v rozměrových řadách 1250, 1600, 2000Y a 4000. Základ měl rozměry 14 x 16 metrů a byl 1 metr hluboký. Při jeho budování se spotřebovalo 224 kubíků betonu. Vše se dělo za provozu na dílně a nebylo možné, aby práce na základové desce probíhaly plynule. Základ snese zatížení 95 tun a jeho zvláštností je to, že jeho poslední vrstva je z tzv. drátkobetonu, který zaručuje perfektní kvalitu vrchní vrstvy základu.

Vánoční večírek: pohoda, klídek, tabáček

Téměř stovka zaměstnanců TOSHULIN se přišla pobavit v prosinci 2005 na již tradiční vánoční večírek na Ranči v Kostelanech u Kroměříže. Kdo nepřišel, připravil se o vynikající kachnu na medu i následný zabijačkový raut, soutěže, bowling, lidového vypravěče či dokonce o společnost Mikuláše, čerta a anděla. V Kostelanech bylo cítit pohodu po rušných pracovních dnech. Na večírku bylo zdarma točené pivo a minerálky, pro dobrou náladu hrála cimbálová muzika a s velkým zájmem se setkaly dvě soutěže. Ve „švestkovém souboji" mohli svůj talent využít rekreační hokejisté a týmoví hráči. Druhá soutěž byla sice oproti té první poněkud statická, ale neméně zajímavá. V „pivním souboji" se utkalo šest borců s opravdu silnými pažemi. Pravidla byla jasná: kdo udrží lákavé břemeno (tuplák piva) v natažené paži co nejdéle, než ho přemístí do žaludku. Vítězný čas byl 6 minut 49 vteřin.

ZAJÍMAVOST

Nový vstup po 23 letech

Prostor vrátnice prošel naposledy přestavbou před 23 lety. V roce 2006 šlo o dlouhodobě plánovanou investiční akci, protože dispozice vrátnice už neodpovídala potřebám provozu. Nově byl přístup rozdělen do areálu TOSHULIN a do administrativní budovy.

Stavbu provedla kroměřížská společnost Fako, s. r. o., a celkové náklady byly 4,4 milionu korun. Stavba navazovala na rekonstrukci budovy bývalého zdravotního střediska.

TOSHULIN se stále podílí na výchově učňů a vysokoškoláků

TOSHULIN se snažil získat dostatek kvalifikovaných pracovníků do dělnických profesí, kterých se nedostávalo. Spolupracoval proto s učilišti při výchově učňů, a to především v oborech obráběč kovů, mechanik-seřizovač a zámečník. TOSHULIN nejvíce spolupracuje se Střední školou COPT Kroměříž.

Kromě učňů usiloval TOSHULIN rovněž o zajištění vysokoškolsky vzdělaných lidí. Intenzivně proto spolupracoval s VUT Brno. TOSHULIN studenty dlouhodobě motivuje měsíčním stipendiem a má rovněž možnost díky působení prof. Jiřího Marka a Dr. Lubomíra Novotného vychovávat svoje vlastní inženýry na VUT v Brně. V současné době (2009) ve firmě pracuje 15 jejich žáků.

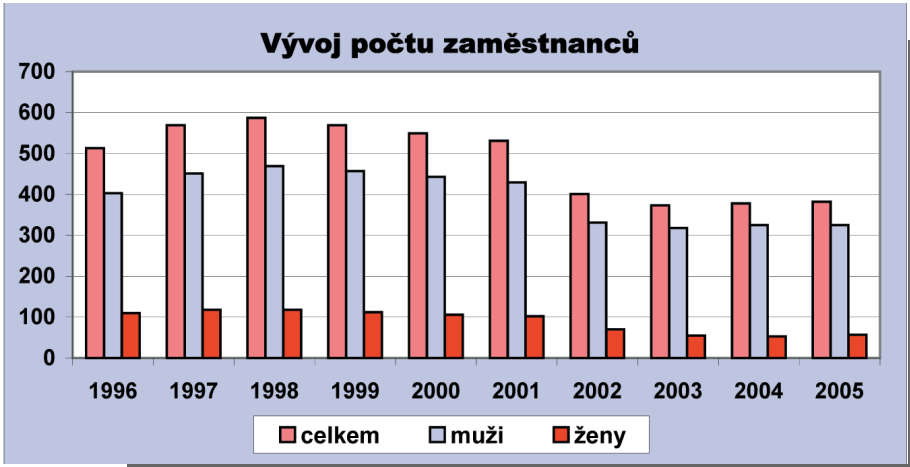
Ve snaze zabezpečit dostatečný počet kvalifikovaných zaměstnanců na zajištění rostoucího počtu zakázek se vedení TOSHULIN obrátilo na své zaměstnance s výzvou ke spolupráci při hledání nových kolegů, a to za odměnu. Každý zaměstnanec TOSHULIN, který přivedl nového spolupracovníka na volné místo, získal nárok na vyplacení odměny 10 000 korun. Vyplacena byla ve dvou částech: prvních 5 000 korun po prvních třech měsících pracovního poměru nového člověka (tedy po zkušební době) a druhých 5 000 korun ve chvíli, kdy je s novým kolegou po prvním roce podepsáno prodloužení pracovní smlouvy.

TOSHULIN rozděloval sponzorské peníze

Vedení TOSHULIN na jaře 2006 rozhodlo o příspěvku 500 tisíc korun na vybrané regionální projekty z oblasti sportu, kultury a humanity. Důvodem byla skutečnost, že TOSHULIN je firma, která má své pevné místo v regionu, kde žije naprostá většina jejích zaměstnanců. Proto má přirozeně zájem o jeho rozvoj. Stejnou částku pak TOSHULIN rozděloval mezi vybrané projekty pravidelně i v dalších letech. Tradici rozdělování sponzorských peněz TOSHULIN zavedl v roce 2004.

Peníze získalo v pozdějších letech i Občanské sdružení rodičů a přátel ZŠ a MŠ speciální Kroměříž KORÁLKY.

ZAJÍMAVOST

Počet zaměstnanců firmy byl stabilizovaný

Počet zaměstnanců se po roce 2005 stabilizoval. Skokové snížení počtu zaměstnanců mezi roky 2001 a 2002 bylo dáno prodejem lehké haly souvisejícím se vznikem společnosti Modikov, která převzala část zaměstnanců TOSHULIN.

Pokud se podíváme do historie, tak v roce 1950 byl počet zaměstnanců TOS Hulín zhruba na současné úrovni, konkrétně 408. Za pět let však výrazně vzrostl na 1 178 a za dalších pět let byl počet zaměstnanců už jen mírně vyšší (1 263). Až do roku 1980 je možné říct, že byl stav zaměstnanců stabilní, pohyboval se v rozmezí 1 224 až 1 287.

Pohled do ještě vzdálenější historie prozradí, že „ke konci druhé světové války bylo u bývalé firmy Skrat zaměstnáno asi 300 pracovníků. Jen polovina z nich měla potřebnou kvalifikaci, zbytek tvořili pracovníci zaučení. Po osvobození značná část lidí ze závodu odešla ke svým původním povoláním..." (Citace z publikace 10 let závodu ZPS Hulín.)

Silná poptávka a zpožďování zakázek

Příznivý trend rostoucích objednávek dále pokračoval. Dlouhodobá krize v odvětví přinesla tlak zákazníků na ceny, a tedy nižší ziskovost. Současně s tím byly zřejmé i vysoké požadavky zákazníků na technické parametry strojů. Do tradiční struktury zákazníků postupně přibyly firmy z Ruska a z Ukrajiny.

Na podzim 2006 již měl TOSHULIN vyprodaný celý rok 2007 a nejbližší možné další dodací termíny byly v ú-

noru 2008. Přesto firma v roce 2006 řešila problémy s dodacími lhůtami, docházelo k velkým zpožděním ve výrobě a při montážích strojů přímo u zákazníků. Byl to důsledek několika velmi závažných vlivů. Oživení poptávky na světových trzích a dobrá práce prodejců vedly k tomu, že TOSHULIN na přelomu roku 2005 a 2006 obdržel a do výroby zadal velké množství zakázek. Toto množství představovalo 139 % běžného stavu. Vedení úseku výroby nedostatečně a pozdě zareagovalo na novou situaci a prakticky už na počátku průběhu nabraly zakázky významné skluzy. Dalším vlivem bylo, že poptávka neoslabovala a výrazný příjem zakázek neskončil, ale naopak se stupňoval. V důsledku to znamenalo, že za první pololetí 2006 TOSHULIN přijal zakázky na úrovni 250 % průměru. Dalším důvodem zpoždění byla samotná kapacita TOSHULIN. Významný vliv měla i celosvětová konjunktura. Tradiční dodavatelé (ložisek či odlitků) prodloužili lhůty, nebo zakázku odmítli.

Nutná opatření ve výrobě

Vedení firmy přijalo řadu opatření. TOSHULIN investoval 25 milionů korun do nákupu nových strojů (MCFV 1260, MCFV 2080, S80i CNC PRIM a další) a postupně nahrazoval nástrojové vybavení modernějším a produktivnějším. Dále došlo ke změně v organizaci směn, kdy byl zvýšen několikanásobně příplatek za odpolední a noční směny a některá pracoviště přešla na dvou- až třísměnný provoz. TOSHULIN také postupně přijímal nové lidi. K začátku září 2006 bylo ve firmě 398 pracovníků, což je stav, který byl naposledy zaznamenán v březnu 2003.

Dalším již přijatým rozhodnutím bylo převedení výroby karuselů řady SKIQ na úsek GO-RETRO, což mělo především uvolnit kapacity pro výrobu jiných řad strojů TOSHULIN, ale současně ponechat možnost tyto stroje dále montovat a prodávat. Došlo tak k zásadní změně celého úseku GO-RETRO. Zájem zákazníků o generálky a modernizace strojů postupně oslaboval a stále více rostl podíl prodaných nových strojů. Po zvážení této nové situace vedení firmy přistoupilo k přesunutí kompletní výroby strojů SKIQ do průměru upínací desky 2 500 mm právě na GO-RETRO.

Nakonec se podařilo uzavřít rok velmi dobrými výsledky. Patřil k těm nejúspěšnějším v novodobé historii TOSHULIN.

Divize GO-RETRO převzala kompletní výrobu řady SKIQ.

Změna na pozici generálního ředitele

K 1. dubnu 2007 došlo v TOSHULIN ke změně na pozici generálního ředitele. Mariana Sedláře vystřídal Kamil Čejka. Marian Sedlář dál zůstal členem statutárních orgánů jako místopředseda představenstva. Kamil Čejka přišel do akciové společnosti TOSHULIN v roce 1997 z bankovního sektoru. V TOSHULIN nastoupil do ekonomického úseku, kde zastával různé funkce. V roce 2000 přešel na pozici finančního ředitele.

ZAJÍMAVOST

Velmi dobré umístění v publikaci 100 nej...

Vydavatelství Top Press vydalo v roce 2007 již 13. ročník publikace 100 nej... (Největší a nejúspěšnější firmy v ČR za fiskální rok 2006). Obsah této knihy vycházel z databáze všech českých firem, které alespoň jednou za dobu existence České republiky dosáhly ročního obratu 500 milionů korun. Žebříček 100 nej... představuje ojedinělý přehled českých firem a jejich pořadí podle toho, jak jsou úspěšné, velké a ziskové. Při jeho zpracování se vychází ze stejných pravidel jaké používá americký časopis Forbes, který měří největší společnosti světa.

A jak tedy TOSHULIN dopadl? Podle výnosů skončil poté, co se meziročně posunul z 819. místa, jako 461. největší firma v ČR. Z hlediska ziskovosti (poměru dosaženého zisku k výnosům) patřilo TOSHULIN 37. místo v ČR a v rámci Zlínského kraje se stal 20. největší firmou.

Dlouhodobé vzdělávání zaměstnanců v TOSHULIN

Vedení firmy vždy dbalo na vzdělávání zaměstnanců. Rozpočet se každoročně pohyboval v řádech statisíců korun nejen na zákonná školení, ale také na další formy vzdělávání, při nichž si zaměstnanci dále zvyšují kvalifikaci a rozvíjejí své schopnosti – podle svého zájmu i vzhledem k potřebám firmy. Výrazný podíl mezi vzdělávacími kurzy představovaly kurzy jazykové.

Na konci roku 2007 skončila v TOSHULIN série úspěšných školení s podporou Evropského sociálního fondu, která dále zvýšila úroveň vzdělanosti a dovedností zaměstnanců, a pomohla tak udržet a zvýšit konkurenceschopnost TOSHULIN.

Celý projekt podporovaný z prostředků Evropské unie začal již v květnu 2006 a zapadal do programu rozvoje lidských zdrojů v TOSHULIN. Jednotlivé série školení vycházely z analýzy vzdělávacích potřeb ve firmě. Jednalo se o vzdělávání napříč firmou, kurzy nebyly určeny například jen pro manažery či techniky, nerozhodovala ani hierarchie, ani odbornost. Celkově vzdělávací kurzy stály 3,59 milionu korun, z čehož dotace z prostředků EU byla 2,06 milionu korun a 1,53 milionu korun hradil TOSHULIN.

Pro zaměstnance bylo připraveno 51 kurzů rozdělených do devíti skupin (kurzy pro obchodníky a nákupce, týmové a manažerské dovednosti, interní audit, finanční a personální řízení, počítače, vývoj a výroba, ekologie, technické vzdělávání pro prodejce, jazykové dovednosti). Všechny kurzy přitom měly více pokračování. Většina z nich byla zajištěna externími odborníky, čtyři vedli lektoři z TOSHULIN. Vzdělávacími kurzy nakonec prošlo 206 ze zhruba 400 zaměstnanců, ale někteří se zúčastnili několika kurzů, rekord byla účast na celkem 7 kurzech. Celkově tak prošlo kurzy 440 účastníků, přičemž původně se na startu celého projektu počítalo „jen" s 271 účastníky.

Ocenění Firma č. 1 kraje pro TOSHULIN

Ocenění Firma č. 1 kraje získal TOSHULIN již podruhé v novodobé historii. Toto ocenění znamená, že je TOSHULIN hodnocen okolními firmami jako velmi dobrý a atraktivní zaměstnavatel, který je stabilní ve své historii a výrobním programu. Nad touto soutěží převzal záštitu hejtman Zlínského kraje.

OCENĚNÍ

4. ročník 2008

FIRMA (#1) KRAJE

TOSHULIN, a.s.

se umístila na

1. místě

ve Zlínském kraji

v soutěži FIRMA (#1) KRAJE ročník 2008

Posláním soutěže FIRMA (#1) KRAJE je poukázat na ty firmy, které aktivně pracují s lidmi, podporují své zaměstnance a tím i významně ovlivňují region, v kterém sídlí.

14. května 2008

za organizátora
Blanka Vitouchová
president soutěže

pořadatel
INC Consulting spol. s r.o.
www.inc.cz

Konjunktura na světových trzích

Konjunktura na světových trzích vedla k tomu, že v průběhu roku 2008 evidoval TOSHULIN velkou poptávku po svých strojích. Zájem neoslaboval a poptávka byla mnohem silnější z východních zemí než z tradičních zemí západní Evropy. Podařilo se téměř vyprodat kapacitu roku 2009 a uzavíraly se kontrakty s termínem dodání v roce 2010, což platilo především pro velké stroje. Stejně jako v předchozích letech byl i průběh roku 2008 charakterizován významnou nerov-

noměrností v náběhu jednotlivých položek, což je typické pro kusovou zakázkovou výrobu. Pozitivní vývoj v podobě přetlaku poptávky se však velmi rychle blížil ke konci, což způsobila blížící se finanční a hospodářská krize.

Přetrvávajícím rizikem byl vývoj kurzu koruny. Toto riziko však provázelo TOSHULIN jako významného exportéra dlouhodobě.

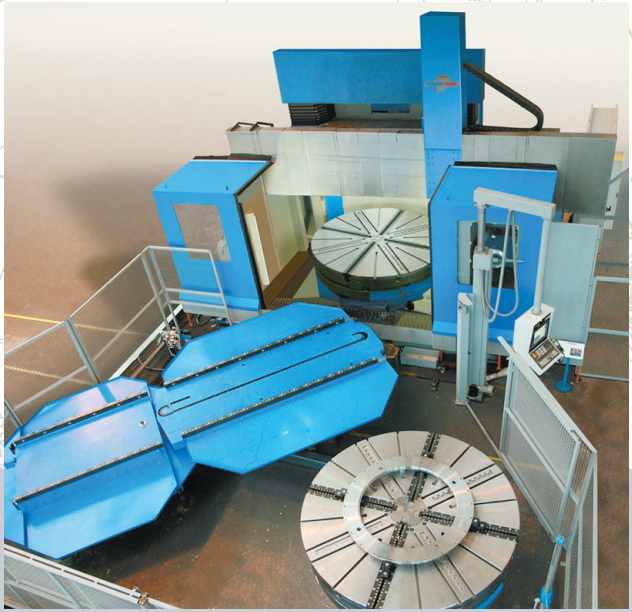
Další organizační opatření ve výrobě

Došlo i na organizační změny ve výrobě. Vedení firmy delší dobu uvažovalo o možnosti spojit oba dva provozy montáže, tedy montáž spadající pod úsek GO-RETRO a výrobního ředitele, v jeden celek. Nakonec skutečně padlo v roce 2008 rozhodnutí, že zanikne úsek GO-RETRO a vznikne nový úsek montáží, který bude zahrnovat montáž SKIQ (dříve montáž GO-RETRO), montáž Speciálů, elektromontáž, lakovnu, mezisklad a expedici. K novému úseku byla přiřazena konstrukční kancelář, která dříve pracovala pro generální opravy a nově zahrnovala i montážní technologii a dále prodej pro Českou republiku, Slovensko a země bývalého Sovětského svazu.

Cílem bylo zefektivnění prací na montáži a zvýšení produktivity práce pracovníků montáže. Dříve byli pracovníci, začlenění do obou montážních úseků, omezeni úzkou specializací. Po změně byli začleňováni i do jiných uzlů průběhu montáže stroje a jsou využiti i na jiných pracovištích.

Kvůli přetlaku zakázek vedení TOSHULIN rozhodlo o zavedení tzv. měsíčního bonusu. Bonus se začal vyplácet od 1. 8. 2008 do 31. 12. 2008 a obdržel ho zaměstnanec, který odpracoval všechny naplánované směny v měsíci. Do odpracovaných plánovaných směn se započítává i řádná dovolená a dárcovství krve.

Svislý soustruh POWERTURN 2500 s paletizačním systémem se dvěma technologickými paletami. Snímek z roku 2008.

ZAJÍMAVOST

Nejdelší pracovní poměr přesáhl 51 let

Společnost TOSHULIN, a. s., zaměstnávala k 31. prosinci 2008 celkem 441 zaměstnanců, z toho 87 % mužů a 13 % žen. Nejčastěji zastoupené profese byly v rámci společnosti „konstruktér", „montér (elektro a strojní)", „frézař", „brusič" a „soustružník". 82 % pracovníků je zaměstnáno v pracovním poměru na dobu neurčitou, 18 % na dobu určitou. Průměrná doba, po kterou jsou lidé zaměstnáni u naší firmy, je 13 let.

V roce 2009 přesáhne nejdelší pracovní poměr v naší firmě 51 let. Pan Zdeněk Patík nastoupil do firmy na pozici mechanik v červenci roku 1958 a po absolvování základní vojenské služby pracoval v oddělení konstrukce. V současnosti zastává pozici asistenta vedoucího konstrukce. Tento pracovní poměr u jednoho zaměstnavatele představuje jeden z nejdelších v České republice vůbec.

Během roku 2008 vzrostl počet pracovníků o 5. Byli přijímáni zejména pracovníci odborných dělnických profesí (operátoři CNC strojů a mechanici) a techničtí specialisté (programátoři CNC, zákaznický technolog, konstruktéři).

Ve společnosti funguje jedna odborová organizace, ve které bylo v roce 2008 organizováno 74 zaměstnanců. S odbory byla uzavřena kolektivní smlouva na období 2009–2010.

Průměrný výdělek v roce 2008 byl 25 470 Kč. Věkový průměr zaměstnanců TOSHULIN byl 40,5 roku.

Nejvíce zaměstnanců TOSHULIN mělo své bydliště v Hulíně (147), další v pořadí byl Kroměříž (58) a Holešov (21).

Nové servisní středisko v Petrohradu

Kromě tradičních odběratelů z vyspělých zemí západní Evropy TOSHULIN postupně navyšoval obrat v Rusku, na Slovensku a na Ukrajině. Hlavně Rusko se začalo vracet k osvědčené značce. Vzhledem k rostoucímu počtu prodaných strojů na trh Ruské federace rozhodlo vedení TOSHULIN o zřízení servisního střediska v Petrohradu.

ВОЛКОВСКАЯ
СК

TOSHULIN začal pronikat na ruský trh na přelomu tisíciletí, za čímž stála především snaha dostat opět jméno firmy do povědomí strojařů v Rusku. Dříve TOSHULIN vyráběl pro tamní trh desítky strojů ročně a byl o ně zájem. Vyvážely se prostřednictvím Strojimportu a v Rusku je do závodů rozdělovala společnost Stankoimport Moskva.

Stroje z TOSHULIN směřují do klíčových oborů, jako je výroba armatur, těžba nafty a plynu či letecké a kosmické programy. Jde o velké zakázky s dlouhodobou perspektivou, protože Rusko obnovuje strojní park a tento proces je podporován vládou. Ruské závody mají zájem o nejkvalitnější výrobky světového trhu.

S růstem prodejů bylo třeba řešit otázku servisu. Doposud TOSHULIN prováděl obchodní činnost prostřednictvím svého zástupce v Petrohradu a servis se většinou řešil přes servisní útvar TOSHULIN, což bylo poměrně složité. S rostoucím počtem zakázek vedení firmy začalo zvažovat zřízení servisního střediska, které by zajišťovalo záruční a pozáruční servis s dodávkou náhradních dílů. Motivem byla i skutečnost, že ruští zákazníci přecházeli z jednodušších na složitější typy strojů například SKA či POWERTURN. V lednu 2009 byla v Rusku legislativně založena společnost TOSHULIN-RUSSIA, jejímž výkonným ředitelem se stal Alexander Kalinichenko.

Firma se od vzniku zabývá záručním a pozáručním servisem včetně dodávek náhradních dílů a zároveň i prodejní činností na ruském trhu. Servisní a prodejní středisko sídlí na Volkovském prospektu v Petrohradu, kde jsou i skladovací prostory s možností opravy malých a středních uzlů strojů.

Zlatá medaile z brněnského veletrhu

TOSHULIN získal na veletrhu v Brně mezi silnou konkurencí zlatou medaili za stroj POWERTURN 1600. Přihlášení vystavovaného exponátu bylo postaveno na třech pilířích. Jednak na zvýšené přesnosti, protože stroj je určen pro použití v leteckém průmyslu. Dále to bylo použití plastových držáků nástrojů, což je běžné i sériově, a nakonec to bylo na tomto stroji odladění tzv. metody turnmilling, tedy soustružení frézováním. Tato metoda dokáže uspořit až o 30 % více času než u běžného soustružení.

Z celkového počtu zhruba 50 nominovaných do obou soutěží nakonec odborná porota vybrala polovinu přihlášených, přičemž 11 z nich udělila medaile pro

Na protější stránce je pohled na budovu v Petrohradu, kde sídlí zastoupení TOSHULIN.

Generální ředitel Kamil Čejka a technický ředitel Jiří Marek přebírají ocenění za stroj POWERTURN 1600.

Vystavený stroj POWERTURN 1600 na strojírenském veletrhu v Brně.

Mezinárodní strojírenský veletrh a 4 pro IMT Brno.

Po velmi dlouhé době získal TOSHULIN takto významné ocenění v podobě zlaté medaile. Hned druhý den po vyhlášení výsledků se na stánku TOSHULIN nedalo pohnout.

Úspěch účasti podtrhla cena mediálních partnerů pro vystavovaný stroj, konkrétně od odborného časopisu MM průmyslové spektrum.

Brněnský veletrh představoval stěžejní akci, jinak pokračoval trend TOSHULIN obsazovat veletržní akce s nejvyšším očekávaným efektem. Pro rok 2009 je jednoznačnou prioritní akcí veletrh EMO, pořádaný v italském Milánu. Na EMO bude TOSHULIN vystavovat nový stroj s pracovním názvem POWERTURN II.

Krize TOSHULIN ovlivňuje, avšak přímo neohrožuje

Začínající finanční krize ve druhé polovině roku 2008 ovlivnila i TOSHULIN. U některých zákazníků byla zřejmá nervozita, přistoupili k omezení výroby, propouštění a současně utlumili investiční aktivity, což se projevilo v nižším objemu poptávaného zboží, tedy i strojů.

TOSHULIN je dlouhodobě stabilizovaná firma a dobré výsledky zajistily kapitálovou a finanční soběstačnost. Finanční krize firmu bezprostředně neohrožovala i proto, že její průvodní jev, tedy financování prostřednictvím bank, se TOSHULIN netýká, protože úvěry nečerpá.

Situace na trzích se změnila a někteří zákazníci začali kontrakty pozastavovat nebo i rušit. TOSHULIN tak po dlouhé době pocítil propad v přijímání zakázek. Přesto bylo v roce 2008 zakázkové krytí velmi dobré. Zakázkově pokryt byl i rok 2009 a TOSHULIN přijímal zakázky i na rok 2010.

ZAJÍMAVOST

Inovace 2008: další ocenění pro TOSHULIN

Po úspěchu na brněnském strojírenském veletrhu přišlo pro TOSHULIN další ocenění. Firma uspěla v soutěži Inovace 2008 vyhlášené Asociací investičního podnikání. Ze zhruba 40 přihlášených byl TOSHULIN mezi 8 nejlepšími.

TOSHULIN uspěl, když do soutěže přihlásil náhon rotačního nástroje, u nějž se podařilo zvýšit otáčky ze 3 tisíc až na 4,5 až 5 tisíc, a to díky modifikaci uložení hnacích hřídelí. Dílo bylo realizováno pro finského zákazníka a posouvá stroje TOSHULIN do vysokorychlostního obrábění, při kterých docilují velmi zajímavých hodnot.

Nový systém zaměstnaneckých výhod

Od ledna 2009 vstoupil v platnost zcela nový systém zaměstnaneckých výhod. Hlavní součástí nového systému je tzv. Z-KONTO (zaměstnanecké konto), které nahradilo dosud platné zaměstnanecké výhody. Zaměstnanec, který ve firmě pracuje minimálně jeden rok, může ročně čerpat benefity za 3 tisíce korun, u zaměstnance, který ve firmě pracuje minimálně tři roky, je limit stanoven na 4 tisíce korun, u pracovního poměru nad šest let je

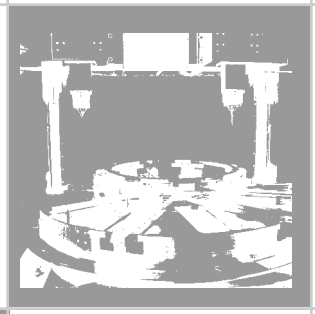
to 5 tisíc korun ročně. Největší změnou oproti minulosti byla volitelnost, tedy výběr benefitů spočívá na rozhodnutí zaměstnance.

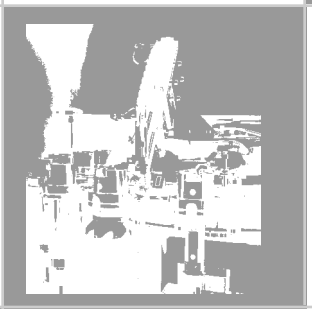
Rok 2008 patřil k nejlepším v novodobé historii

Rok 2008 představoval jeden z nejúspěšnějších roků v novodobé historii firmy. TOSHULIN splnil všechny plánované ukazatele. Tržby meziročně vzrostly a rovněž hospodářský výsledek byl na velice dobré úrovni. Do hospodářského výsledku se podařilo převést největší část konjunktury ve strojírenství. V letech 2006 až 2008 vrcholilo období hospodářského cyklu, které se odrazilo i ve výsledcích TOSHULIN.

Pohled na zasněžený areál v zimě 2008/2009.

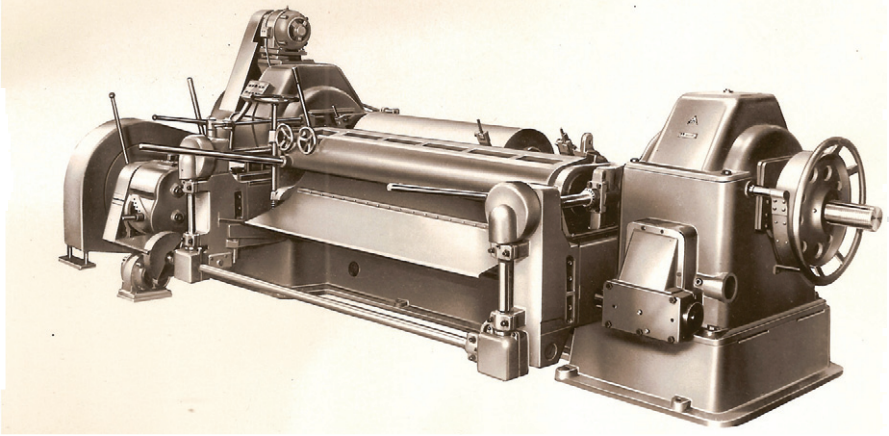

Kapitola 8

Vývoj a konstrukce prošlapávaly cestu

Loupačka S 1300 určená k výrobě hladkých jakostních dýh.

Jak začínala konstrukce

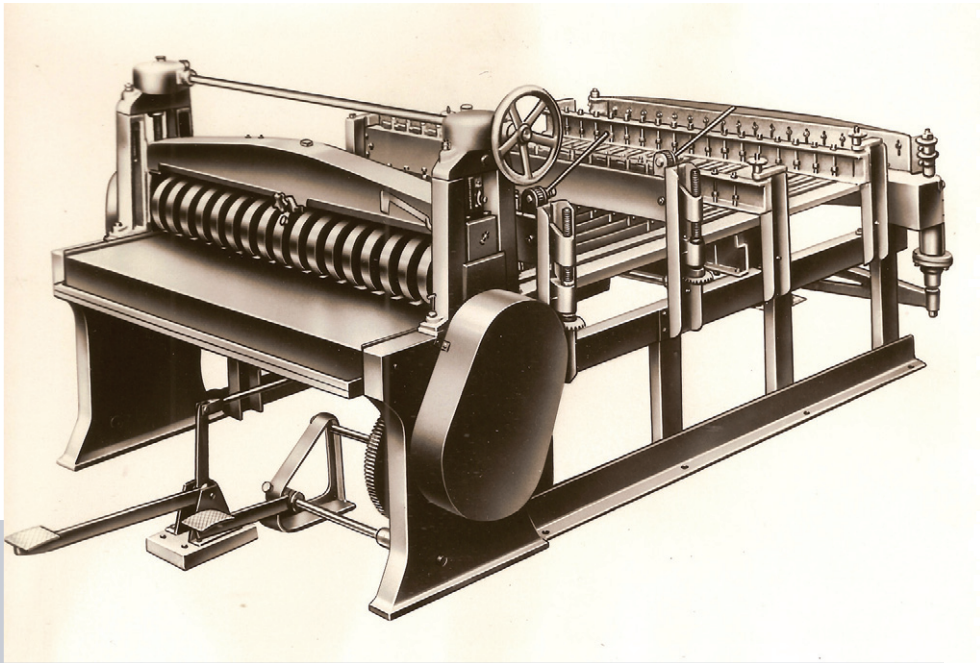
V nově vybudovaném závodě byla jen malá skupina konstruktérů, kteří převzali a udržovali výkresovou dokumentaci pro první výrobky závodu – trakční motory. Po začlenění závodu do národního podniku ZPS Gottwaldov se v roce 1951 vytvořila v pobočném závodě ZPS Otrokovice konstrukční skupina, připravující dokumentaci pro první obráběcí stroje karusel SK 12, SK 25 a hoblovky HHP určené k výrobě v Hulíně. Tato skupina se postupně rozšířila a koncem roku 1951 přešla do základního závodu v Gottwaldově. Šlo vesměs o konstruktéry, kteří předtím pracovali na koželužských, textilních, obuvnických a papírenských strojích. Díky přechodu na odlišnou a přesnější výrobu si museli rychle osvojit potřebné znalosti z odvětví obráběcích strojů, které získávali v jiných strojírenských závodech, například ve ZVIL Plzeň, TOS Kuřim, TOS Hostivař a jinde.

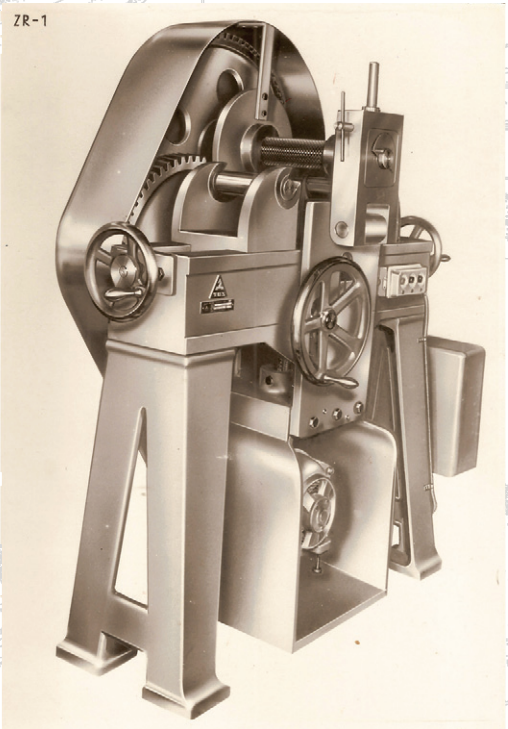
Těsně před tím, než se hulínský závod stal samostatným národním podnikem, přešla celá skupina v listopadu 1953 z Gottwaldova do Hulína. Zde byla odkázána výlučně na sebe a musela si teprve vytvářet podmínky pro samostatnou činnost. Byla budována technická knihovna, zřízeno oddělení normalizace a katalogové oddělení. Byli zajišťováni výpočtáři a elektrokonstruktéři, organizován archiv a světlotisk.

Aby podnik nebyl odkázán pouze na výrobu podle převzaté dokumentace, byla v polovině roku 1954 vytvořena vývojová skupina, která začala pracovat na vývoji nových karuselů, automatů a hoblovek.

Do prací na vývoji strojů citelně zasáhlo zastavení výroby karuselu SK 25. To ochromilo na dva až tři roky prakticky všechny vývojové práce, jelikož většina konstruktérů musela pracovat na úpravě a udržování převzaté dokumentace.

Jeden z prvních strojů vyráběných v hulínském podniku.

A opět jeden z prvních vyráběných strojů.

Postupná stabilizace výrobního programu snižováním sortimentu výrobků umožnila od roku 1957 vývojovou skupinu rozšířit, což byl základ vývoje moderních obráběcích strojů.

Vývoj zpočátku provázely problémy

Začátek vývoje nových kovoobráběcích strojů v závodě byl stíhán řadou neúspěchů. Vývoj byl zahájen zpracováním řady dvoustojanových rychloběžných karuselů typů SKR 10, 12, 16, 20 původně navržených národním podnikem ZVIL Plzeň. Pro některé nevýhodné ekonomické ukazatele a roztržením řady mezi různé výrobce bylo od dalšího vývoje v tomto směru upuštěno.

Další vývojové práce byly zaměřeny na poloautomatický karusel SKP 10. I tento vývoj však musel být přerušen pro nedostatek vhodných a spolehlivých ovládacích automatických prvků. Náhradou za zastaralou konstrukci hoblovky HHP byla vyvíjena moderní hoblovka HHU. Vzhledem k rychlému pokroku svářecí technologie se však i tento vývoj ukázal ekonomicky nevýhodným. Podobný osud postihl i vývoj portálové frézky FP 31.

S ohledem na vývoj obráběcích strojů ve světě a díky nabytým zkušenostem si podnik dal za cíl vývoj stroje, který by splňoval v optimální míře současné požadavky moderního obrábění – stroj vysoce produktivní, automatizovaný nebo s možností automatizace v další etapě. Tyto požadavky byly z velké části splněny u firmou vyvinutého karuselu SKJ 8. U dalšího konstrukčně zpracovaného karuselu SKJ 8A pak byly zabezpečeny. Dále pokračoval vývoj karuselu SKJ 10.

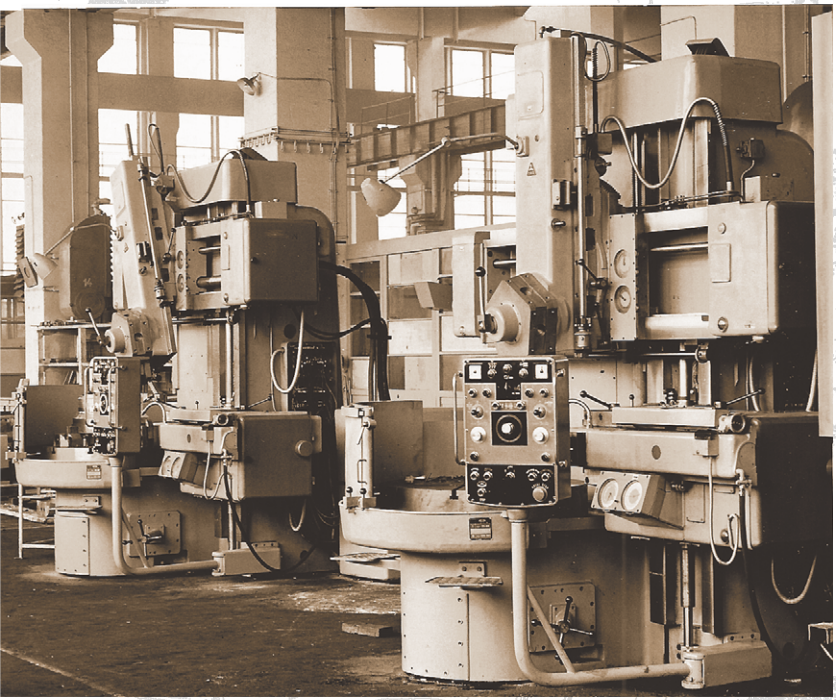
Pro potřebu hruboven dosud neexistoval vhodný stroj, který by zajišťoval vysokou produktivitu práce a současně snižoval fyzickou námahu při obsluze. Z toho důvodu byl zahájen vývoj hrubovacího karuselu SKE 12 s výhledem pro menší typ SKE 8.

Do firemní výrobní specializace byly zařazeny produktivní stroje – vícevřetenové soustružnické poloautomaty. Jejich vývoj byl proveden Konstruktou Praha ve spolupráci s hulínskou firmou. Ve výrobě byl dokončován prototyp stroje AMK 6-30 s otočným průměrem 300 mm. Následoval vývoj další velikosti AMK 8-40 s otočným prů-

měrem 400 mm. Dalším novým strojem, zařazeným do výrobního programu, byla vodorovná vyvrtávačka WH 100, vyvíjená ve spolupráci s národním podnikem TOS Varnsdorf.

Zahájení vývoje jednostojanových svislých soustruhů řady SKJ

Zatímco v období prvních deseti let podniku tvořily výrobní program produkty, které byly vyráběny podle převzaté technické dokumentace, koncem tohoto období začala konstrukce již s vývojem vlastních výrobků.

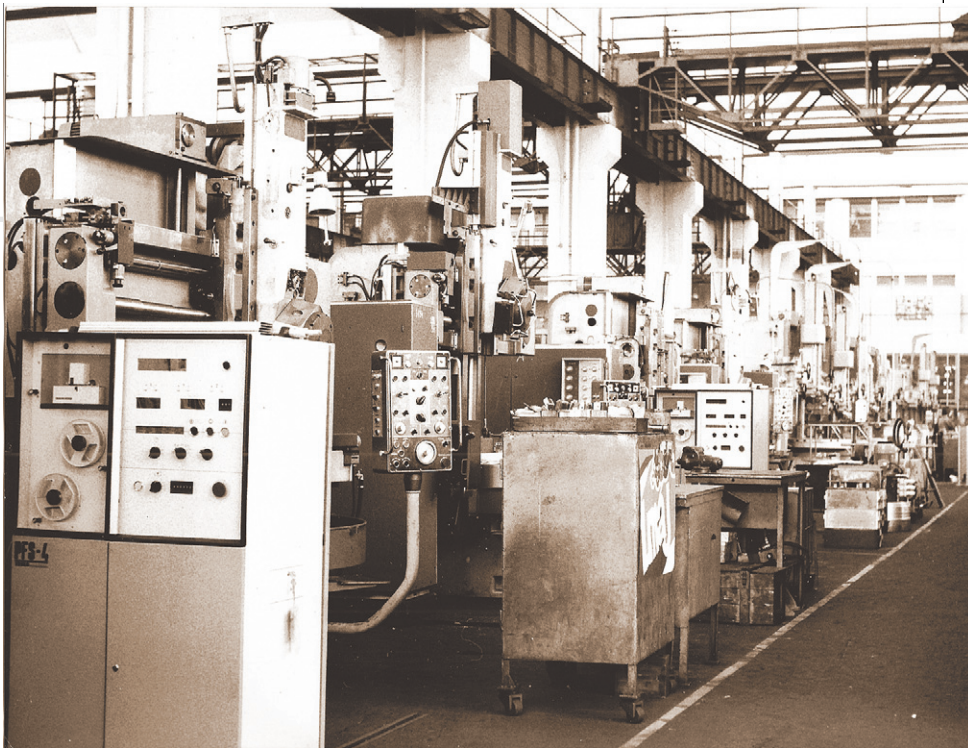

SKJ 10 s příčníkovým suportem s ručně otočnou hlavou a bočním suportem.

Především byl zahájen vývoj jednostojanových svislých soustruhů řady SKJ. Ačkoliv tyto stroje vznikaly v době sériově vyráběných ručně řízených strojů, lze označit jejich vývoj za první pokus o vývoj NC řízených strojů. Kromě příčníkového suportu se smýkadlem s pětibokou ručně otočnou revolverovou hlavou bylo pro tyto stroje vyvinuto také smýkadlo příčníkového suportu s pětibokou automaticky otočnou revolverovou hlavou, která již umožňovala svým otočením do jiné polohy automatickou výměnu nástrojů. K otáčení bylo použito řešení s pohonem asynchronním elektromotorem s otáčením hlavy maltézským křížem.

Svislé soustruhy řady SKJ měly hydraulické ovládané posuvy suportů a smýkadel s elektrickou vazbou na otáčky upínací desky pro volbu velikosti posuvu na otáčku, pohon upínací desky s regulovatelnými otáčkami stejnosměrným elektrickým motorem, elektrohydraulické kopírovací zařízení příčníkového suportu pro obrábění obecných tvarů podle šablony a kuželořezné zařízení s mechanickým spřažením pohybu příčníkového suportu a smýkadla výměnnými ozubenými koly. Stroje byly dále vy-

baveny zařízením pro udržování konstantní řezné rychlosti podle průměru obrábění a daly se vybavit rovněž bočním suportem s ručně otočnou čtyřbokou revolverovou hlavou a upínací deskou s motoricky ovládaným tříčelisťovým sklíčidlovým upínáním.

Sériová výroba svislých soustruhů SKJ s NC řízením děrnou páskou.

První československý číslicově řízený stroj

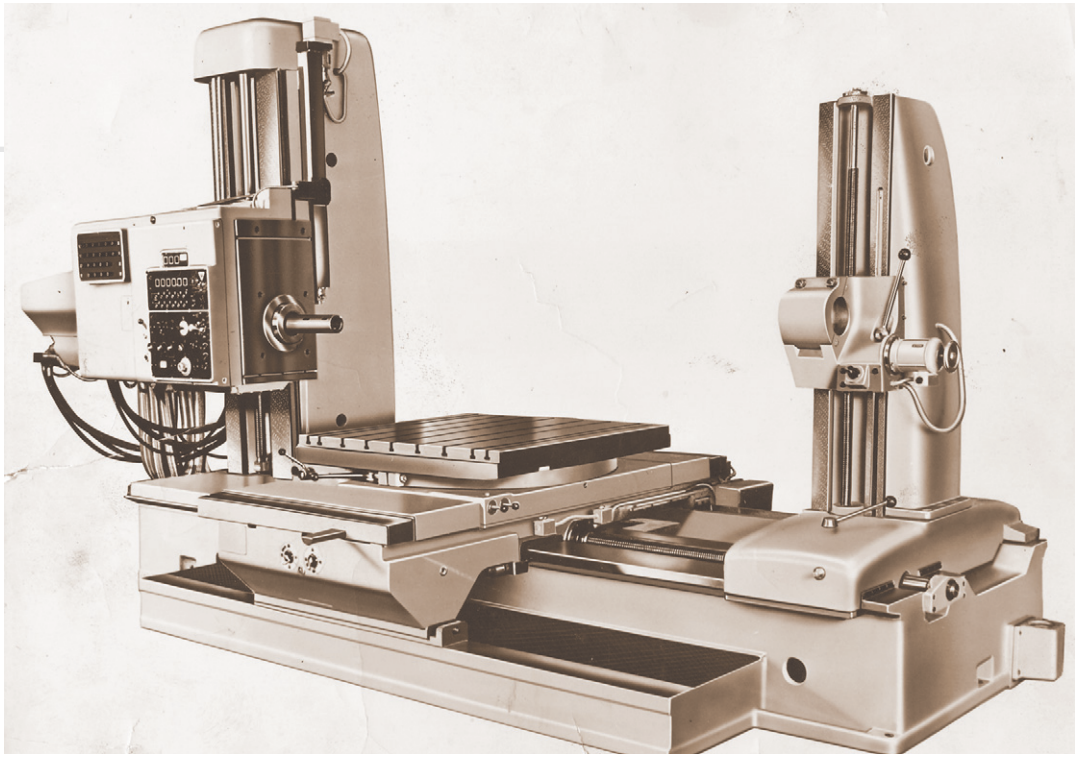
V roce 1961 byl uveden do provozu v TOS Hulín (tehdy ZPS Hulín) první československý NC řízený stroj – SKJ 8 NC. Stroj byl vybaven řídicím systémem v reléovém provedení s kontaktním odměřováním polohy. Jednalo se o tzv. pravoúhlé řízení, kdy jednotlivé osy se pohybovaly postupně se zpomalovacími body, kde se prováděla postupná redukce rychlosti pohybu a v klidové poloze byla osa zabrzděna elektromagnetickou brzdou. Obecné tvary bylo možné soustružit kopírováním podle šablony.

Svislé soustruhy řady SKJ byly vyráběny s průměry upínacích desek 800 mm – SKJ 8, 1 000 mm – SKJ 10, 1 250 mm – SKJ 12 a později i 2 000 mm – SKJ 20. Svislý soustruh SKJ 20 mohl být vybaven dvěma příčníkovými suporty a bočním suportem. Pravý suport měl smýkadlo s automaticky otočnou čtyřbokou, hydraulicky ovládanou revolverovou hlavou, boční suport měl ručně otočnou čtyřbokou revolverovou hlavu. Svislé soustruhy řady SKJ byly vyráběny s ručním nebo NC řízením.

Další stroje s NC řízením z tehdejšího ZPS Hulín

Mezi první stroje v republice s NC řízením patřila také v TOS Hulín (tehdy ZPS Hulín) realizovaná výroba vodorovné vyvrtávačky WH 100, která byla vyráběna v šedesátých letech minulého století.

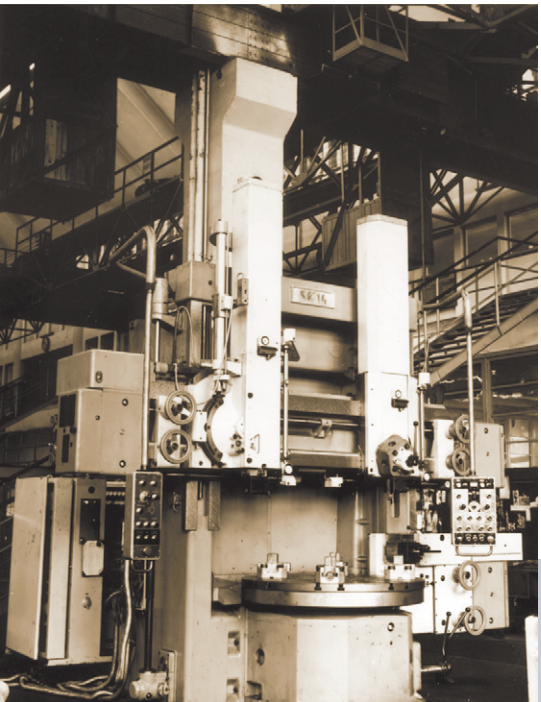
Další NC stroje s pravoúhlým řízením v tomto období byly realizovány s řídicím systémem PFS4 v reléovém

Vodorovná vyvrtávačka WH 100 vyráběná v 60. letech minulého století.

provedení s kontaktním odměřováním polohy. K řízení strojů se používaly také NC systémy ANS1, Telemequnique NUM 100, Sinumerik 230, který byl použitý pro svislý soustruh SKJ, kde navíc byly do pravoúhlého řízení vloženy cykly s kopírovacím zařízením – poloha vodícího posuvu byla odměřována, a tím bylo možné obrábět v omezené míře i obecné tvary podle šablony, dále se používal také Sinumerik 231, a to pro vodorovnou vyvrtávačku WD 130, kterou podnik vyráběl a u níž byly pro odměřování použity selsyny s převodem, a jako poslední člen byl k odměřování využit induktosyn.

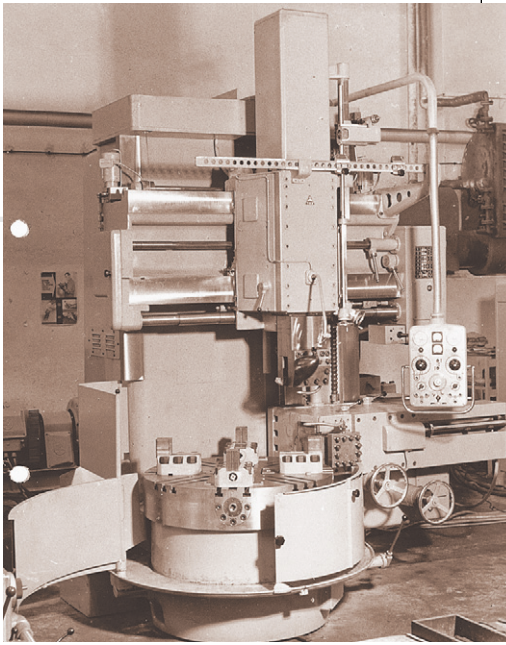
Svislý soustruh SK 14.

Mezi další představitele pravoúhlého řízení patřil NC systém BNC3 z tehdejší NDR. V roce 1971 byl svislý soustruh SKJ 8 NC se systémem BNC3 vystavován na veletrhu v Lipsku.

Pokračoval i vývoj klasických ručních strojů

Kromě strojů, které již byly určeny pro pravoúhlé NC řízení, se pokračovalo i ve vývoji klasických ručních strojů. Do této kategorie patřil dvoustojanový svislý soustruh SK 16, který byl odvozen od svislého soustruhu SK 12. Mohl být dodáván se dvěma příčníkovými suporty a bočním suportem. Pohon posuvů byl odvozen mechanicky od upínací desky přes posuvové skříně. Levý

Svislý soustruh SKE 12 určený pro hrubování.

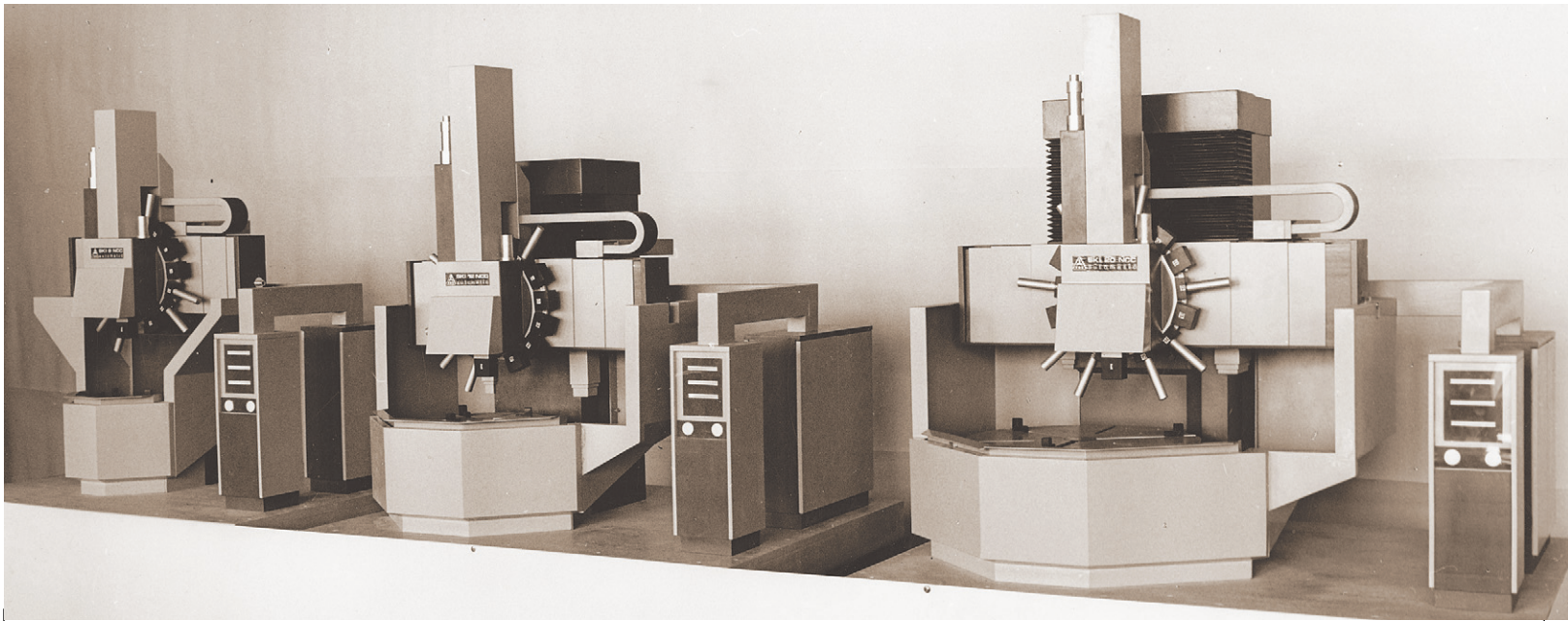
suport mohl být vybaven elektromagnetickým kopírovacím zařízením, které mohlo být použito pro soustružení obecných tvarů podle šablony. Do této kategorie ručně řízených strojů patřily i inovované typy dvoustojanových svislých soustruhů SK 12 A a SK 14.

Byl vyvinut a vyráběn také speciální svislý soustruh SKE 12 určený pro hrubování odlitků a výkovků přímo u jejich výrobce. Jednalo se o jednostojanový, ručně řízený svislý soustruh s přestavitelným příčníkem, příčníkovým a bočním suportem, s pohonem posuvů s mechanickou vazbou od upínací desky přes posuvové skříně s řazením elektromagnetickými spojkami. K nově vyráběným převzatým výrobkům patřily také v tomto období vodorovné vyvrtávačky H 100 A, W 100, WD 130 a později kopírovací frézky řady FKH a FKV. Vodorovné vyvrtávačky WD 130 (později WD 130 A) byly vyráběny i s pravoúhlým NC řízením.

Rok 1970 přinesl zásadní změnu ve vývoji svislých soustruhů

K zásadní změně ve vývoji svislých soustruhů dochází v roce 1970. Byly zastaveny veškeré dílčí inovace jednotlivých typů svislých soustruhů a bylo rozhodnuto o konstrukci nové řady svislých soustruhů řady SKQ, která

Modely strojů řady SKQ pro velikosti strojů 8, 12 a 20. Autorem návrhů je akademický sochař a průmyslový designér Václav Reissner.

Svislý soustruh SKQ 12 NC uspěl na mezinárodním brněnském strojírenském veletrhu. Byl oceněn zlatou medailí.

již měla splňovat všechny požadavky na moderní obráběcí stroje s NC řízením. Tyto stroje měly v budoucnu nahradit všechny typy doposud vyráběných svislých soustruhů.

Stroje byly řešeny jako jednostojanové s jedním příčníkovým suportem ve velikostech SKQ 8 – s průměrem upínací desky 800 mm a s nepřestavitelným příčníkem, SKQ 12 s průměrem upínací desky 1 250 mm a s přestavitelným příčníkem a SKQ 20 s průměrem upínací desky 2 000 mm a s přestavitelným příčníkem. Při konstrukci nebyla převzata žádná konstrukční řešení z do té doby vyráběných svislých soustruhů. Koncepčně zcela nově bylo řešeno uložení upínací desky, pohon upínací desky přes dvoustupňovou převodovku, příčníkový suport s automatickou výměnou nástrojů ze zásobníku, valivé vedení suportu a smýkadla, přímý náhon se servopohony a kuličkovými šrouby, upínání obrobků tříčelisťovým nebo čtyřčelisťovým hydraulicko-mechanickým sklíčidlovým upínáním, pohon rotačních nástrojů a ochranné kryty strojů.

Velká pozornost byla věnována technologičnosti konstrukce a funkčnímu tvarovému řešení strojů, jehož autorem byl akademický sochař Václav Reissner. Řada nových konstrukčních řešení byla patentována, např. řešení automatické výměny nástrojů a čtyřčelisťové hydraulicko-mechanické sklíčidlové upínání. Svislé soustruhy SKQ se vyráběly jen s NC řízením. Prototyp svislého soustruhu SKQ 12 NC byl vyroben v roce 1974, prototyp SKQ 8 NC v roce 1975 a prototyp SKQ 20 NC v roce 1978.

Kdo je akademický sochař a průmyslový designér Václav Reissner

Vyučil se jemným mechanikem a teprve potom vystudoval SUPŠ v Uherském Hradišti a detašovaný ateliér tvarování strojů a nástrojů VŠUP Praha ve Zlíně u prof. Kováře. Zabývá se tvarováním strojů, v němž dosáhl řady úspěchů doma i v zahraničí.

ZAJÍMAVOST

Historická role Ing. Jaromíra Černohubého ve vývoji svislých soustruhů

Ing. Černohubý přišel do firmy TOS Hulín, s. p., v roce 1969 z TOS Kuřim, kdy vyhrál konkurz na místo technického náměstka. Sehrál nadčasově důležitou historickou roli ve vývoji svislých soustruhů. Uvědomoval si důležitost konstrukce a rozdělil tehdejší jednu konstrukční kancelář na tři, a sice elektro, strojní a vývojovou. Již tehdy si byl vědom toho, že pokud budou vylepšovány svislé soustruhy pouze dílčím způsobem, tak firma do budoucna neobstojí. Proto dal příkaz ke vzniku nového stroje. Vývojová konstrukce měla v první fázi 10 konstruktérů, kteří se zabývali tvorbou nové řady svislých číslicově řízených soustruhů. Skupinu vedl Alois Košař a po něm převzal vedení Zdeněk Patík. Tak začaly vznikat stroje řady SKQ za spolupůsobení konstrukce jednoúčelových strojů Českých závodů motocyklových, jež sídlila v Praze. Při diskusi, zda používat stroje s revolverovou hlavou, či nikoliv, vznikla dále stavebnicová řada SKI (revolverová hlava) a SKIQ, jejichž koncepce zůstala do dnešní doby nezměněna. Pod vedením Ing. Černohubého vzniklo současné uložení desky pomocí velkoprůměrového ložiska. To už byl jenom krůček k tomu, aby se nabídla nová koncepce sklíčidla, které je v málo modifikované konstrukci užíváno dodnes. Nazýval ho „moudrým" sklíčidlem. Taktéž dbal na technologičnost konstrukce, která se prokázala v rovném provedení horní plochy lože, jež se používá dodnes.

Ve své práci pokládal Ing. Černohubý za podstatnou konstrukci nových strojů a zavádění nových strojů do vlastní výroby. Těmto věcem se plně věnoval a papírové úřadování nechal jiným. Vždy prohlašoval dvě základní věci: mým jediným koníčkem je práce a konstruktér je jako „bejk".

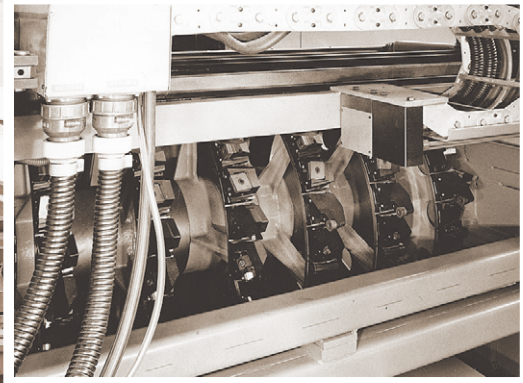
První vedoucí konstrukce Jan Matoušek v den 60. narozenin. Rok 1966.

Konstruktéři, kteří navrhovali svislé soustruhy SKQ. Rok 1974.

Bezobslužný stroj SKIS 12 BOS. Vyroben byl pouze prototyp. Vpravo je detail zásobníku nástrojových hlavic.

Svislý soustruh SKI 20.

Rozšíření řady SKQ do stavebnicové řady NC řízených svislých soustruhů SKI a SKIQ

Po roce 1980 následovalo rozšíření řady SKQ do stavebnicové řady NC řízených svislých soustruhů SKI a SKIQ, která zahrnovala další provedení svislých soustruhů – v provedení SKI s příčníkovým suportem s automaticky otočnou čtyřbokou revolverovou hlavou, v provedení SKIQ s automatickou výměnou nástrojů ze zásobníku na suportu – řešení podle SKQ. Řada se vyznačovala také novými velikostmi svislých soustruhů s průměry upínacích desek 1 600 a 2 500 mm. Pro velikosti strojů s průměrem 1 250, 1 600 a 2 000 mm byl vyvinut a vyráběn boční suport.

Odvozené stroje s pohonem rotačních nástrojů a polohováním upínací desky – osou C byly vyráběny s typovým označením MCSK.

Od řady SKI byl odvozen rovněž bezobslužný svislý soustruh SKIS 12 BOS, který měl řešenou automatickou výměnu vlastních nástrojů, nástrojových hlaviček z velkokapacitního zásobníku nástrojů manipulátorem. K uchycení nástrojových hlaviček do nožového držáku byla použita úkosová rybina. Byl vyroben pouze prototyp tohoto stroje.

Robotizované technologické pracoviště svislých soustruhů SKIT 12 s CNC řízením na výrobu železničních kol. Snímek u zákazníka v ŽDB Bohumín.

Vývoj a produkce svislých soustruhů na výrobu železničních kol

Podnik se také věnoval vývoji a výrobě speciálních svislých soustruhů na výrobu železničních kol. Robotizované pracoviště svislých soustruhů SKIT 12 CNC řešilo nejen výkonné obrábění železničních kol, ale také automatickou manipulaci a dopravu polotovarů a opracovaných železničních kol. K řízení strojů byly použity řídicí systémy typu CNC - NS 560 z Tesly Kolín. Válečkové dopravníky polotovarů a hotových kol řešily jejich zásobu na 1 směnu. Pro manipulaci s polotovary a opracovanými železničními koly byl použit dvouramenný manipulátor, který byl vyvinutý a vyráběný v TOS Hulín.

Vývoj svislých soustruhů řady SKS

Další vyvíjenou řadu svislých soustruhů tvořila řada SKS, která zahrnovala velikosti SKS 12 s průměrem upínací desky 1 250 mm, SKS 16 s průměrem upínací desky 1 600 mm, SKS 20 s průměrem upínací desky 2 000 mm a SKS 25 s průměrem upínací desky 2 500 mm. Stroje byly řízeny řídicími systémy typu CNC československé nebo zahraniční výroby.

Svislý soustruh SKS 12.

Nově byl řešen náhon upínací desky přes dvoustupňovou planetovou převodovku vlastní výroby, polohování příčníku s aretací, měření rozměrů nástroje a obrobků, náhon rotačních nástrojů přes dvoustupňovou planetovou převodovku, náhon osy C, který byl řešen přes šnekový převod a ozubený pastorek na ozubený věnec upínací desky. Náhon měl vymezenou vůli, u pastorku se při napojení osy C vůle automaticky hydraulicky vymezovala. Náhon osy C byl připojen přes hydraulicky ovládanou kuželovou spojku. Příčníkový suport měl smýkadlo s jednotným upínacím systémem upínání pro držáky ze zásobníku nástrojů na suportu a pro rotační nástroje ze zásobníku rotačních nástrojů, který byl uchycen vpravo pod příčníkem. Rotační nástroje s kuželem ISO 50 se upínaly přímo do kužele ve smýkadle. Hlavy pro rotační nástroje se používaly pouze pro úhlové vrtání. K těmto strojům byl rovněž vyvinut paletizační systém výměny obrobku.

Prototyp svislého soustruhu SKS 12 CNC s nově vyvinutým paletizačním systémem výměny obrobku byl odzkoušen v roce 1988, prototyp SKS 20 CNC byl odzkoušen v roce 1991 a prototyp SKS 25 CNC byl odzkoušen v roce 1992. U velikosti SKS 16 CNC byla zahájena sériová výroba bez výroby prototypu. Koncepce uložení a pohonu upínací desky, polohování příčníku s aretací a pohon osy C byly pak převzaty i pro současně vyráběné svislé soustruhy SKIQ, SKA a POWERTURN.

Zásobník rotačních nástrojů svislého soustruhu SKS.

Prototyp frézovacího stroje a kutilský soustruh

Společně s VÚOSO Praha byl vyvinut portálový frézovací stroj MCFP 12 CNC. Byl vyroben pouze prototyp.

V rámci povinnosti podniku vyrábět produkty pro tržní fondy byl pro prodej v maloobchodní síti vyvinut a od roku 1985 vyráběn soustruh MAKUS (malý kutilský soustruh). Od tohoto soustruhu byla později odvozena varianta SUF 16 CNC určená pro výuku programátorů.

Vývoj svislých soustruhů po roce 1990

Po roce 1990 byly vyvinuty řady svislých soustruhů SKA, SKAT, POWERTURN, SKL, REV a SKG s CNC řízením. Pro svislé soustruhy SKA bylo použito nástrojové vybavení ze SKIQ při zvětšeném průřezu smýkadla na 200 x 240 mm. Řetězový zásobník nástrojů a hlav byl však přemístěn mimo pracovní prostor stroje na podlahu vpravo od stroje. Stroje SKA mohly mít další zásobník rotačních nástrojů pro jejich automatickou výměnu do přímé hlavy v době, kdy na stroji probíhalo obrábění. Koncepce automatické výměny nástrojů s „odkládacím místem" zkrátila čas výměny, protože nový, již připravený držák (nebo hlava), vytlačil při vsouvání do smýkadla původní držák. Vrácení původního držáku do zásobníku a příprava nového držáku pro další výměnu probíhaly v době, kdy stroj již s novým držákem pracoval. Toto řešení měl podnik patentováno. Řada SKA byla rozšířena o velikost s průměrem upínací desky 3 000 mm – SKA 30 CNC. První prototyp z této řady – SKA 12 CNC byl odzkoušen v roce 1997.

Paletizační systém výměny obrobku nalevo od stroje SKA 12.

Obdobná koncepce automatické výměny nástrojů byla použita u svislých soustruhů SKAT. Vzhledem ke zvětšenému průřezu smýkadla těchto strojů na 240 x 240 mm bylo pro tyto stroje vyvinuto nové nástrojové vybavení, automatická výměna nástrojů a řetězový zásobník nástrojů. Stroje se vyráběly v obdobných velikostech jako svislé soustruhy SKA.

Svislé soustruhy POWERTURN s rozdílným systémem výměny nástrojů umožňují automatickou výměnu vlastních nástrojů, a to soustružnických i rotačních. Řešení této výměny je patentováno. První stroj s koncepcí automatické výměny nástrojů byl vyroben v roce 1999 – POWERTURN 1250. Zásobník nové řady POWERTURN mohl pojmout až 96 nástrojů.

Svislý soustruh SKG 40 u zákazníka

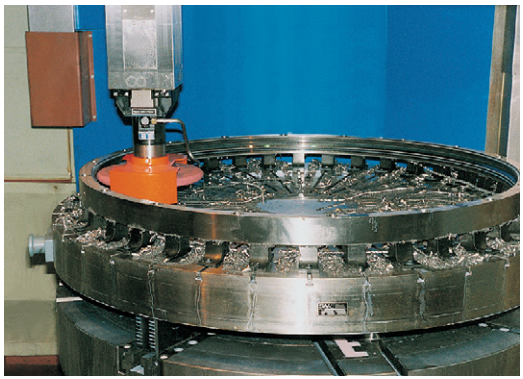

Představitel nové řady byl úspěšně uveden na prestižním veletrhu EMO v Paříži. Další úspěch představoval rovněž významný kontrakt uzavřený s běloruskou automobilkou Belaz a týkající se právě těchto strojů.

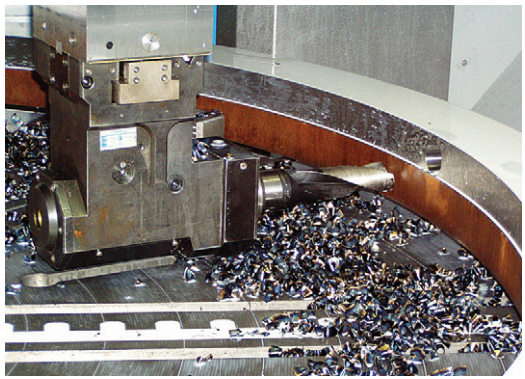
Stroje POWERTURN jsou vyráběny s průměry upínacích desek 1 250, 1 600, 2 000, 2 500, 3 000 a nově také o velikosti 4 000 mm – první stroj této velikosti byl vyroben v roce 2003. Svislý soustruh POWERTURN 1600 výrobní číslo 1564 získal na Mezinárodním veletrhu v Brně v roce 2008 zlatou medaili.

Požadavek na jednoduchý stroj a vývoj těžkého stroje SKG

Svislé soustruhy SKL byly vyvinuty pro zákazníky, požadující jednoduchý stroj. Mají smýkadlo s jednotným systémem upínání soustružnických nebo rotačních nástrojů. Při upnutí rotačního nástroje je čelní plocha smýkadla pro upnutí soustružnického držáku chráněna krycí deskou. Většina svislých soustruhů SKL měla pohon desky řešen jako jednostupňový řemenovým převodem a s uložením upínací desky na kuličkových ložiskách s kosoúhlým stykem. Byly vyrobeny veli-

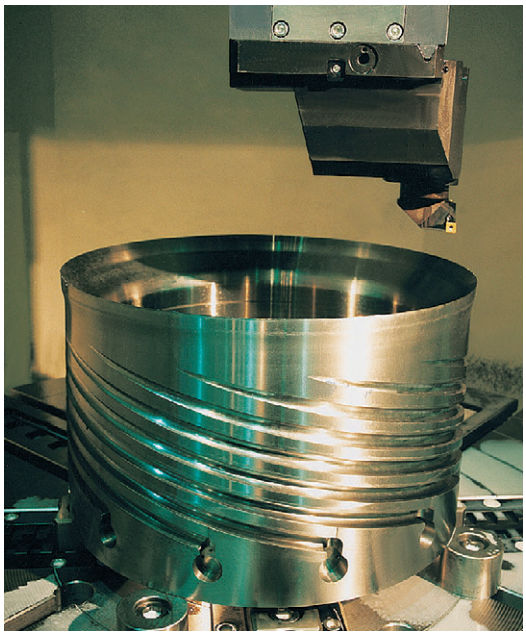
Broušení obrobku upnutého na magnetické desce.

Vrtání otvorů úhlovou hlavou do ložiskového kroužku na dílci zákazníka.

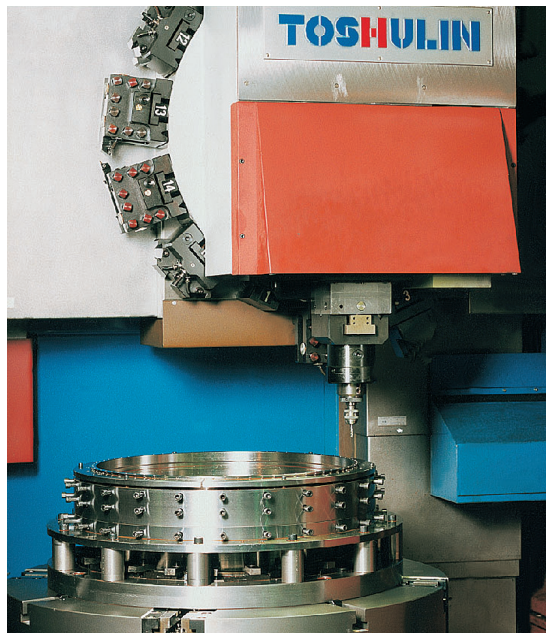
Obrábění zkušebního obrobku zákazníka.

Obrábění spirály na obrobku pro zákazníka.

Zásobník nástrojů HSK 100 pro svislý soustruh POWERTURN.

Výkonnostní zkouška stroje při obrábění zkušebního obrobku zákazníka.

Svislý soustruh REV 12.

kosti SKL 8 CNC, SKL 10 CNC a SKL 12 CNC.

První prototyp byl v podstatě lehkou obměnou stávajících strojů, druhý již přinesl změn více a třetí byl variantou s jiným typem uložení. Všechny ovšem měly společné to, že byly litinové. Čtvrtý prototyp byl svarek. Konstrukce vycházela z filozofie, že svarek se dá jednodušeji modifikovat a měl by být levnější.

Vývoj řady SKL (tři stroje) probíhal v Hulíně a poslední – čtvrtý – byl konstruován rovněž v Brně. Samotný vývoj obou strojů, do kterého TOSHULIN s podporou státu vložili přes 100 milionů korun, byl bolestivý, podobné stroje TOSHULIN nikdy nevyráběl a zkušenosti se získávaly těžce.

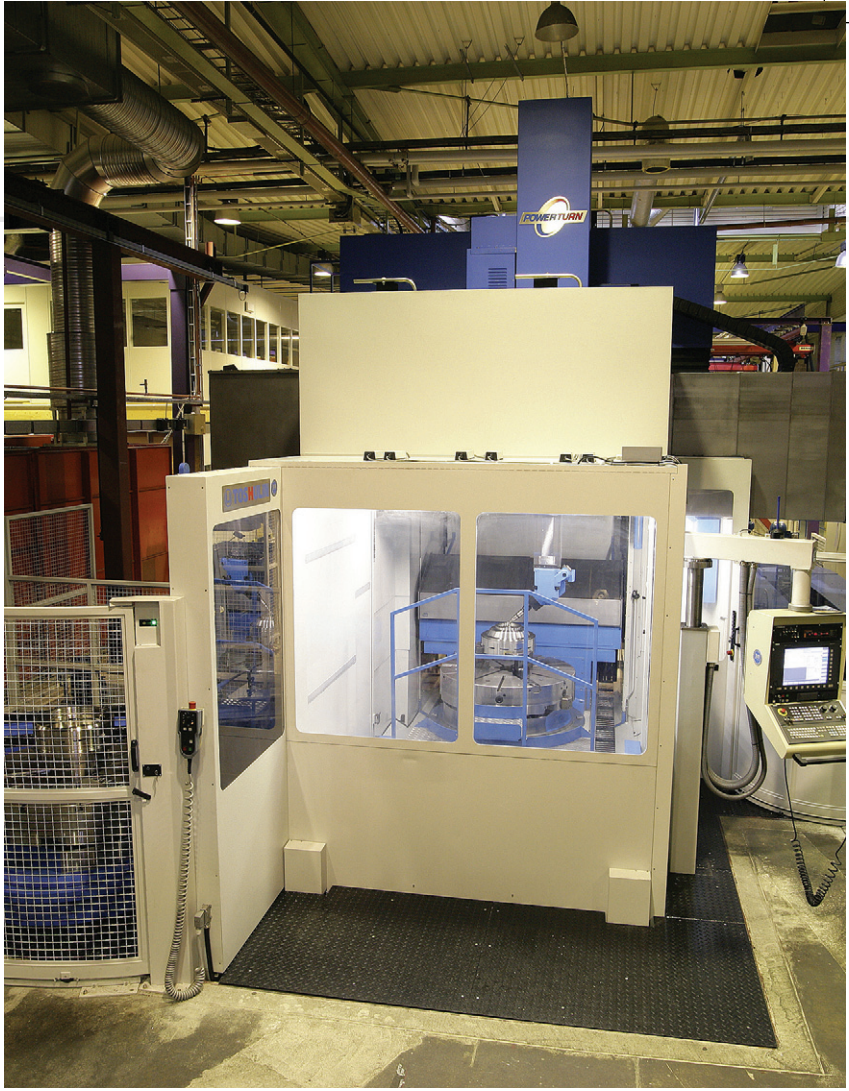
Na základě požadavků některých zahraničních zákazníků byl vyvinut svislý soustruh typu REV. Má použitý obdobný nástrojový systém s automatickou výměnou nástrojů, který se používá u SKL, ale má zvětšený průřez smýkadla. Uložení upínací desky a její pohon je převzatý ze sjednocené řady SKIQ, SKA, POWERTURN. Byly vyrobeny velikosti REV 12 CNC a REV 16 CNC.

Dvoustojanový svislý soustruh SKG 40 CNC byl vyvinut jako stroj těžké řady pro velké úběry třísek při náročných podmínkách obrábění. Prototyp byl vyroben v roce 2003. Vývoj řad SKG byl svěřen detašovanému konstrukčnímu oddělení v Brně. U řady SKG byly problémy již při vytváření technické dokumentace, kde se vedly ostré debaty a projevilo se i to, že konstruktéři v Brně neznali hulínskou technologii.

Další vyvinuté stroje a příslušenství po roce 2000

2002 – automatická výměna obrobku s paletou se čtyřčelisťovým hydraulicko-mechanickým sklíčidlovým upínáním. Jednalo se o složitější konstrukci, doposud byly čelisti ručně stavitelné. Řešení znamená, že válec má inverzní funkci, normálně se pohybuje pístnice, v tomto případě válec. Řešení je odladěné pro velikost stroje 16.

2003 – SKL 10 CNC s dvouramenným otočným manipulátorem palet se tříčelisťovým hydraulicko-mechanickým sklíčidlovým upínáním obrobku a s automatickou výměnou soustružnických a rotačních nástrojů bez adaptérů. Zákazníci i u menších strojů požadovali automatickou výměnu obrobků. Standardní koncepce řešená přes řetězový manipulátor by v tomto případě byla velká a zákazník navíc chtěl řešit nedostatek místa. TOSHULIN proto použil princip ramene, které se otáčí o 180 stupňů a provede výměnu.

POWERTURN 1250 s osou Y. První svislý soustruh s osou Y, který byl v TOSHULIN vyroben.

2004 – řešení zvedacího zásobníku ke strojům POWERTURN a SKA. Řešení vzniklo opět na přání zákazníka. Když vyjede u vyšších strojů příčník do horní polohy, nebyla možná díky zdvihu smýkadla výměna nástrojů. Odladěno bylo řešení, kdy zásobník nástrojů vyjíždí proti smýkadlu.

2004 – úhlová hlava s osou Y–lineární, úhlová hlava s osou Y–složený pohyb rotační a svislý lineární v ose Z. Svislý soustruh nemá pohyby v ose Y mezi stojany, ale existují technologické aplikace, které to vyžadují. Řešení bylo dvojí: nástrojem (hlavou) a další řízenou osou (pomocí obrobku). Inovaci vyvolaly požadavky zákazníků, ze-

TOSHULIN
POWERTURN

jména na frézování mimostředových děr. Prototyp stroje POWERTURN 1250 s osou Y byl prodán do Švédska.

Součástí stroje s plnohodnotnou osou Y byla v roce 2006 i úhlová hlava pro rotační nástroje s automatickou výměnou nástrojů a řízenou osou B. Na jednom z konstrukčně a výrobně nejsložitějších strojů z TOSHULIN se paradoxně nevyráběly například díly pro letecké motory, ale nádoby na odstřeďování smetany.

2006 – speciální svislé soustruhy POWERTURN pro výrobu leteckých motorů s tepelnou stabilizací a společným paletizačním systémem výměny obrobků pro 2 stroje. Požadavek zákazníka (Snecma), pokud jde o tlak, byl 350 bar.

Budoucností TOSHULIN je vývoj

Vedení společnosti projednalo v roce 2007 strategii v oblasti vývoje nových strojů. Šlo o definování toho, čím se bude vývojový úsek TOSHULIN zabývat v nejbližších letech (do roku 2012). Strategie odráží nové trendy a jejím cílem bylo zajistit budoucnost TOSHULIN na desítky let dopředu.

Odsouhlaseny byly čtyři hlavní vývojové trendy. Orientace na sofistikovaná zákaznická řešení, dále rozšíření výroby těžkých strojů, další oblast staví na stroji POWERTURN a na jeho generačním nástupci a poslední oblast souvisí s tím, že TOSHULIN při této orientaci nechce opustit ani segment jednodušších a levnějších strojů. Vývojové projekty se měly týkat strojů řady REV, SKG, POWERTURN a nástupce POWERTURN.

Pohled na rozpracovanou buňku strojů POWERTURN.

Na protější stránce je svislý soustruh POWERTURN 3000 se dvěma příčníkovými suporty.

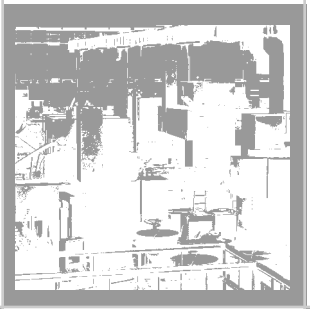
ZAJÍMAVOST

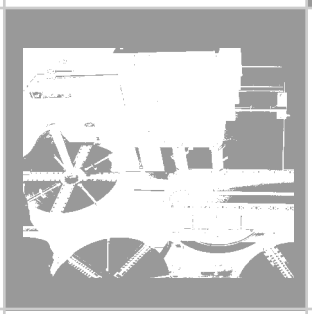
TOSHULIN vyvinul „betonový stroj"

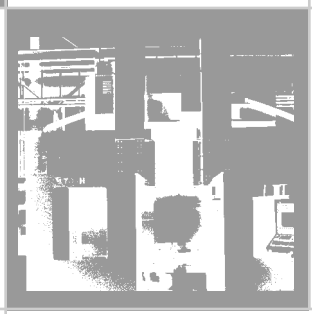
V roce 2009 TOSHULIN vyvinul tzv. „betonový stroj" typu POWERTURN. Jeho stěžejní části – lože a stojan – jsou z betonu. Stroj by měl mít díky použití betonu výrazně lepší vlastnosti v tepelných dilatacích a větší odolnost proti kmitání. Zároveň pro něj byla navržena úplně nová výměna nástrojů a lineární pohyby na hydrostatickém vedení, přičemž díky svým vlastnostem bude dodáván do leteckého průmyslu. Stroj byl vyvinut ve spolupráci se světovou firmou vyrábějící letecké motory a vedení firmy počítá s tím, že o něj budou mít díky jeho vlastnostem zájem velmi náročtí zákazníci. Může být využit i pro výkonné obrábění, kde je velké množství třísek současně s požadavky na velkou přesnost, tedy například u železničních kol. Na jeho výrobu byl použit běžný beton do základů, ale vhodně vnitřně uzpůsobený.

„Betonový stroj" bude vystaven v říjnu na prestižním veletrhu EMO v italském Milánu, což je jednoznačně prioritní akce roku 2009. TOSHULIN se představí s poměrně velkým stánkem.

Kapitola 9

Revitalizace: záměr do roku 2012

Krok do budoucnosti firmy

Aby mohl TOSHULIN dál růst, zvládat náročné zakázky, udržet konkurenceschopnost na světovém trhu a dosahovat dobrých výsledků, navrhlo ještě v roce 2007 vedení firmy majitelům rozsáhlý projekt na technologickou obnovu firmy. Z hlediska investic jde o největší projekt v novodobé historii. Záměrem je postupně nahradit většinu konvenčních strojů ve firmě číslicově řízenými stroji včetně optimalizace nástrojového vybavení a všech technologických postupů. Projekt je známý jako revitalizace.

Z minulých let bylo zřejmé, že při výrobě TOSHULIN již delší dobu narážel na kapacitní limit průchodu zakázek firmou. Cílem revitalizace se proto stala produktivnější výroba prostřednictvím moderních strojů. Při obnově bylo nutné určit, kolik starých konvenčních ručně řízených strojů nahradí jeden nový CNC stroj. Nakonec bylo dohodnuto, že jeden číslicově řízený stroj nahradí 3,5 stroje konvenčního. Celkový záměr počítá do roku 2012 s výměnou 75 konvenčních strojů za 22 strojů číslicově řízených. Investice v objemu až 400 milionů korun bude zahrnovat i rekonstrukci obslužných pracovišť. Jednotlivé etapy jsou schvalovány postupně.

Projekt je organizačně velmi náročný a klade značné nároky na zaměstnance. Představuje zásah do chodu firmy, protože celá výměna je řešena za provozu. Výroba se nesmí zastavit.

Celá revitalizace je rozdělena do pěti etap, kterým předcházela ještě nultá etapa. Například v první etapě, která byla realizována v roce 2008, bylo investováno přes 120 milionů korun.

Průběh revitalizace v TOSHULIN.

Nákup strojů v rámci projektu Revitalizace v letech 2007–2009

Portálové frézovací centrum FZ 42	Zimmermann
Vodorovné obráběcí centrum H 63	ZPS Tajmac
Vodorovné obráběcí centrum NH 8000	Mori Seiki
Soustružnické obráběcí centrum NL 3000	Mori Seiki
Soustružnické obráběcí centrum NL 2500	Mori Seiki
Laserová vypalovačka TruLaser 3040	Trumpf

Modernizace obslužných provozů v roce 2008

Zámečnická dílna

Seřizovna nástrojů

Montáž smýkadel a hlav

Dálková diagnostika

Sklad polotovarů a obrobků

Přepážka pod galerií těžké haly

Podlahy ve výrobním provozu

V rámci projektu revitalizace došlo i k rekonstrukci některých provozů.

Při revitalizaci pomohou evropské peníze

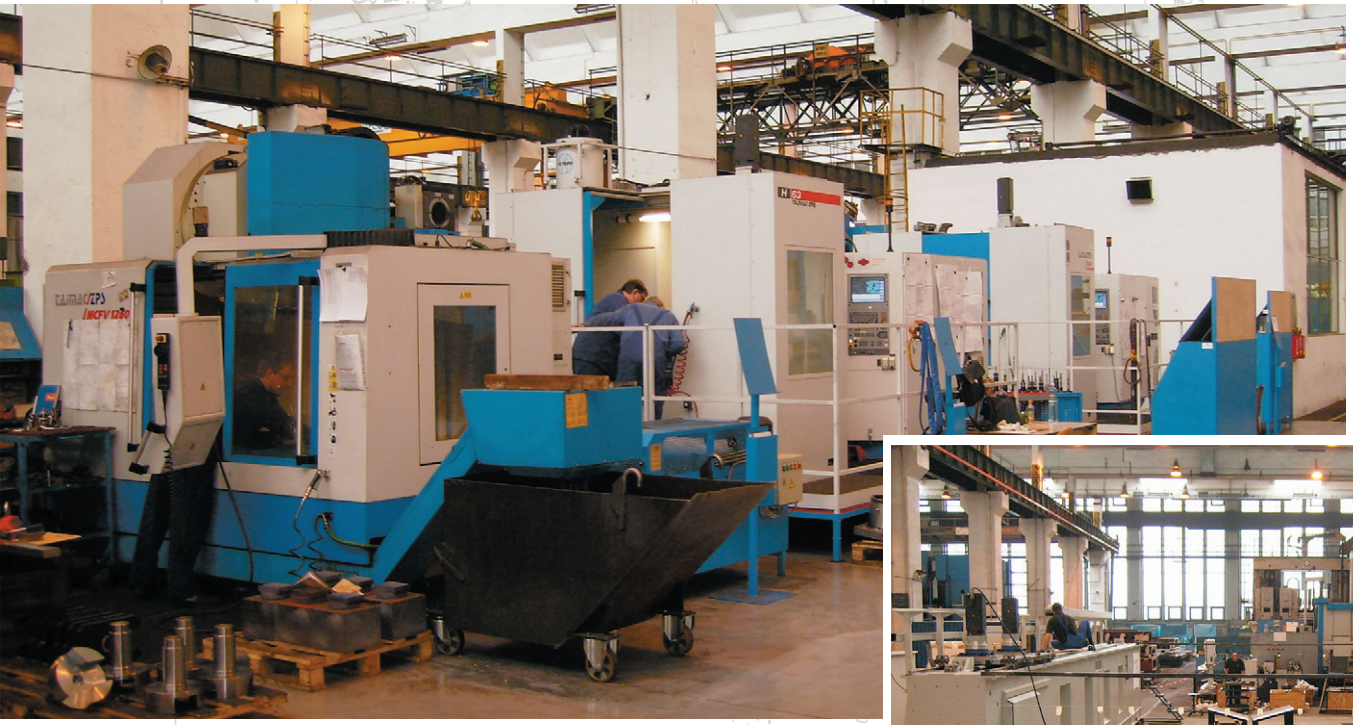
TOSHULIN uspěl s projektem, kterým se přihlásil do Operačního programu Podnikání a inovace, a získá tak na rozvoj peníze z Evropské unie. Filozofie TOSHULIN spočívá v tom, že chce dlouhodobě udržet konkurenceschopnost na světovém trhu, což znamená být inovativní firmou, uvádět na trh sofistikované stroje. K jejich výrobě je třeba moderní technologie, a proto bylo vytipováno 13 strojů zařazených do projektu Operačního programu Podnikání a inovace. Kromě strojů jsou zapotřebí ještě peníze na přenos software, stavební práce či na dokumentaci. Celkově se jedná o 215 milionů korun. Projekt byl schválen a při jeho realizaci platí tzv. princip kofinancování, což znamená, že část nákladů musí uhradit TOSHULIN.

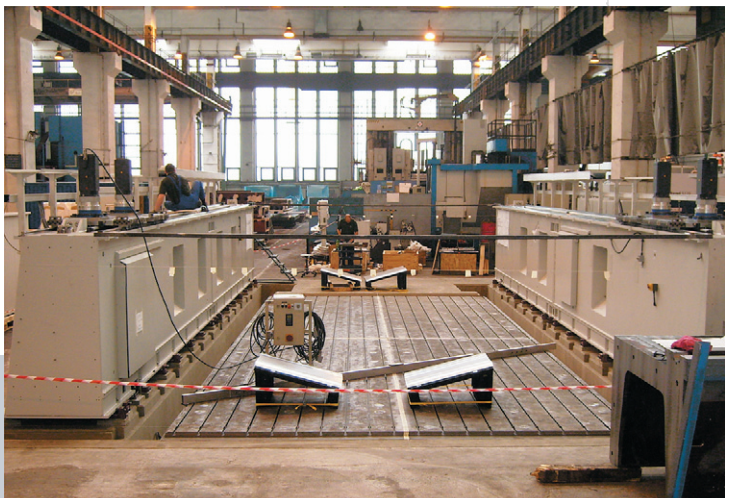
Projekt revitalizace se tak začal prolínat se schváleným projektem z operačního programu. Část revitalizace TOSHULIN bude financovaná právě z prostředků Evropské unie v rámci Operačního programu Podnikání a inovace.

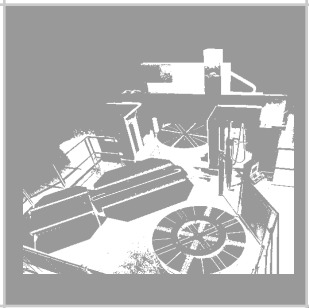
Projekt pokračuje i přes nastupující recesi

Nákladný projekt revitalizace se nezastavil ani přes nastupující recesi ve druhé polovině roku 2008, což svědčí o stabilitě TOSHULIN. Vedení společnosti chce pokračovat tak, aby byla uzavřena minimálně druhá etapa revitalizace v únoru 2010. Druhá etapa byla představenstvem schválena a stroje byly vybrány.

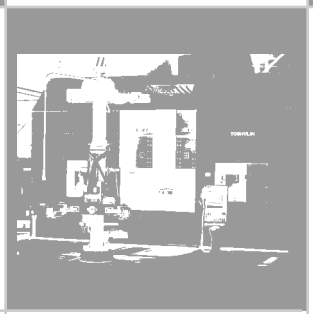
Pohled na nové stroje pořízené v rámci revitalizace. Vpravo dole je montáž portálového frézovacího centra FZ 42 Zimmermann.

Kapitola 10

TOSHULIN v datech

Nejdůležitější milníky v historii TOSHULIN

1949 – 23. října položení základního kamene nového strojírenského závodu.

1950 – výroba trakčních motorů a dynam. Závod přičleněn k n. p. MEZ Frenštát.

1951 – reorganizace, závod podřízen n. p. ZPS Zlín (Gottwaldov). Změna výrobního programu, zahájení výroby svislých soustruhů, hoblovek hran plechů a vodorovných obrážeček.

1954 – firma se stává samostatným podnikem pod názvem ZPS Hulín, n. p. Sortiment rozšířen o dřevoobráběcí stroje, vrtačky, hydraulické lisy, portálové a speciální frézky.

1959 – závod znovu podřízen ZPS Zlín, n. p. Na základě vlastní dokumentace vyroben svislý soustruh s plynulými posuvy, NC pravoúhlým řízením a kopírováním. Hulínský závod začíná tyto stroje s pravoúhlým NC řízením vyrábět jako jeden z prvních na světě.

1969 – firma ustavena jako samostatný TOS Hulín, n. p.

1974 – zahájení výroby svislých soustruhů s automatickou výměnou nástrojů.

1980 – firma se stává koncernovým podnikem trastu Továren strojírenské techniky Praha (TOS Hulín, k. p.). Sortiment tvoří svislé soustruhy s CNC řízením, automatizovaná pracoviště pro obrábění železničních kol, kopírovací a rovinné frézky, školní CNC soustruhy.

1989 – 1. 7. zřízen samostatný státní podnik (TOS Hulín, s. p.). Výrobní program tvoří svislé soustruhy o průměru upínací desky 800 až 3 000 mm a speciální obráběcí linky zejména pro automobilový průmysl.

1996 – rozhodující mezník – 1. 7. na základě rozhodnutí vlády ČR je TOS Hulín, s. p., privatizován. Nově vzniklá firma TOSHULIN, s. r. o., přebírá většinu práv a povinností státního podniku.

1998 – na základě rozhodnutí valné hromady o transformaci společnosti TOSHULIN, s. r. o., na akciovou společnost je k 1. lednu v Obchodním rejstříku České republiky zapsána firma TOSHULIN, a. s. Akcie nejsou veřejně obchodovatelné.

1999 – navýšení základního jmění na 50 milionů korun. Ukončení výroby svislých soustruhů řady SKS a strojů o průměru upínací desky 800 a 1 000 mm. Zahájení výroby nové generace strojů POWERTURN. Úspěšná prezentace představitele nové řady POWERTURN 1250 na prestižní evropské výstavě EMO 99 v Paříži.

2000 – zahájení vývoje nové řady strojů SKL „lehká řada" a strojů SKG „great" o průměrech upínací desky nad 4 000 mm. Realizace významného kontraktu na dodávku a uvedení strojů do provozu v Bělorusku. Zřízení

detašovaného vývojového konstrukčního pracoviště v Brně.

2001 – výroba nových strojů řady SKL a SKG.

2002 – změna organizační struktury. Odprodej lehké haly společnosti Modikov. Byl zrušen post výkonného ředitele, generálním ředitelem se stal Marian Sedlář. První expozice stroje (POWERTURN 1600) na americkém kontinentu. Podpis smlouvy o strategické spolupráci se Škoda Machine Tool. Schválení investice do nového informačního systému.

2004 – dokončení první etapy implementace informačního systému, zřízení nového úseku pro vnitřní audit.

2005 – nový sociální program pro zaměstnance, dokončení implementace nového informačního systému, TOSHULIN byl vyhlášen firmou Zlínského kraje.

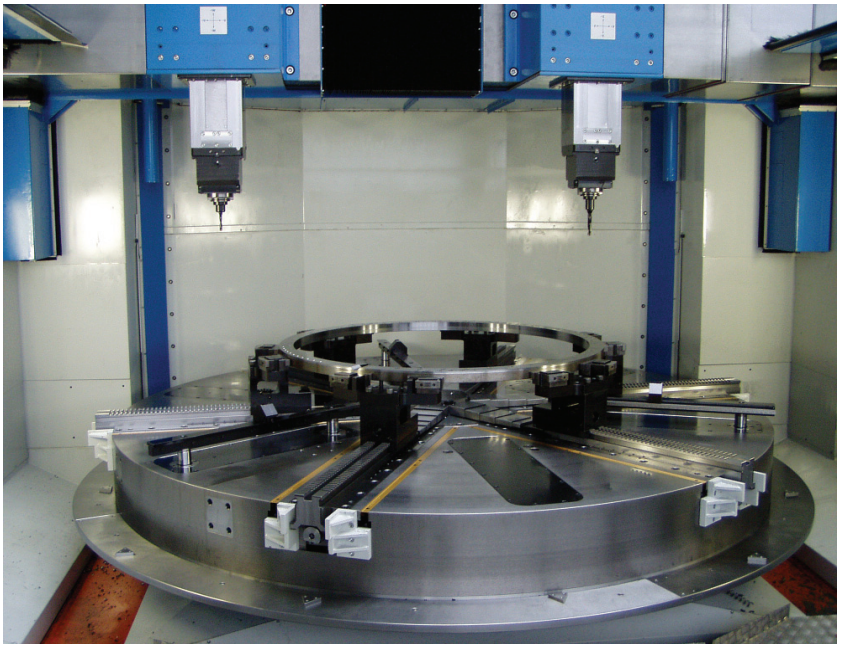
2006 – úsek GO-RETRO převzal kompletní výrobu karuselů řady SKIQ.

2007 – k 1. dubnu 2007 došlo v TOSHULIN ke změně na pozici generálního ředitele. Mariana Sedláře vystřídal Kamil Čejka.

2008 – zahájení projektu „Revitalizace", největší investiční akce v novodobé historii firmy. Zlatá medaile za stroj POWERTURN 1600 na Mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně.

2009 – zřízení servisního střediska v Petrohradu. Účast na prestižním veletrhu EMO v Milánu s vystaveným „betonovým strojem" POWERTURN II.

Detail stroje POWERTURN 3000 se dvěma suporty se speciálním sklíčidlem na vnější či vnitřní upnutí obrobku. Stroj byl určený na obrábění ložiskových kroužků.

Vývojové milníky v produktové řadě strojů

1952 – stavba prvního svislého soustruhu – SK (2 747 kusů)

1974 – stavba prvního soustruhu SKIQ s patentovanou výměnou nástrojů

1986 – první stroj s paletizací a osou C

1999 – stavba prvního stroje nové generace – POWERTURN

2002 – stavba prvního stroje s deskou větší než 4 metry

2005 – stavba prvního stroje s osou Y a hlavou Y

2008 – stavba prvního stroje s otáčkami náhonu rotačních nástrojů 4000

Ředitelé hulínské firmy

Josef Srbecký	1949–1953
Jaroslav Prosecký	1953–1957
Vladimír Šimek	1957–1965
Josef Záruba	1965–1981
Antonín Motl	1981–1984
Karel Číhal	1984–1987
Luboš Kavan	1987–1989
František Kozlíček	1989–1991
Miroslav Otépka	1991–2001
Marian Sedlář	2002–2007
Kamil Čejka	od 1. 4. 2007

Zájezdový autobus se zaměstnanci hulínského podniku.

Vedení firmy v době vydání publikace (rok 2009)	
Kamil Čejka, generální ředitel	od roku 2007
Jiří Marek, technický ředitel	od roku 2002
Ivan Navrátil, ředitel úseku montáží	od roku 2008
Radovan Karas, výrobní ředitel	od roku 2009
Karel Kopp, obchodní ředitel	od roku 2005
Martin Kvapilík, ředitel vnitřního auditu	od roku 2004
Tomáš Urban, personální ředitel	od roku 2008

Vedoucí konstrukce	
Jan Matoušek	1952–1958
Oldřich Martinák	1958–1981
Ing. Vladimír Kovář	1982–1991
Ing. Milan Lutonský	1992–1994
Vlastislav Rakušan	1994–2000
Ing. Michal Ničajevský	říjen 2000–leden 2001
Prof. Dr. Ing. Jiří Marek	od února 2001
Ing. Milan Skýpala	od roku 2004

Svislý soustruh SKJ vystavený na brněnském mezinárodním strojírenském veletrhu v roce 1969.

Sortiment a objem strojírenské výroby v letech 1950–1980 (kusy strojů)

Druh výrobku	1950–55	1956–60	1961–65	1966–70	1971–75	1976–80
El. stroje toč. do 25 kW	23 288					
El. stroje toč. nad 25 kW	78					
Převodové skříně	884	167				
Lisovačky opatků	33					
Upichovačky trub	1					
Stroje na válení kůže	20	459				
Hydraulické lisy	17		5			
Stroje na zpracování dřeva	162	969	354			
Stroje na zpracování plechu	615	271				
Karusely s ruč. ovládáním 800-2 500	202	223	517	661	456	384
Karusely s NC systémem 800-2 000		1	2	3	79	270
Vrtačky V 50 A	80	205				
Vodorovné vyvrtávačky 80-130		1	659	358	168	113
Frézky portálové a speciální		119	244	210	277	87
Frézky kopírovací						99
Hoblovky HHP 6-12	42	38	58	48	74	55
Vodorovné obrážečky	436	1 404	734	191		
Počet typů	30	46	25	23	29	28

Zdroj: Publikace Třicet let továrny na výrobu obráběcích strojů TOS Hulín.

Vývoj objemu výroby (kusy strojů)

Rok	Celkem	Nové stroje	Stroje po GO
1997	33	22	11
1998	47	29	18
1999	40	30	10
2000	44	27	17
2001	44	25	19
2002	40	22	18

Rok	Celkem	Nové stroje	Stroje po GO
2003	39	15	24
2004	33	16	17
2005	36	17	19
2006	38	20	18
2007	38	29	9
2008	35	33	2

Pohled na kancelář konstrukce.

Vývoj počtu zaměstnanců

1950	408	1990	1 257	2001	531
1955	1 178	1991	1 049	2002	401
1960	1 363	1992	907	2003	373
1965	1 287	1993	760	2004	378
1970	1 283	1994	575	2005	382
1975	1 224	1995	506	2006	409
1980	1 234	1996	546	2007	436
1986	1 370	1997	569	2008	441
1987	1 340	1998	584	2009	438
1988	1 330	1999	569		
1989	1 255	2000	549		

Tržby, investice a opravy (v milionech korun)

Rok	Tržby	Investice	Opravy
1997	412	16	9
1998	560	18	19
1999	598	21	21
2000	873	42	21
2001	722	25	18
2002	584	12	15
2003	460	23	3

Rok	Tržby	Investice	Opravy
2004	607	33	24
2005	658	38	20
2006	725	39	7
2007	914	9	15
2008	937	101	16
Celkem	**8 050**	**377**	**188**

Na protější stránce je expozice TOSHULIN na veletrhu EMO 2007 v Hannoveru.

TOSHULIN
TOSHULIN
Vertical Lathes
TOSHULIN
TOSHULIN
Vertical Lathes
TOSHULIN
TOSHULIN

Těžká hala, rok 1979.

Vydal: TOSHULIN, a.s., Wolkerova 845, 768 24 Hulín, Česká republika, www.toshulin.cz
Redakční skupina: Kamil Čejka, Jiří Marek, Ivan Navrátil, Tomáš Urban, Oldřich Babický
Zdroje dat: TOSHULIN, a.s., Vlastimil Úlehla, HULÍN – dějiny a přítomnost města (1974), 10 let závodu ZPS Hulín, Třicet let továrny na výrobu obráběcích strojů TOS Hulín
Produkce: ComArt CZ, s.r.o.
Rok vydání: 2009
Zvláštní poděkování: Zdeňku Patíikovi, Vlastimilu Úlehlovi, Oldřichu Kuchařovi

Těžká hala, rok 2009.

TOSHULIN